

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาและวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม

ในบทที่ผ่านมาเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับโครงสร้างและภูมิหลัง ของรายการสารคดีสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ก่อนที่จะมาเป็นรายการที่เราได้ชมกัน สำหรับในบทนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาและวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการเหล่านั้น ซึ่งมีจำนวน 6 รายการ ดังนี้ รายการฟ้าสีคราม รายการน้ำใสใบเขียว รายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม รายการสิ่งแวดล้อมไทย รายการโลกสีเขียว และรายการสารคดีน้ำ

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์เป็น 4 ประเด็น ซึ่งในแต่ละประเด็นมีวิธีและหลักเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ พอสรุปได้ดังนี้

1. เรื่องที่นำเสนอ ในการวิเคราะห์เรื่องที่น่าสนใจ ผู้วิจัยจะพิจารณาว่าเนื้อหาของรายการในแต่ละตอนเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร หรือเน้นเรื่องใดมากที่สุด แล้วนำมาจัดหมวดหมู่ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรสัตว์ป่า ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรดิน และการใช้ที่ดิน ทรัพยากรแร่และพลังงาน ทรัพยากรชายฝั่งทะเล ทรัพยากรประมง ปัญหามลพิษทางน้ำ ปัญหามลพิษทางอากาศ ปัญหามลพิษทางเสียง ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ปัญหาสารพิษ และหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม

2. วาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม เป็นการศึกษาทัศนคติของผู้ผลิตในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยจะพิจารณาว่าเนื้อหาในแต่ละตอนมีการกล่าวถึงวิถีแก้ไขปัญหาอย่างไร แล้วนำมาจัดเข้าในกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีอยู่ 5 กลุ่มด้วยกัน ดังรายละเอียดและเกณฑ์การจัดกลุ่ม ดังนี้

2.1 กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม วิธีการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของกลุ่มนี้ คือ การให้การศึกษาและสร้างความเข้าใจ เพื่อปรับพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลเสียใหม่ โดยให้มีวินัยในด้านสิ่งแวดล้อม ให้บริโภคน้อยลง รวมทั้งการบริโภคโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม หรือใช้ผลิตภัณฑ์ที่สามารถผลิตแล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้ (recycle)

2.2 กลุ่มปฏิรูป วิธีแก้ไขปัญหาล้างแวล้อมของกลุ่มนี้เสนอให้ใช้มาตรการทางกฎหมาย สร้างระบบแรงจูงใจทางเศรษฐกิจเมืองเพื่อลดมลภาวะ และปรับปรุงยุทธศาสตร์และเพิ่มประสิทธิภาพระบบการจัดการกับปัญหาล้างแวล้อม นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่าปัญหาล้างแวล้อมสามารถแก้ไขได้ หากมีการลงทุนอย่างมหาศาลเพื่อผลิตเทคโนโลยีระดับสูงอย่างใหม่ที่สะอาด

2.3 กลุ่มเปลี่ยนระบบ กลุ่มนี้มีความเห็นว่าทางออกของการแก้ไขปัญหาล้างแวล้อมอย่างที่ได้ผลยิ่งขึ้นก็คือ ต้องมีการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอย่างกว้างขวาง จึงจะคุ้มครองล้างแวล้อม และให้ความสมบูรณ์แก่ประชาชนได้ ดังเช่น การมีระบบระบบความคิด และระบบการรับรู้แบบนิเวศน์ การใช้ชีวิตในลักษณะที่สอดคล้องกับธรรมชาติ การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีระดับกลาง เศรษฐกิจเน้นที่ความร่วมมือ ธุรกิจขนาดเล็ก และการระดับชุมชน และโครงสร้างประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม

2.4 กลุ่มผสมระหว่างกลุ่มรณรงค์ทางล้างแวล้อมและกลุ่มปฏิรูป ข้อเสนอเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาล้างแวล้อมของกลุ่มนี้บางส่วนจัดอยู่ในกลุ่มรณรงค์ทางล้างแวล้อม บางส่วนจัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูป ซึ่งเกณฑ์ในการจัดนั้นได้เสนอไว้ในข้อ 2.1 และ 2.2

2.5 กลุ่มผสมระหว่างกลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ ข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาล้างแวล้อมของกลุ่มนี้ บางส่วนจัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูป และบางส่วนจัดอยู่ในกลุ่มเปลี่ยนระบบ ซึ่งเกณฑ์ในการจัดได้เสนอแล้วในข้อ 2.2 และ 2.3

3. มุมมองของผู้ผลิต ในประเด็นนี้จะพิจารณาจากผู้ผลิตกล่าวอ้างถึงแหล่งข้อมูลจากจากที่ใด และผู้ที่ให้สัมภาษณ์คือใคร โดยจะดูตำแหน่งหน้าที่เป็นหลักแล้วนำมาจัดกลุ่ม ซึ่งแบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม ดังนี้

3.1 กลุ่มพลังประชาชน ได้แก่ ประชาชนในท้องถิ่นที่ได้รับผลกระทบจากปัญหานิเวศวิทยาและมีการรวมกลุ่มกันขึ้น หรือกลุ่มที่ไม่ได้อยู่ในรูปของการรวมกลุ่มอย่างชัดเจนก็ตาม แต่เป็นหมู่ประชาชนในชนบท ผู้ซึ่งยังคงมีความเชื่อในเชิงคุณค่าและเคารพต่อธรรมชาติ ซึ่งพบเห็นได้จากพระสงฆ์บางรูปในชนบทที่ก่อบทบาทในการอนุรักษ์ธรรมชาติ และชาวชนบทบางหมู่บ้านที่ยังคงรักษาป่าไม้ใกล้หมู่บ้านของตนไว้

3.2 รัฐบาล ได้แก่ หน่วยงานราชการที่ทำงานด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม ซึ่งมีดังนี้ กรมป่าไม้ กรมพัฒนาที่ดิน กรมศิลปากร กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมอุทกนิคมวิทยา กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมทรัพยากรธรณี กรมโรงงานอุตสาหกรรม และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในบางส่วนของหน่วยงานที่ขึ้นกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มีดังนี้ คือ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ทางทะเล และศูนย์ฝึกนิสิตเกาะสีชัง สถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะประมง และคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา

3.3 กลุ่มแนวนิยมธรรมชาติ เป็นกลุ่มที่มีพื้นฐานมาจากผู้ที่รักความงดงามของธรรมชาติและชอบสัมผัสกับธรรมชาติ กลุ่มเหล่านี้มีบทบาทในการนำพาสมาชิกไปสัมผัสกับธรรมชาติ ในรูปแบบของการพักผ่อน และการผจญภัย กลุ่มเหล่านี้มีส่วนช่วยให้คนเกิดความรักในธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

3.4 กลุ่มกิจกรรมนักศึกษา เป็นกลุ่มนิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่อยู่ ในรูปของกลุ่มหรือชมรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์และกิจกรรม ที่เน้นในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม

3.5 กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน เป็นกลุ่มที่เกิดขึ้นในระยะหลังจากการรวมตัวของอดีตนักกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัย นักกิจกรรมด้านศาสนา นักพัฒนา และนักวิชาการ การเกิดขึ้นของกลุ่มนี้มีลักษณะที่ผ่านการสรุปทบทวนในอดีต และผสมผสานประสบการณ์ แนวความคิดจากกลุ่มต่าง ๆ ที่กว้างออกไป ลักษณะเด่นประการหนึ่ง คือ มีการจัดรูปองค์กร และการบริหารงานที่แน่นอนกล่าวคือ มีคณะกรรมการ มีแผนการดำเนินงาน มีงบประมาณ และมีเจ้าหน้าที่ประจำทำงานเต็มเวลา

3.6 กลุ่มนักวิชาการเฉพาะสาขา มักเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญโดยตรงในเรื่องนั้น ๆ เป็นอย่างดี และอาจเป็นผู้ที่มีผลงานทางวิชาการในเรื่องนั้น

3.6 กลุ่มประชาชนทั่วไป เป็นผู้ที่ทางราชการไปสัมภาษณ์เพื่อขอความคิดเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งมักเป็นผู้ที่ประสบกับปัญหานั้นอยู่

4. สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะดูว่าเนื้อหาของรายการมีระบุว่าใครเป็นผู้ที่ทำให้เกิดปัญหานั้น มีการกล่าวถึงอย่างชัดเจนหรือไม่อย่างไร และมีการระบุถึงผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือไม่และมักเป็นใคร

จากประเด็นและรายละเอียดต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดในข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจะนำมาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์เนื้อหาของรายการสารคดีสิ่งแวดล้อม แต่ละรายการแต่ละตอน โดยเสนอเป็นตาราง และสรุปผลการวิเคราะห์ของแต่ละรายการที่รายการรวมทั้งหมดในส่วนท้ายของบทนี้

ผลการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 29 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการฟ้าสีคราม ปี พ.ศ. 2533

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ปัญหาสารพิษ	ปิ้งย่าง รม-ควัน/มะเร็ง	อาหารจำพวกปิ้งย่าง รมควัน จะมีสารพิษที่จะทำให้เกิดมะเร็งปะปนด้วยพบในผิวหนังที่ไหม้เกรียมของอาหาร	การปรับปรุงอาหารโดยใช้ความร้อนไม่มาก และใช้เตาอบไฟฟ้าก็จะลดปริมาณสารพิษ	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	ปริมาณโลหะหนักที่ปนเปื้อนในอาหาร	แหล่งที่มาของสารตะกั่วที่ใกล้ตัวเรา คือ หนังสือพิมพ์ที่ผู้อ่านนำมาบรรจุอาหารเพราะหมึกพิมพ์มีสารตะกั่วปะปนอยู่	ต้องระมัดระวังตัวเองด้วยการไม่ซื้ออาหารที่บรรจุ นสพ. หรือทำรับประทานเอง	ผู้บริโภค	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	ดอกกะหล่ำ	เกษตรกรใช้ยาฆ่าแมลงฉีดตามต้นและดอกเมื่อเก็บมาขายสารพิษจึงตกค้าง	ก่อนซื้อดอกกะหล่ำในวันต่อ ๆ ไปควรแน่ใจว่าดอกกะหล่ำที่ซื้อมาปราศจากสารเคมีที่มีพิษ และไม่ควรนำดอกกะหล่ำมาลอยน้ำดื่มน้ำหรือใส่ในน้ำเชื่อม	ท่านผู้ชม	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	สารตะกั่วในภาชนะ	ภาชนะดินเผาที่เคลือบสีและภาชนะพลาสติกสีฉูดฉาดจะมีสารตะกั่วเป็นส่วนประกอบในสีปะปนอยู่	เราควรเลือกซื้อภาชนะพลาสติกที่ไม่ฉูดฉาดหรือเครื่องเคลือบที่ไม่มีสีฉูดฉาดตกแต่งมาก	ท่านผู้ชม	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าเสนอ	ชื่อคน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	อันตรายจากสารเคมีถนอมอาหาร	การใช้ดินประสิวในการถนอมอาหารมีอันตรายเมื่อร่างกายได้รับเป็นจำนวนมากอาจมีอาการเพ้อผว ศรัทธาและอาจก่อให้เกิดมะเร็งได้	- พยายามบริโภคเนื้อสัตว์ที่สด ไม่ผ่าน การถนอมอาหาร - น่าจะใช้สารนี้แต่ในปริมาณที่เหมาะสม	ผู้ทำการหมักอาหาร	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	คาเฟอีน	เครื่องดื่มที่มีสารคาเฟอีน เช่น กาแฟ น้ำชา หรือ โคลา ถ้าร่างกายได้รับมากเกินไปจะเกิดอันตรายต่อสุขภาพ	การหันไปหาเครื่องดื่มที่ไม่มีคาเฟอีน เช่น น้ำผลไม้ นมหรือน้ำเย็นสักแก้ว จะช่วยทำให้สดชื่นขึ้น	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	อันตรายจากสีในของเด็ก	ทุกวันนี้มีการเอาพลาสติกมาทำเป็นของเล่นเด็กกันมาก มีการใส่สีสีย้อมเพื่อให้สวยงาม แต่สีที่ใช้มีสารพิษพวกตะกั่วและแคดเมียมเป็นส่วนประกอบ	ควรหยุดพิจารณาสีกันดี และควรระมัดระวังอย่าให้ลูกหลานของท่านนำของเล่นใส่ปาก	ท่านผู้ชมที่กำลังจะซื้อของเล่น	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	อันตรายจากสารบอแรกซ์	สารบอแรกซ์ที่ผู้ขายนำมาใส่อาหาร ถ้ารับประทานเข้าไป มีอันตรายถึงชีวิต	น่าจะคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคบ้าง	ผู้ประกอบการอาหารขาย	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อบุคคล	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	น้ำแข็ง	ในน้ำแข็งอาจมีเชื้อโรคปะปน เชื้อโรคเหล่านี้เกิดจากวิธีการผลิตน้ำแข็งที่ไม่สะอาด	ควรเลือกน้ำแข็งที่ผ่านกรรมวิธีผลิตที่ถูกต้อง และบรรจุในภาชนะที่สะอาดหรือถ้าจะให้ดีกว่านี้รับประทานเองที่บ้าน	ท่านที่ซื้อรับประทานน้ำแข็ง	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	-
	น้ำส้มสายชูปลอม	น้ำส้มสายชูปลอมมีอันตรายเพราะทำจากหัวน้ำส้มที่ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมหรือน้ำกรดร้อน ๆ เช่น กรดเกลือ กรดกำมะถัน	ก่อนรับประทานควรสังเกตว่า ปรอทคงที่แค้อยู่เปื่อยยุ่ย มีสีคล้ำหรือไม่ น้ำส้มขุ่นหรือไม่ ถ้าเป็นเช่นนี้ควรหลีกเลี่ยง	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	-
ทรัพยากรป่าไม้	พุทธมณฑล	พุทธมณฑลเป็นสถานที่ตัวอย่างที่มีหลายหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความร่วมมือช่วยกันปลูกรักษาต้นไม้ การปลูกต้นไม้ถือว่าเป็นการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและทำาง่ายที่สุด	ช่วยกันปลูกต้นไม้คนละต้น คนละไม้คนละมือ ไม่ว่าจะ เป็นเด็กหรือผู้ใหญ่	เรา	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	-
	เกาะกลางกรุง	เราจะเห็นว่ามีสวนหย่อม ต้นไม้ ดอกไม้ ปลูกแซมอยู่บนเกาะกลางถนน ซึ่งช่วยคลายเครียดได้ขณะรถติด	อย่าเหยียบย่ำ อย่าทำลายต้นไม้บนเกาะกลางถนน	เราๆ ท่านๆ ผู้เดินถนน	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ข้อค้น	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ส่วนหลวง ร.9	ส่วนหลวง ร. 9 เป็นสถานที่ที่มีพื้นที่ไม้จำนวนมาก และไม้พันธุ์หายากบางพันธุ์เหมาะแก่การพักผ่อน	มาชื่นชมและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมอย่างเช่นที่ส่วนหลวง ร. 9 เพื่อชีวิตที่ร่มเย็นเป็นสุข	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคการเมือง สิ่งแวดล้อม	-
	การดูแลรักษาต้นไม้ริมทาง	ต้นการเวกเป็นไม้เลื้อยที่ทนทานต่อสภาพแวดล้อมได้ดี สามารถให้ร่มไม้ได้ในเวลาอันรวดเร็ว	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคการเมือง สิ่งแวดล้อม	-
	โรงเรียนเขียว	โรงเรียนทั่วประเทศได้ริเริ่มปรับปรุงสภาพแวดล้อมมีการปลูกต้นไม้ดอกไม้ประดับเป็นแนวรอบ	เด็ก ๆ ก็จะมีส่วนร่วมกับการปลูกต้นไม้และดูแลต้นไม้	เด็ก ๆ	กลุ่มพรรคการเมือง สิ่งแวดล้อม	-
	ปลูกต้นไม้รอบบ้าน	ทุกวันนี้มีการพูดถึงเรื่องการปลูกต้นไม้กันมาก ความเป็นห่วงของคนไทยคือป่าไม้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถ้าเราอยากมีส่วนร่วมก็อาจเริ่มต้นด้วยการปลูกต้นไม้รอบ ๆ บ้าน	ถ้าหากท่านอยากจะมีส่วนร่วมบ้าง ก็อาจจะเริ่มด้วยการปลูกต้นไม้รอบ ๆ บ้านของท่าน ฝนตกแล้ว มาปลูกต้นไม้กันดีกว่า	ท่าน	กลุ่มพรรคการเมือง สิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากรมนุษย์	ภาพวาดเด็กกับสิ่งแวดล้อม	เด็ก ๆ มีสิทธิเรียกร้องความเป็นเจ้าของโลกได้ ภาพวาดของเด็กแสดงถึงจินตนาการที่มีต่อสิ่งแวดล้อม	เป็นหน้าที่ที่จะต้องคุ้มครองรักษาโลกสวยนี้ไว้ให้ลูกหลาน อย่าปล่อยให้โลกของเราอยู่ในสภาพที่แย่ไปกว่านี้เลย	ผู้ใหญ่อย่างเรา ๆ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	คำรวจจรรยาจร	คำรวจจรรยาจรต้องปฏิบัติหน้าที่อยู่ท่ามกลางความร้อนระอุของโลกนี้ ชีวิตต้องเสี่ยงอยู่กับภัย และมลพิษตลอดเวลา	ควรรักษากฎจรรยาจรอย่างเคร่งครัด ถ้าเป็นการลดภาระและความเหนื่อยยากของคำรวจจรรยาจร	เราในฐานะผู้ใช้ถนน	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	เหล็กตัด	เหล็กตัดที่ปิดประตูและหน้าต่างไว้ ทำให้คนออกมาไม่ได้ ถูกไฟคลอกตาย ผู้คนที่เข้าไปช่วยไม่ได้	ให้มีประตูหรือหน้าต่างบานหนึ่งที่สามารถไขกุญแจออกเป็นช่องทางเผื่อหนีไฟ และเก็บกุญแจไว้ใกล้ทางออกแต่ไกลมือโจจร	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	ภาพพจน์เมืองไทย	มีนักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งที่เข้ามาด้วยภาพพจน์ที่เห็นเมืองไทยเป็นแหล่งมั่วสุมโดยเฉพาะในด้านการซื้อขายประเวณี	ไม่สนับสนุนให้มีการค้าประเวณีอย่างที่เป็นอยู่	ภาครัฐบาล เอกชนและคนไทยทุกคน	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าสนใจ	สื่อคอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ทำแก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	สิ่งแวดล้อมกับเด็ก	เด็กไทยในเมืองหลวงทุกวันนี้ใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่บนรถ ซึ่งชีวิตที่รีบเร่งต้องการการพักผ่อนคลาย	อย่ามัวเพลินใช้เงินอยู่ตามศูนย์การค้าแต่อย่างเดียว ยังมีสิ่งดี ๆ ในชีวิตอีกมากลองเลือกดู	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	สายไฟฟ้าอันตราย	บ้านเรือนที่รกรอกหลายแห่ง ปล่อยให้สายไฟห้อยลงมา บางแห่งก็ปล่อยให้ต้นไม้มองพันกับสายไฟ ถ้าฝนตกแล้วเกิดไฟรั่วขึ้นมา ไฟฟ้าก็จะไหลลงมาตามต้นไม้	- หมั่นตรวจสอบสายไฟรอบ ๆ บ้านท่าน ถ้าเห็นว่าตรงไหนมีท่าทางเป็นอันตรายก็ให้รีบแจ้งเจ้าหน้าที่ - ควรหมั่นดูแลกวาดต้นไม้ด้วย	ท่านผู้ชม เจ้าหน้าที่ การไฟฟ้า	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม	สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	ในส่วนภาครัฐบาลสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงด้านสิ่งแวดล้อมของประเทศ	ไม่ระบุ	สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป	-

เรื่องนำเสนอ	ชื่อตอน	ชื่อเรื่องย่อ	วันที่ไขปัญหา	ผู้ทักไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย	มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่า และพรรณพืชแห่งประเทศไทย เป็นองค์กรเอกชนได้เข้ามาร่วมมือและระดมศรัทธา- ครอบ และรักษาไว้ซึ่งความสมดุลย์ตามธรรมชาติของ การดำรงชีวิตของสัตว์ป่าและทรัพยากรธรรมชาติ	อย่าซื้อสัตว์ป่ามาเลี้ยง	ท่าน	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-
	แหล่งความรู้เรื่องปลาน้ำจืด	สถานแสดงพันธุ์ปลาน้ำจืดในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มีการรวบรวมพันธุ์ปลาน้ำจืด ทั้งปลาประเภทสวยงาม ปลาหายากใกล้สูญพันธุ์ และปลาเศรษฐกิจ	ถ้ามีโอกาสควรหาเวลาว่างไปเยี่ยมชม การ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เรียนรู้และขึ้น ชมธรรมชาติ นับเป็นการปลูกฝังทัศนคติอันดี งามให้กับเยาวชน	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-
	สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเล	สถาบันวิทยาศาสตร์ทางทะเลตั้งอยู่ใน มศว. บางแสน เป็นที่รวบรวมสิ่งที่น่าสนใจได้ทั้งทะเลไว้มาก	เด็ก ๆ ก็หาโอกาสชวนคุณพ่อ คุณแม่ให้พาไป เที่ยว	เด็ก ๆ	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
มลพิษทางอากาศ	สาเหตุที่โลกร้อน	สาเหตุอย่างหนึ่งที่ทำให้อากาศร้อนขึ้นคือ การเพิ่มขึ้นของก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ทำให้ความร้อนจากดวงอาทิตย์ถูกกักไว้ในโลก	การช่วยลดปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์คือ การช่วยกันประหยัดพลังงาน เลิกการโค่นป่า และเผาป่า ช่วยกันปลูกต้นไม้เพิ่มขึ้น	ไม่ระบุ	กลุ่มณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	โอโซน	โอโซนเป็นตัวกรองรังสีอัลตราไวโอเล็ตจากแสงอาทิตย์ ในขณะที่โอโซนในบรรยากาศชั้นบนได้ลดลงเรื่อย ๆ	ช่วยกันลดการใช้ผลิตภัณฑ์ประเภทสเปรย์ลง	เรา	กลุ่มณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	เชื้อเพลิงอันตราย	ชาวบ้านตามต่างจังหวัดนิยมเอายางรถยนต์เก่า ๆ หรือพลาสติกมาใช้เป็นเชื้อเพลิง เมื่อถูกความร้อนสารพิษจะผสมอยู่ในควันและไอระเหยถ้าสูดดมเข้าไปก็จะสะสมในร่างกาย จนอาจทำให้ถึงแก่ชีวิตได้	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	กลุ่มณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
มลพิษทางน้ำ	ผงซักฟอกถูกปล่อยลงสู่แหล่งน้ำในรูปของเสียและน้ำทิ้ง ผงซักฟอกมีคุณสมบัติทำลายไขมัน หากล้างภาชนะไม่สะอาด ก็อาจทำให้ปนเปื้อนไปกับอาหารได้อีก	จึงจำเป็นต้องมีการใช้ภาชนะอย่างระมัดระวัง	ผู้ใช้ผงซักฟอก	กลุ่มณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-	

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อคอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ทักไข้ปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	เมือง ท้องเขียว	แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเปลี่ยนแปลงไปมาก จาก ความสวยงามตามธรรมชาติกับกลายเป็นความสกปรก เลอะเทอะ	ช่วยกันรักษาความสะอาดไม่ทำลายธรรมชาติ ที่สวยงาม	เราๆ ท่านๆ รวมทั้งนักท่องเที่ยว ทุกคน	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-
	ปัญหาสิ่งแวดล้อมของเมือง อุตสาหกรรม	ถ้าการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมมีมากเกินไปและขาด การควบคุมที่ดี ผลเสียกับสิ่งแวดล้อมก็จะเกิดตามมา เช่น โรงงานปล่อยของเสียลงสู่แม่น้ำ	ต้องร่วมมือกัน ช่วยกันสอดส่องดูแลถ้าเห็นว่า โรงงานไหนมีการปล่อยของเสียต้องรีบบอก เจ้าหน้าที่บ้านเมือง	เราๆ ท่านๆ	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-
สิ่งแวดล้อม ทางวัฒนธรรม	เพลงอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อม	เพลงมีอิทธิพลต่อสังคมบางที่เนื้อหาและความคิดก็ซึม เข้าไปในใจได้ เนื้อหาของหลาย ๆ เพลงเรียกร้อง ให้คนในสังคมช่วยกันรักษาและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	มาช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อมให้ลูกหลานเรา ดีกว่า	เรา	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-
	พิเศษ	รายการฟ้าสีครามดำเนินรายการมาเป็นตอนที่ 100 พอดี ทางรายการได้พยายามเสนอสาระเกี่ยวกับสิ่ง แวดล้อมและหวังว่าจะมีส่วนช่วยให้หลายๆ คน หลายๆ ฝ่าย หยุดคิดหยุดทำลายสิ่งแวดล้อม	ถ้าท่านพบเห็นอะไรที่จะก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยว กับสิ่งแวดล้อมในอนาคต บอกสิ่งที่ท่านพบเห็น มายังเรา	ท่าน	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วันที่โชปุดหา	ผู้ค้นคว้าโชปุดหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากร สัตว์ป่า	สัตว์ป่า	ป่าเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า มีแหล่งอาหารและที่หลบภัยจากศัตรู และธรรมชาติได้สร้างความสมดุลให้กับชีวิตสัตว์ป่า	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	ตลาดค้าสัตว์ป่า	ตลาดนัดจตุจักรคือ แหล่งค้าสัตว์ป่าแห่งหนึ่ง ผู้ที่ส่งเสริมการค้าสัตว์ป่าที่สำคัญ คือ ผู้ซื้อ	เพื่อเห็นแก่สภาพสิ่งแวดล้อม และไม่ส่งเสริมการจับสัตว์ป่ามาขาย โดยการไม่ซื้อสินค้าประเภทนี้มาเลี้ยง	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
ทรัพยากร ชายฝั่งทะเล	การทำลายปะการัง	สาเหตุหนึ่งของการทำลายปะการังตามชายฝั่งทะเล เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า ต้นไม้ที่ล้มตายที่สำคัญอีกคือการระเบิดปลา การพัฒนาที่ชายฝั่ง การส่งออกเครื่องประดับนักท่องเที่ยว	เรามาร่วมมือกันอนุรักษ์ปะการังกันดีกว่าช่วยกันสัณนิศ ชูชีวิตสิ่งแวดล้อม	เรา	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อคอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากร สัตว์ป่า	สัตว์ป่า	ป่า เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่า มีแหล่งอาหารและที่หลบภัยจากศัตรู และธรรมชาติได้สร้างความสมดุลให้กับชีวิตสัตว์ป่า	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคทาง สิ่งแวดล้อม	-
	ตลาดค้า สัตว์ป่า	ตลาดนัดจตุจักรคือ แหล่งค้าสัตว์ป่าแห่งหนึ่ง ผู้ที่ส่งเสริมการค้าสัตว์ป่าที่สำคัญ คือ ผู้ซื้อ	เพื่อเห็นแก่สภาพสิ่งแวดล้อม และไม่ส่งเสริมการจับสัตว์ป่ามาขาย โดยการไม่ซื้อสินค้าประเภทนี้มาเลย	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคทาง สิ่งแวดล้อม	-
ทรัพยากร ชายฝั่งทะเล	การทำลาย ปะการัง	สาเหตุหนึ่งของการทำลายปะการังตามชายฝั่งทะเล เกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า ตัวบ่อนทำลายที่สำคัญอีกคือการระเบิดปลา การพัฒนาพื้นที่ชายฝั่ง การส่งออกเครื่องประดับที่ทำทองเที่ยว	เรามาร่วมมือกันอนุรักษ์ปะการังกันดีกว่าช่วยกันสักนิด ชุมชีวิตสิ่งแวดล้อม	เรา	กลุ่มพรรคทาง สิ่งแวดล้อม	-

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่นำเสนอ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ปาชายเลน	ในปัจจุบันป่าชายเลนหลายแห่งถูกทำลายอาจโดยการกระทำของธรรมชาติ ที่สำคัญที่สุด คือ การทำลายของมนุษย์	ป่าชายเลนเป็นสมบัติของประชาชน ที่ทุกคนควรร่วมมือร่วมใจกันพิทักษ์รักษา	ทุกคน	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
ทรัพยากรน้ำ	ภัยจากน้ำฝน	ทุกวันนี้น้ำฝนไม่ได้บริสุทธิ์เหมือนดังแต่ก่อน ความเป็นกรดมีมากขึ้น มีฝนละออง สารพิษ และสิ่งสกปรกเจือปนอยู่	ควรขอให้ฝนตกสักพักแล้วค่อยรอง ถ้าใช้ปลอดภัยที่สุดควรนำไปต้มก่อน	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
ทรัพยากรดินและที่ดิน	การพังทลายของดิน	ในบริเวณพื้นที่สูง ๆ หลายแห่งจะมีปัญหาการพังทลายของดิน เนื่องจากมีความลาดชัน ทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ	การให้ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในเรื่องการอนุรักษ์ดิน ควบคู่ไปกับการควบคุมในเรื่องการใช้ที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ	เกษตรกร	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
ทรัพยากรประมง	ชาวประมง	การประมงของไทยได้พัฒนาขึ้นมาก มีการนำเครื่องมือทันสมัยมาใช้ทำให้ปริมาณของสัตว์น้ำที่จับได้มีเพิ่มขึ้น	มีส่วนช่วยกันอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้ เช่น การไม่จับปลาในฤดูวางไข่ ไม่ใช้แหหรืออวนที่ตาถี่เกินไป หรือระเบิดจับปลา	ชาวประมง	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าเสียดาย	ข้อควร	แนวเรื่องข้อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
มลพิษทางเสียง	เสียงใน คิส์โกเชคและ ส่วนอื่นๆ	เสียงเพลงในคิส์โกเชคดังเกินไปสามารถทำลาย สุขภาพได้ สถานที่อีกแห่งหนึ่งที่มีเสียงดังมาก คือ ส่วนอื่นๆ	ไม่ควรปล่อยให้เด็กอยู่ในบริเวณที่มีเสียงดัง มาก ๆ เกินครึ่งชั่วโมง	ผู้ปกครองที่นำ บุตรหลานไป เที่ยวส่วนอื่นๆ	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-
ขยะ และสิ่งปฏิกูล	สิ่งแวดล้อม	สิ่งแวดล้อมมีไว้ให้บริการแก่ผู้ผ่านไปมาตามแหล่ง ชุมชน คนส่วนใหญ่มักทิ้งเศษขยะไม่คัดต่อสิ่งแวดล้อม เพราะมีการรักษาความสะอาดที่ไม่ดีพอ	ช่วยกันรักษาความสะอาด	ผู้ใช้บริการ และ เจ้าหน้าที่	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 30 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการฟ้าสีคราม ปี พ.ศ. 2534

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิถีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
มลพิษทางน้ำ	ผงชักฟอก	สารเคมีที่ตกเติมในผงชักฟอกด้วยจุดประสงค์ต่างกัน สารบางอย่างถูกทำลายด้วยวิธีธรรมชาติ แต่ถ้าเป็น สารเคมีคงทน ย่อมทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ	บางประเทศมีข้อกำหนดบังคับให้ผู้ผลิตผงชัก ฟอก เลือกใช้แต่สารเคมีที่เสื่อมสลายได้เอง ตามธรรมชาติ ผู้ผลิตผงชักฟอกในเมืองไทย น่าจะมีการรณรงค์ในเรื่องนี้	ผู้ผลิต ผงชักฟอก ในเมืองไทย	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-
	การบำบัด ของเสียจาก ทำอากาศยาน	ภายในทำอากาศยานมีน้ำเสียและของเสียเกิดขึ้นทั้ง จากส่วนอาคารสำนักงานและเครื่องบินทุกลำ น้ำเสีย จะถูกถ่ายใส่รถเข็นเพื่อขนมายังโรงบำบัดน้ำเสีย	การช่วยกันดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมต้องทำกัน อย่างจริงจังและต่อเนื่อง การทำอากาศยาน เป็นหน่วยงานของรัฐที่สามารถเป็นตัวอย่าง ที่จะชี้้นำให้คนทั่วไปปฏิบัติตาม	การทำฯ	กลุ่มปฏิรูป	-
	-	ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการแก้ไขน้ำเสีย โดยเฉพาะแม่น้ำ สายหลัก 4 สาย คือ คนนิศากร วิศวกรด้วย เทคโนโลยีระบบน้ำเสี้ยวรวม	ประชาชนหรือผู้ประกอบการจะต้องคำนึงว่า เราเองจะมีส่วนช่วยลดมลพิษในแหล่งกำเนิดที่ เราสร้างขึ้นมาให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้เพื่อ ให้ระบบบำบัดน้ำเสียส่วนกลางลงทุนน้อยที่สุด	ประชาชน และผู้ประกอบการ	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	หัวหน้าฝ่ายคุณภาพน้ำ (สวล.)

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อบุคคล	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	-	<p>การแก้ไขปัญหาล้างขวดลิ้มในแง่ของประชาชน ควรพิจารณาถึง การนำของเสียที่เกิดขึ้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด เช่น น้ำที่เกิดจากการใช้ในชีวิตประจำวัน</p>	<p>อาจหาที่รวบรวมเอาไว้ แล้วนำไปใช้รดน้ำต้นไม้ในบ้าน</p>	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	ผอ. กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม
	-	<p>การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมแบ่งเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ คือ การแก้ไข การป้องกัน และการส่งเสริม</p>	<p>การแก้ไขน้ำเสียโดยศึกษาวางแผนก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย ทั้งจากโรงงานและจากชุมชน</p>	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	ผอ. กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม
	-	<p>ปัญหาการขยายตัวของเมือง มีผลกระทบต่อพื้นที่ในเมือง คือ ถ้าหากมีการพัฒนาอุตสาหกรรมในชนบทก็จะมีน้ำเสียเกิดขึ้น</p>	<p>ต้องเตรียมการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสีย</p>	เรา	กลุ่มปฏิรูป	ผอ. กองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม
	-	<p>ผงซักฟอกในรูปแบบน้ำเสียหรือน้ำทิ้ง ทำให้ทัศนียภาพไม่สวยงาม และทำให้น้ำเน่าเสียแต่ในปัจจุบันได้มีการผลิตผงซักฟอกที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม</p>	<p>ถ้าท่านทุกคนใช้ผงซักฟอกชนิดที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เพื่อลดมลพิษทางน้ำได้</p>	ท่านทุกคน	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าเสนอ	ชื่อคน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล	ท่อตัน น้ำท่วม	การอุดตันของท่อระบายน้ำ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ น้ำท่วม การตรวจดูแลท่อน้ำเป็นสิ่งที่ไม่ควรละเลย	จะต้องไม่ทิ้งขยะลงไปในท่อ หรือทิ้งไม่เป็นที่ เป็นทาง	เราทุกคน	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-
	เกี่ยวกับ ตู้หม้อรถ	น้ำมันเครื่อง สีและสารเคมีต่าง ๆ ที่ตู้หม้อรถยนต์ใช้ แล้วต้องทิ้งไป หากทิ้งโดยไม่มีระบบก็จะก่อให้เกิด มลภาวะภายหลัง	ควรมีการทิ้งของเสียให้เป็นระบบ เช่น น้ำมัน เครื่องที่ใช้แล้วควรทิ้งรวมกันในถัง ของเหลือ ทิ้งจากน้ำมันเครื่อง สี และ สารเคมีถือเป็น ขยะพิเศษ เป็นขยะเคมีต้องมีระบบกำจัด	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-
	ของเสีย จากรถไฟ	ทุกวันนี้ของเสียที่ขับถ่ายในรถไฟยังไม่มีการจัดการที่ ถูกต้อง ของเสียถูกปล่อยลงมาตามทาง	ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดูแล สำหรับผู้โดยสาร ก็ขอให้แจ้งการไว้ห้องสุขาเมื่อรถไฟแล่นเข้าไป ในชุมชน ท่านที่รับประทานอาหารอยู่ตู้เสบียง หรือผู้โดยสารก็ไม่ควรทิ้งเศษขยะ เศษอาหาร ลงมาข้างทาง	หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง และ ผู้โดยสาร	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	<p>เรือเก็บขยะ</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>	<p>เรือเก็บขยะของทางกรุงเทพมหานคร จะรับขยะตามบ้านเรือนริมฝั่งน้ำเหมือนรถเก็บขยะ และคอยเก็บขยะที่ลอยตามฝั่งน้ำ</p> <p>การแยกขยะ แล้วส่งกลับมาโรงงานแปรรูปเป็นขยะหมุนเวียน เราสามารถลดกองขยะที่เหลือทิ้งได้เยอะ</p> <p>การจัดแยกขยะใส่ถุง ทำให้เจ้าหน้าที่เก็บขยะได้ง่าย ขยะตามทางที่เก็บไม่มิดชิดก็จะถูกสุนัขเข้าไปคุ้ยเขี่ย และเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของเชื้อโรค</p> <p>ในขบวนการผลิตถุงพลาสติกต้องอาศัยน้ำมัน ซึ่งถือว่าเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หมดแล้วหมดไป และถุงพลาสติกที่ใช้แล้วไม่มีทางกำจัดได้</p>	<p>ทางกรุงเทพมหานครได้มีเรือเก็บขยะ และมีกฎหมายให้โรงงานอุตสาหกรรมขนาดใหญ่จัดตั้งโรงงานบำบัดน้ำเสียทุกโรงงาน</p> <p>หากเรารวบรวมกระดาษ ขวดแก้ว พลาสติก เศษเหล็กไว้ ก็สามารถขายให้แก่พ่อค้าที่รับซื้อขยะ</p> <p>ควรจัดแยกขยะใส่ถุงและปิดปากถุงมิดชิด</p> <p>ทุกครั้งที่ต้องไปจับจ่ายซื้อของก็ควรนำถุงหรือกระเป๋าน้ำของตัวเองไปใส่สิ่งของที่ซื้อ</p>	<p>กรุงเทพ- มหานครและ โรงงาน</p> <p>เรา</p> <p>เรา</p> <p>ทุกคน</p>	<p>กลุ่มปฏิรูป</p> <p>กลุ่มพรรคก้าว ไกล</p> <p>กลุ่มพรรคก้าว ไกล</p> <p>กลุ่มพรรคก้าว ไกล</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p>

เรื่องที่น่าเสนอ	ข้อตอน	เนื้อเรื่องข้อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
มลพิษทางอากาศ	น้ำมัน	ตอนรัฐบาลกำลังรณรงค์ให้ประชาชนที่มีรถขับ ใช้น้ำมันเบนซินที่ไม่มีสารตะกั่วผสมอยู่ เพื่อลดปริมาณสารตะกั่วปะปนในอากาศ	ตอนรัฐบาลกำลังรณรงค์ให้ประชาชนที่มีรถขับ ใช้น้ำมันเบนซินที่ไม่มีสารตะกั่วผสม..... ประชาชนก็ต้องตระหนักในปัญหา และร่วมมือด้วยการลดรถโดยสารถยนต์ให้อยู่ในสภาพที่ดี รวมทั้งเติมน้ำมันที่ไม่มีสารตะกั่วผสมอยู่	รัฐบาล และ ประชาชน	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	สัมภาษณ์มลพิษทางอากาศ	สอบถามถึงความรู้สึกของคนที่อาศัยในเมืองต่อภาวะมลพิษทางอากาศที่ประสบอยู่	บุคคลผู้ให้สัมภาษณ์ "ใช้หน้ากากป้องกันควันพิษ" "ใช้มือปิดจมูก"	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	ประชาชน
	-	ผู้อำนวยการกองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมได้เสนอถึง การแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ทั้งในส่วนของโรงงานอุตสาหกรรมและประชาชน	โรงงานอุตสาหกรรมต้องมีระบบป้องกันและลดมลพิษทางอากาศและต้องดูแลให้รัดกุมเป็นไปตามกฎหมาย ประชาชนต้องช่วยกันดูแลรถยนต์และรถจักรยานยนต์สม่ำเสมอ	โรงงาน และ ประชาชน	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม และกลุ่มปฏิรูป	ผอ. กองมาตรฐานฯ
	-	ผู้อำนวยการกองมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้พูด	ในส่วนของประชาชนต้องร่วมมือในการปรับ	ประชาชนและ		

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ช่วยกันคนละไม้คนละมือ	ถึงปัญหามลพิษทางอากาศว่า เกิดจากยานพาหนะประมาณ 65-70 % ในรอบปี 2533 มีการรณรงค์อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากเป็นพิเศษ ที่เห็นเด่นชัด คือ การรณรงค์ให้ใช้น้ำมันเบนซินปลอดสารตะกั่ว	แต่งเครื่องยนต์ให้มีระบบเผาไหม้ที่สมบูรณ์ ในแง่ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมก็ให้มีการเดินเครื่องป้องกันมลพิษทางอากาศ ถ้าช่วยกันคนละไม้คนละมือ ประเทศไทยของเราก็มีความหวังในการช่วยชีวิตสิ่งแวดล้อมมากขึ้นและผู้หน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ลงมือทำอย่างจริงจัง	ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	ผอ. กองมาตรฐานฯ -
ทรัพยากรป่าไม้	ใช้พื้นที่หน้าบ้านให้มีประโยชน์	พื้นที่บริเวณหน้าบ้านเรายังพอมีเหลือ เราทำต้นไม้ที่มียอดออกผลมาปลูกกันเช่น ไม้ดอกไม้ใบ ที่สวยงาม	นอกจากเราไม่ทำลายต้นไม้ช่วยกันปลูกต้นไม้คนละเล็กคนละน้อยจะช่วยให้สิ่งแวดล้อมสวยงาม	เรา	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อคน	เนื้อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	<p>จะต้องสูญเสียอย่างนี้ อีกกี่ครั้ง ป่าจึงจะคงอยู่</p> <p>การณรงค์ การอนุรักษ์ ป่าไม้</p> <p>-</p> <p>-</p>	<p>ข่าวที่สร้างความสะเทือนใจมาก คือ ข่าวการลอบทำ ร้ายจนเสียชีวิตของเจ้าหน้าที่พิทักษ์ป่าซึ่งทำหน้าที่ พิทักษ์ป่าของชาติ</p> <p>การณรงค์ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ได้ครอบคลุมไป ถึงระดับโรงเรียนแล้ว โรงเรียนเตรียมอุดมได้ทำ การปลูกและอนุรักษ์ต้นไม้ยืนต้น</p> <p>วิธีการรักษาป่าไม้ต้องสร้างกติกาทางสังคมเสียใหม่ ต้องเข้าใจว่า ป่าอนุรักษ์มีประโยชน์ต่อประเทศ ซึ่ง ป่าเหล่านี้มีหน้าที่เชื่อมโยง</p> <p>พื้นที่ป่าไม้ของเราลดลงเป็นจำนวนมาก ซึ่งรัฐบาลได้ ออกกฎหมายยกเลิกการทำสัมปทานไปแล้ว</p>	<p>ไม่ระบุ</p> <p>โรงเรียนเตรียมอุดมกำหนดให้นักเรียน ชั้น ม.4 ปลูกต้นไม้ยืนต้นคนละต้น เพื่อให้เกิด ความรักและหวงแหน</p> <p>ในการฟื้นฟูป่าไม้โดยการปลูกก็ไม่ใช่ว่าปลูก อะไรก็ได้ ในการปลูกต้องคำนึงถึงความหลากหลาย ของพันธุ์พืชด้วย</p> <p>ไม้ที่ใช้ได้จาก 1. การขโมยตัดในป่าสัมปทาน ที่ปิดไปแล้ว 2. สัมปทานที่ทำในต่างประเทศ</p>	<p>ไม่ระบุ</p> <p>โรงเรียน</p> <p>เรา</p> <p>ไม่ระบุ</p>	<p>-</p> <p>กลุ่มณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม</p> <p>กลุ่มณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม</p> <p>กลุ่มปฏิรูป</p>	<p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>รศ.ดร. สุรัช ภูมิภมร</p>

เรื่องที่น่าเสนอ	ชื่อคน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
			3. สิ่งชื่อจากต่างประเทศ 4. จากพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในอนาคตซึ่งในอนาคตคงจะต้องพึ่งการปลูกต้นไม้ในพื้นที่เกษตรกรรม			
ทรัพยากรมนุษย์	แกสรีว	แกสหงต้มเป็นเชื้อเพลิงที่ไม่มีสี ไม่มีกลิ่น แต่มีการเติมกลิ่นลงไปเพื่อความปลอดภัยเมื่อเกิดการรั่ว	ลองตรวจรอยรั่วที่สายท่อแกสในบ้านดู ใช้น้ำสบู่ดูตามข้อต่อต่าง ๆ ถ้าสายท่อมันฟองผุดต้องรีบแก้ไข	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	-
	โรงเรียนปลอดภัย	โรงเรียนวัดทองในเป็นโรงเรียนปลอดภัยดี ครูทันไม่สั่นสั่นให้นักเรียนดมน้ำอัดลม	เพื่อสุขภาพอนามัยของเด็ก ๆ โรงเรียนวัดทองในจึงมีน้ำบริสุทธิ์ น้ำยาล้าง และนมมาไว้บริการแทน	โรงเรียน	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	-
	แม่พิมพ์รักษาสิ่งแวดล้อม	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดทองใน มีแนวคิดที่น่าสนใจเกี่ยวกับเด็ก คือ การจัดหาอาหารแก่นักเรียน โดยเน้นเรื่องคุณค่าอาหาร	ที่โรงเรียนวัดทองในเน้นในเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยไม่มีการใช้ถุงพลาสติก แต่ใช้กระดาษใบตองห่ออาหารแทน	คุณครู	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดทองใน

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วันที่ไขปัญหา	ผู้ที่ไขปัญหา	กลุ่มว่าทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	-	ถ้าเราต้องการรักษาแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติเอาไว้ ต้องเริ่มจากตัวเราโดยปฏิบัติตัวเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี	พึงระลึกปรัชญาการท่องเที่ยวว่า จะไม่เอาอะไรไปนอกจากภาพถ่าย ไม่เก็บอะไรไปนอกจากความทรงจำ และไม่สลักชื่อหรือขีดเขียนอะไรบนผนังของถ้ำ หรือก้อนหิน นอกจากนี้ การซื้อสัตว์ป่ามาเลี้ยงเป็นสิ่งไม่สมควร	เรา	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
ปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา	-	สาเหตุที่อากาศร้อนมากผิดปกติเกิดจากการเผาไหม้ของเชื้อเพลิง และความร้อน ที่ถูกปล่อยจากอุตสาหกรรมมีมากขึ้น ในขณะที่ปริมาณโอโซนในบรรยากาศกลับลดลง	มาช่วยกันแก้ปัญหาด้วยการปลูกต้นไม้ มาก ๆ	เรา	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	-	ประเด็นหลักในปัญหารถติด คือ จำนวนรถเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ถนนเพิ่มเพียงเล็กน้อย ประการต่อมา คือ การรับส่งคนไม่ตรงป้าย และแผงลอยข้างทางกีดขวางถนน	ในขณะที่รัฐบาลกำลังเร่งแก้ไขปัญหาการควบคุมรถ และการขยายถนน เราควรช่วยลดปัญหาด้วยการไม่ใช้ถนนเสมือนเป็นส่วนบุคคล	รัฐบาล และเรา	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม และกลุ่มปฏิรูป	-

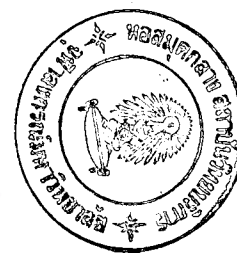
เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วันที่ไขปัญหา	ผู้ที่ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	-	ปัญหาสิ่งแวดล้อมได้แก่ ปัญหาน้ำเสีย ภาวะเสียที่เกิดค่อนข้างจะเกินมาตรฐาน และสารพิษที่เกิดจากอุตสาหกรรมสูงถึง 95 %	ทุก ๆ คนควรจะมีรับผิดชอบในการปกป้องดูแลสิ่งแวดล้อม ถึงเวลาแล้วที่สิ่งแวดล้อมไม่ใช่ของฟรี ควรจะจ่ายค่าใช้จ่ายเพื่อทำความสะอาดใหม่ ใครปล่อยของเสียออกมาเยอะเท่าไรก็ควรมีค่าใช้จ่ายในส่วนที่ปล่อยออกมา	ทุก ๆ คน	กลุ่มปฏิรูป	อ.ภาณุ กฤติพร
	-	ปัญหาสิ่งแวดล้อมตอนนี้เป็นปัญหาสำคัญ ซึ่งมีอยู่ 3 ประเด็น คือ 1. การใช้ทรัพยากร 2. การปล่อยของเสียออกมา 3. การนำของเสียกลับมาใช้ใหม่	ต้องลดการบริหารโลกที่มุ่งเพียง พยายามลดการทิ้งเศษของเสียลงไปในสิ่งแวดล้อมในที่สุด	เรา	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	นักเขียนการ์ตูนของ สวล.
ปัญหาสารพิษ	อันตรายจากการใช้สารเคมีในสนามกอล์ฟ	หญ้าที่ปลูกในสนามกอล์ฟต้องการการดูแลรักษา ต้องมีการใช้สารเคมี ทั้งยาปราบศัตรูพืชและยากำจัดวัชพืช ซึ่งนับวันจะใช้มากขึ้น	การใช้สารเคมีบางครั้งก็ไม่จำเป็นเสมอไป ถ้าเรามีการจัดการและการดูแลที่สม่ำเสมอ	เรา	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อบุคคล	เนื้อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มนวัตกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	-	สาเหตุที่ทำให้เราบริโภคสารพิษโดยไม่รู้ตัว คือ การเร่งรัดทางการผลิต	ขอเรื่องผู้ผลิตว่าอย่าเห็นประโยชน์ของตัวเองเป็นหลัก	ผู้ผลิต	กลุ่มพรรคต่าง สิ่งแวดล้อม	-
	-	ได้มีผู้นำสารพิษมาถนอมอาหาร ดังนั้นจึงมีวิกฤต และหลักเลี่ยงการซื้ออาหารที่มีสารพิษเจือปน	ควรเลือกซื้อผักที่มีรูพรุนบ้าง ควรเลือกซื้อขนมที่มีสีอ่อน ๆ ไม่ควรซื้อเนื้อสัตว์ที่สดเกินไป	เรา	กลุ่มพรรคต่าง สิ่งแวดล้อม	-
ทรัพยากรน้ำ	ฝนกรด	น้ำฝนที่ตกลงมามีสารตกค้างเจือปนอยู่ หรือที่เราเรียกว่า ฝนกรด เนื่องจากมีการพัฒนาอุตสาหกรรม การใช้รถยนต์ และการผลิตไฟฟ้า	ก่อนที่จะร่อนน้ำฝนมาใช้ ควรรอให้ฝนตกนานสักหน่อย ถ้าจะให้ดีควรนำเอาไปต้มก่อน	ท่าน	กลุ่มพรรคต่าง สิ่งแวดล้อม	-
	-	ในฤดูแล้งน้ำประปาที่ อ.บางปะกง จ.ฉะเชิงเทรา มีรสเค็ม	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	ชาวอำเภอบางปะกง
สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	-	สื่อชนิดหนึ่งที่คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติใช้ในการเผยแพร่เรื่องสิ่งแวดล้อม คือ สื่อการ์ตูน	ใช้สื่อเสนอปัญหา โดยเฉพาะการ์ตูนที่เด็กสามารถรับได้ เด็กจะสามารถเข้าใจ ความสัมพันธ์และปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ง่าย	ส่วล.	กลุ่มพรรค ทางสิ่งแวดล้อม	นักเขียนการ์ตูน ของ ส่วล.

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วันที่ไขปัญหา	ผู้ที่ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	-	ถนนนอกเมืองบางแห่งมักเป็นหลุมเป็นบ่อ เนื่องจากต้องรองรับน้ำหนักบรรทุกเกินน้ำหนัก และดินทรายตกลงมาทำให้ถนนลื่น	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องน่าจะเข้ามาดูแลและเข้มงวด ในส่วนของผู้ซึบก็ควรให้ความร่วมมือ	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้ซึบ	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	-
มลพิษทางเสียง	เรือเมล์โดยสาร	การนำเรือเข้ามาแล่นในคลองนั้น ส่วนหนึ่งเป็นการบรรเทาปัญหาการเดินทาง และยังมีส่วนที่ทำให้มีสภาพดีขึ้น	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	-
	-	การเดินทางเรือในคลองเป็นสิ่งที่ดี แต่ขาดการควบคุมความเร็ว และเสียงดังเกินไป	ชาวบ้านที่อาศัยอยู่ริมคลองได้ขอให้เขาเสียงลงหน่อย	ไม่ระบุ	-	ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมน้ำ
ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน	สนามกอล์ฟจำนวนมากหรือ	ปัจจุบันฐานที่จำเป็นสำหรับสนามกอล์ฟทุกแห่ง คือ ที่ดิน ประมาณ 1,000 ไร่ต่อสนาม 1 แห่ง และน้ำเพื่อรักษาหญ้าเขียวสดอยู่เสมอ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อคน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากร พลังงาน	การใช้ แอลกอฮอล์ เป็นเชื้อเพลิง	ในขณะนี้เราต้องเสียเงินตราเพื่อซื้อน้ำมันจากต่างประเทศเป็นจำนวนมาก โดยเราสามารถใช้นแอลกอฮอล์เป็นพลังงานทดแทนได้	การใช้น้ำมันเป็นพลังงานทดแทน จะผสมกับน้ำมันเบนซินธรรมดาและซินธิไซเปอร์ ใช้เป็นเชื้อเพลิงช่วยลดมลภาวะจากสารตะกั่วในน้ำมันเบนซิน	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคทาง สิ่งแวดล้อม	-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการฟ้าสีคราม

รายการฟ้าสีครามเป็นรายการสารคดีสั้น มีความยาวเพียง 1 นาที เริ่มออกอากาศในปี 2533 - 2534 ผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1. รายการฟ้าสีคราม ที่เสนอในช่วงวันที่ 1 มิถุนายน - 31 กรกฎาคม 2533 มีจำนวนทั้งหมด 43 ตอน
2. รายการฟ้าสีคราม ที่เสนอในช่วงวันที่ 1 มิถุนายน - 31 กรกฎาคม 2534 มีจำนวนทั้งหมด 43 ตอน

ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

เรื่องที่น่าสนใจ

เรื่องที่น่าสนใจมากที่สุดของรายการฟ้าสีครามปี 2533 และ ปี 2534 ไม่เหมือนกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. เรื่องที่รายการฟ้าสีครามนำเสนอในปี 2533

เรื่องที่น่าสนใจมากที่สุดในปีนี้ คือ เรื่องสารพิษ (ดูตารางที่ 29) มีการนำเสนอจำนวน 10 ตอน ได้แก่ ตอนปิ้งย่าง ร่มควัน/มะเร็ง ตอนปริมาณโลหะหนักที่ปนเปื้อนในอาหาร ตอนดอกมะลิ ตอนสารตะกั่วในภาชนะ ตอนอันตรายจากสารเคมีถนนอาหาร ตอนคาเฟอีน ตอนอันตรายจากสีในของเล่นเด็ก ตอนอันตรายจากสารบอแรกซ์ ตอนน้ำแข็ง และตอนน้ำส้มสายชูปลอม ทั้งหมดนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับอันตรายจากสารพิษที่ปนเปื้อนมาในรูปแบบต่าง ๆ

เรื่องที่น่าสนใจมากเป็นลำดับรองลงมา ได้แก่ เรื่องทรัพยากรป่าไม้ และเรื่องทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีการนำเสนอเรื่องละ 6 ตอน เรื่องทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ตอนพุทธมณฑล ตอนเกาะกลางกรุง ตอนสวนหลวง ร.9 ตอนการดูแลรักษาต้นไม้ริมทาง ตอนปลูกต้นไม้รอบบ้าน และตอนโรงเรียนสีเขียว ซึ่งเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องของต้นไม้ต่าง ๆ

ในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล ส่วนเรื่องทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ตอนภาพวาดเด็กกับสิ่งแวดล้อม ตอนตำรวจจราจร ตอนภาพพจน์เมืองไทย และตอนสิ่งแวดล้อมกับเด็ก

2. เรื่องที่รายการฟ้าสีครามนำเสนอในปี 2534

เรื่องที่รายการฟ้าสีครามเสนอมากที่สุดมีอยู่ 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องมลพิษทางน้ำ และเรื่องขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล มีการนำเสนอเรื่องละ 7 ตอน (ดูตารางที่ 30) เรื่องมลพิษทางน้ำ ได้แก่ ตอนผงซักฟอก และตอนการบำบัดของเสียจากท่าอากาศยาน นอกนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ทราบชื่อตอน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบบำบัดน้ำเสียรวม การนำน้ำเสียมาใช้อีกครั้งหนึ่ง การแก้ไขน้ำเสีย ปัญหาการขยายตัวของเมือง และเรื่องผงซักฟอก ส่วนเรื่องขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ได้แก่ ตอนท่อตัน น้ำท่วม ตอนเกี่ยวกับบ่อข่มรด ตอนของเสียจากรูไฟ ตอนเรือเก็บขยะ และที่ไม่ทราบชื่อตอน ได้แก่ เรื่องขยะหมุนเวียน การจัดแยกขยะใส่ถุง และถุงพลาสติก

เรื่องที่น่าสนใจมากเป็นลำดับรองลงมา ได้แก่ เรื่องทรัพยากรป่าไม้และเรื่องมลพิษทางอากาศ โดยมีการเสนอเรื่องละ 5 ตอน เรื่องทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ตอนใช้พื้นที่หน้าบ้านให้มีประโยชน์ ตอนจะต้องสูญเสียอย่างไรอีกกี่ครั้ง ป่าจึงจะคงอยู่ ตอนการรณรงค์การอนุรักษ์ป่าไม้ และที่ไม่ทราบชื่อตอนเป็นเรื่องเกี่ยวกับการฟื้นฟูป่า และแหล่งไม้ที่ใช้ สำหรับเรื่องมลพิษทางอากาศ ได้แก่ ตอนน้ำมันไร้สารตะกั่ว สัมภาษณ์มลพิษทางอากาศ ช่วยกันคนละไม้คนละมือ ส่วนที่ไม่ทราบชื่อตอน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ และเรื่องเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศที่เกิดจากยานพาหนะ

กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม

กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมที่รายการฟ้าสีครามเสนอมากที่สุดของทั้ง 2 ปี คือ กลุ่มบรรณคดีทางสิ่งแวดล้อม แต่ทั้งนี้ก็ยังมีส่วนที่แตกต่างกันอยู่บ้าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการฟ้าสีครามในปี 2533

วิธีแก้ไขปัญหาที่รายการฟ้าสีครามเสนอในปี 2533 นั้น จัดอยู่ในกลุ่มบรรณคดีทางสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยมีการเสนอดัง 42 ตอน (ดูตารางที่ 30) ซึ่งวิธีแก้ไขมักเป็นข้อเสนอใน

การปฏิบัติตัวอย่างถูกต้อง หรือวิธีการหลักเลียงอันตรายจากสิ่งแวดลอม ดังตัวอย่าง

กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม ตอนปลูกต้นไม้รอบบ้าน เป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นห่วงของคนไทยที่มีต่อป่าไม้ "ถ้าท่านอยากมีส่วนร่วม ก็อาจจะเริ่มด้วยการปลูกต้นไม้รอบ ๆ บ้านของท่าน ฝนตกแล้วมาปลูกต้นไม้กันดีกว่า"

กลุ่มปฏิรูป ตอนน้ำแข็ง ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งสกปรกที่เจือปนมากับน้ำแข็ง "ท่านที่ชอบรับประทานน้ำแข็ง ควรเลือกน้ำแข็งที่ผ่านกรรมวิธีที่ถูกต้องและบรรจุในภาชนะที่สะอาด หรือถ้าจะให้ดีก็ทำรับประทานเองที่บ้าน"

ส่วนที่เหลืออีก 1 ตอน จัดอยู่ในกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป ได้แก่ ตอนสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ซึ่งอันที่จริงแล้วทางรายการก็ไม่ได้ระบุถึงวิธีแก้ไขปัญหา แต่ทั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาถึงหน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยงานดังกล่าว จึงเห็นว่าสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติปฏิบัติงานใน 2 ระดับ คือ รณรงค์ให้ประชาชนมีความเข้าใจในเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง และทำหน้าที่จัดการเรื่องสิ่งแวดล้อมในระดับประเทศ

2. กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการฟ้าสีครามในปี 2534

วิธีแก้ไขปัญหาของรายการฟ้าสีครามในปีนี้ สามารถจัดกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมได้หลายกลุ่มด้วยกัน อย่างไรก็ตาม วิธีแก้ไขปัญหายังคงจัดอยู่ในกลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อมมากที่สุด คือ มีจำนวน 29 ตอน ลำดับรองลงมา ได้แก่ กลุ่มปฏิรูป และกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป มีการเสนอ 6 ตอน และ 4 ตอนตามลำดับ ส่วนที่เหลืออีก 4 ตอน ไม่ระบุวิธีแก้ไขปัญหา

กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม ตอนการรณรงค์การอนุรักษ์ป่าไม้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการรณรงค์ในเรื่องการอนุรักษ์ป่าไม้ได้ครอบคลุมไปถึงระดับโรงเรียนแล้ว "โรงเรียนเตรียมอุดมกำหนดให้นักเรียนชั้น ม.4 ปลูกต้นไม้ขึ้นต้นคนละต้น เพื่อให้เกิดความรักและหวงแหน"

กลุ่มปฏิรูป ในตอนหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อม และสารพิษที่เกิดจาก

อุตสาหกรรม ดังนั้น "ทุก ๆ คนควรจะได้รับพิชชอบในการปกป้องดูแลสิ่งแวดล้อม ถึงเวลาแล้วว่่าสิ่งแวดล้อมไม่ใช่ของฟรี ควรจะจ่ายค่าใช้จ่ยเพื่อทำควมสะอาดใหม่ ใครปล่อยของเสียออกมามากเท่าไรก็ควรมีค่าใช้จ่ยในส่วนที่ปล่อยออกมา"

กลุ่มผสมระหว่างกลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป ในตอนหนึ่งเป็นเรื่องปัญหามลพิษทางอากาศ "ในส่วนของประชาชนต้องร่วมมือในการปรับแต่งเครื่องยนต์ให้มีระบบเผาไหม้ที่สมบูรณ์ ในแง่ของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมก็ให้มีการเดินเครื่องป้องกันมลพิษทางอากาศ"

สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหา

ในเรื่องของสาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหานั้น จะพบว่ารายการฟ้าสีครามได้มีพัฒนาการในปีต่อมาคั้งนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาที่รายการฟ้าสีครามเสนอในปี 2533

รายการฟ้าสีครามในปีนี้มีักไม่ระบุสาเหตุของปัญหา แต่จะเสนอในลักษณะที่ว่า ปัญหาสิ่งแวดล้อมหรือพิษภัยจะมาสู่ตัวเรามากี่ไรบ้าง และอาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับตัวอย่างของสิ่งแวดล้อมที่ดีอยู่แล้ว ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหามักจะเป็น "เรา" "ท่าน" "เรา ๆ ท่าน" และ "ท่านผู้ชม" ส่วนใหญ่รายการเสนอมักเป็นคำเหล่านี้ แต่ก็ไม่ระบุก็มีอยู่บ้าง

2. สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาที่รายการฟ้าสีครามเสนอในปี 2534

สำหรับสาเหตุของปัญหาที่กล่าวถึงในปีนี้ค่อนข้างจะชัดเจนกว่าปีก่อน มีการระบุถึงสาเหตุอยู่บ้าง แต่ก็ไม่มากนัก เช่น ฮานพาหนะ อุตสาหกรรม เป็นต้น ส่วนผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาในปีนี้มีพัฒนาการมากขึ้น คือ นอกจากจะยังคงเป็น "เรา" "ท่าน" แล้ว ก็ยังเป็นการแก้ไขของหน่วยงานรัฐบาล เช่น กรุงเทพมหานคร รัฐบาล เป็นต้น นอกจากนี้ก็เป็นโรงงานอุตสาหกรรมด้วย ส่วนที่ไม่ระบุผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาก็ยังคงมีมากพอสมควร

มุมมองของผู้ผลิต

มุมมองของผู้ผลิตทั้ง 2 ปี จัดได้ว่าเป็นมุมมองของรัฐบาล แต่การเสนอมุมมองมีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ดังนี้คือ

1. มุมมองของผู้ผลิตรายการฟ้าสีครามในปี 2533

รายการฟ้าสีครามในปีไม่ได้มีผู้ให้สัมภาษณ์เลยแม้แต่คนเดียว แต่ที่ผู้วิจัยจัดว่าเป็นมุมมองของรัฐบาล ก็เนื่องจากว่าเนื้อหาที่ทางรายการเสนอ ทางผู้ผลิตได้คัดมาจากหนังสือ ชื่อ "ภาวะมลพิษ ภัยใกล้ตัว (2)" ซึ่งเป็นเอกสารของฝ่ายเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีการคัดมาเสนอถึง 11 ตอน ด้วยกัน ได้แก่ ตอนสาเหตุที่โลกร้อน ตอนแป้ง ย่าง ร่มควัน/มะเร็ง ตอนปริมาณโลหะหนักที่ปนเปื้อนในอาหาร ตอนสารตะกั่วในภาชนะ ตอนดอกมะลิ ตอนผงซักฟอก ตอนโอโซน ตอนเหล็กตัด ตอนเชื้อเพลิงอันตราย ตอนเสียงในดีสโกเฮคและสวนสนุก ตอนภัยจากน้ำฝน ตอนคาเฟอีน และตอนน้ำส้มสายชูปลอม

2. มุมมองของผู้ผลิตรายการฟ้าสีครามในปี 2534

สำหรับรายการฟ้าสีครามในปี 2534 นี้มีความเปลี่ยนแปลงไปมาก คือ จากเดิมที่ไม่มีผู้ให้สัมภาษณ์เลย แต่ในปีนี้มีผู้ให้สัมภาษณ์ด้วย อย่างไรก็ตามผู้ที่ให้ทัศนะส่วนใหญ่เป็นเจ้าของที่จากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยมีการสัมภาษณ์ 7 ครั้ง จากทั้งหมด 17 ครั้ง ลำดับรองลงเป็นกลุ่มบุคคลทั่วไป 6 ครั้ง กลุ่มนักวิชาการเฉพาะสาขา 3 ครั้ง

โดยสรุปแล้วเรื่องที่รายการฟ้าสีครามเสนอมาก ในปีแรก คือ ปัญหาสารพิษ ปีที่สอง คือ มลพิษทางน้ำ และขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล สำหรับกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมที่เสนอมากของทั้ง 2 ปี คือ กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม และมุมมองของผู้ผลิต คือ มุมมองของรัฐบาล

ต่อไปเป็นผลการวิเคราะห์เนื้อหา และกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการ น้ำใสใบเขียว

ตารางที่ 31 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายงานน้ำใบบึงเขียว ปี พ.ศ. 2534

เรื่องที่น่าสนใจ	ข้อตอน	เนื้อเรื่องข้อ	วิถีกักไขปัญหา	ผู้กักไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
มลพิษทางน้ำ	-	จากการที่นักท่องเที่ยวในจังหวัดระยองมีมากขึ้นทำให้เกิดชุมชนและชุมชนตลาดเทศบาลน้ำอยู่ในเขตก่อนข้างตำ	ถ้าเรายังไม่ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมตามสถานที่ต่าง ๆ ให้สะอาดสวยงามอยู่เสมอประโยชน์ที่เสียและทัศนียภาพอันงดงามก็ไม่มีโอกาสสดกทอดไปถึงลูกหลาน	เรา	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	-
	-	นักท่องเที่ยวที่ จ.ชลบุรีเพิ่มจำนวนมากขึ้น ทำให้เกิดการขยายตัวของเศรษฐกิจ คุณภาพน้ำอยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยเฉพาะอ่าวบางละมุง	เร่งรัดให้มีการกำจัดน้ำเสียจากชุมชน กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้ง ควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	-
	-	จากการสำรวจของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติพบว่าคุณภาพน้ำในอ่าวพิทขัยมีแนวโน้มต่ำลง	กรมโยธาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รณรงค์แก้ไข ด้วยการก่อสร้างและเดินระบบบำบัดน้ำเสีย เราควรช่วยดูแลและรักษาความสะอาด ด้วยการไม่ทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลลงไป	กรมโยธาฯ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเรา	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป	-

เรื่องที่น่าเสนอ	ข้อควร	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	-	แม่น้ำบางปะกงประสบปัญหาการรุกรานของน้ำทะเล คุณภาพน้ำที่ต่ำลง	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องน่าจะวางมาตรการแก้ไข และบทลงโทษต่อผู้ที่ทำให้เกิดมลภาวะ	หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	กลุ่มปฏิรูป	-
ทรัพยากรน้ำ	-	เมื่อก่อนการท่องเที่ยวดำน้ำล่องแก่งเป็นที่นิยมมาก หลังจากเขื่อนกั้นน้ำขนาดใหญ่สร้างเสร็จ ระดับน้ำได้ ท่วมเกาะแก่งกลายเป็นทะเลสาบน้ำจืด	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	-
	-	น้ำตกเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและว่ายน้ำ เป็นที่ เหมาะสมสำหรับพื้นที่นี้ น้ำตกให้ประโยชน์แก่เราได้ มากมาย	ถึงเวลาแล้วหรือยังที่มนุษย์ควรเป็นฝ่ายให้บ้าง ด้วยการเลิกทำลายป่า เลิกฆ่าสัตว์ เลิกทิ้ง เศษขยะหรือสิ่งของเหลือใช้ในบริเวณนั้น	มนุษย์	กลุ่มพรรคทาง สิ่งแวดล้อม	-
ทรัพยากรมนุษย์	-	ประเทศเรากำลังจะเป็น NICS เกษตรกรกำลัง ประสบปัญหาหลายประการ เช่น ภัยธรรมชาติ ภาวะ ผันผวนของราคา ที่ดินราคาสูง เกษตรกรจึงขายที่ดิน ออกไป	ถึงเวลาแล้วที่หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้ง ภาครัฐและเอกชนควรที่จะตระหนักและเร่ง ดำเนินการแก้ไขภาวะวิกฤตนี้อย่างจริงจัง	หน่วยงาน ต่าง ๆ	กลุ่มปฏิรูป	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อบุคคล	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา	-	ปัญหามลภาวะของกรุงเทพมหานคร คือ สภาพการจราจร ปัญหาเสียงเป็นพิษ ปัญหาน้ำเสีย ปัญหาอากาศเป็นพิษ	ปัญหาเสียงเป็นพิษแก้ไขโดยการควบคุมและเช็คสภาพเครื่องยนต์สม่ำเสมอ ปัญหาน้ำเสียแก้ไขโดยเดินเครื่องบำบัดน้ำเสีย ปัญหาอากาศเป็นพิษแก้ไขด้วยการใช้น้ำมันไร้สารตะกั่ว เช็คสภาพเครื่องและควบคุมขบวนการเผาไหม้ เคารพกฎจราจร กำหนดเวลาเข้าออกให้การทำงานให้แตกต่างกัน และหน่วยงานที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการซ่อมถนน ตัดถนนบำรุงถนน ควรดำเนินงานให้สอดคล้องกัน	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคการเมือง สิ่งแวดล้อม และกลุ่มปฏิรูป	-
ทรัพยากรที่ดิน	-	ผู้คนสามารถขึ้นไปท่องเที่ยวบนยอดเขา ในปัจจุบันภูเขาถูกทำลายลงเพื่อเอาหินมาใช้ในการพัฒนาต่าง ๆ	การประกาศเป็นเขตอุทยาน วนอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และควรมีองค์กรมารับผิดชอบภูเขาโดยตรง	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	-

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่น่าเสนอ	ชื่อคน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากร แร่ธาตุ	-	เม็ดเงินที่มีส่วนประกอบของแร่ควอตซ์ หาดทรายที่มี แร่สะสมตัวอยู่ คือ หาดทรายทางภาคใต้ หาดที่ปราศ จากโคลนตมมีนักท่องเที่ยวไปเที่ยว	การระบายน้ำโดยผ่านเครื่องบำบัดน้ำเสีย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ ผู้ประ- กอบกิจการทุกประเภทริมชายหาด และนัก ท่องเที่ยวควรร่วมมือและบำรุงรักษาสภาพ ของชายหาดให้สวยงามอยู่เสมอ	ผู้ประกอบการและ นักท่องเที่ยว	กลุ่มแรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม และกลุ่มปฏิรูป	-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายงานน้ำใบบ่เขียว

รายงานน้ำใบบ่เขียวเป็นรายงานสารคดีสั้น มีความยาว 3 นาที ออกอากาศในปี 2534 เพียงปีเดียว สำหรับรายงานน้ำใบบ่เขียวที่เสนอในช่วงวันที่ 1 มิถุนายน - 31 กรกฎาคม 2534 มีจำนวนทั้งหมด 11 ตอน แต่เสนอซ้ำกัน 1 ตอน ดังนั้นจึงเหลือรายการในการวิเคราะห์เพียง 10 ตอน ดังนี้

เรื่องที่น่าสนใจ

เรื่องที่รายงานน้ำใบบ่เขียวเสนอมากที่สุด คือ เรื่องมลพิษทางน้ำ มีจำนวน 4 ตอน (ดูตารางที่ 31) เกี่ยวกับคุณภาพน้ำทะเลที่ต่ำลง ได้แก่ อ่าวเพ อ่าวบางละมุงและอ่าวพัทยา อีก 1 ตอนที่เหลือเป็นเรื่องเกี่ยวกับมลภาวะที่เกิดกับแม่น้ำบางปะกง

เรื่องที่เสนอมากเป็นลำดับรองลงมา คือ เรื่องทรัพยากรน้ำ มีจำนวน 2 ตอน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับเกาะแก่ง 1 ตอน และเกี่ยวกับน้ำตก 1 ตอน

กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม

วิธีแก้ไขปัญหาก็ทางรายงานน้ำใบบ่เขียวเสนอนั้น จัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูปมากที่สุด มีจำนวน 4 ตอน (ดูตารางที่ 31) ลำดับรองลงมา คือ กลุ่มผสมระหว่างกลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม จำนวน 3 ตอน กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม 2 ตอน และไม่ระบุวิธีแก้ไขปัญหา 1 ตอน ซึ่งแม้แต่ในเรื่องเดียวกันวิธีแก้ไขปัญหาก็แตกต่างกัน ดังตัวอย่างข้างล่าง

กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม ในตอนหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพน้ำบริเวณชุมชนตลาดเก่าที่ค่อนข้างต่ำ "ถ้าเรายังไม่ดูแลรักษาสภาวะแวดล้อมตามสถานที่ต่าง ๆ ให้สะอาดสวยงามอยู่เสมอ ประชาชนใช้สอยและทัศนียภาพอันงดงาม ก็ไม่มีโอกาสตกทอดไปถึงลูกหลาน"

กลุ่มปฏิรูป ในตอนหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพน้ำที่ จ.ชลบุรี อยู่ในเกณฑ์ต่ำ โดยเฉพาะอ่าวบางละมุง "เร่งรัดให้มีการกำจัดน้ำเสียจากชุมชน กำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำทิ้งควบคุมการทิ้งขยะมูลฝอย"

กลุ่มผสมระหว่างกลุ่มแรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป ในตอนหนึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพน้ำในอ่าวพิทซามีแนวโน้มน่าลง "กรมโยธาธิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้แรงค์แก้ไข ด้วยการก่อสร้างและเดินระบบบำบัดน้ำเสีย เราก็ควรช่วยเหลือและรักษาความสะอาด ด้วยการไม่ทิ้งขยะและสิ่งปฏิกูลลงในน้ำ"

สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหา

ส่วนใหญ่แล้วทางราชการน้ำใสบ่เขียวหมักไม่กล่าวถึงสาเหตุของปัญหา แต่ที่กล่าวถึงก็คือ สาเหตุที่ทำให้คุณภาพน้ำทะเลต่ำลง ได้แก่ จำนวนนักท่องเที่ยวที่มากขึ้น นอกจากนี้ที่กล่าวถึงคือ การไฟฟ้าฝ่ายผลิตและโรงงานแป่งมันสำปะหลังที่ทำให้แม่น้ำบางปะกงเกิดมลภาวะ สำหรับผู้ที่แก้ไขปัญหานั้น โดยส่วนใหญ่แล้วมักจะไม่ระบุ แต่ถ้าระบุอย่างไม่เจาะจง เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เรา และมนุษย์

มุมมองของผู้ผลิต

ราชการน้ำใสบ่เขียวไม่เคยมีผู้ให้สัมภาษณ์เลย แต่มุมมองของผู้ผลิตก็สามารถจัดได้ว่าเป็นมุมมองของรัฐบาล ทั้งนี้เพราะเรื่องที่น่าเสนอ 3 ตอน ได้แก่ เรื่องเกี่ยวกับคุณภาพน้ำทะเลที่อ่าวเพ อ่าวบางละมุง และอ่าวพิทซามีแนวโน้มน่าลง เรื่องดังกล่าวผู้วิจัยพบว่าผู้ผลิตคิดมาจากหนังสือ "รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย พ.ศ. 2530 - 2531" ของสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

สรุปแล้วเรื่องที่ราชการน้ำใสบ่เขียวเสนอมากที่สุด คือ มลพิษทางน้ำ และสามารถจัดกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมอยู่ในกลุ่มปฏิรูปมากที่สุด ส่วนมุมมองของผู้ผลิตราชการน้ำใสบ่เขียวจัดได้ว่าเป็นมุมมองของรัฐบาล

ลำดับต่อไปเป็นผลการวิเคราะห์เนื้อหา และกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม ของรายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม

ตารางที่ 32 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2532

เรื่องที่น่าสนใจ	ข้อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากรป่าไม้	ตอนที่ 12	แนวคิดในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ เกิดขึ้นตั้งแต่กรมป่าไม้ใน ร.5 และรัฐบาลสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ มีพระราชบัญญัติให้จัดตั้งอุทยานแห่งชาติ พร้อมร่างกฎหมายพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ	ให้จัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติและร่างกฎหมายพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504	กรมป่าไม้	กลุ่มปฏิรูป	-
	ตอนที่ 13	อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นเทือกเขาที่สลับซับซ้อน ในแนวเทือกเขาพนมดงรัก นับเป็นอุทยานแห่งชาติที่มีสภาพป่าสมบูรณ์ที่สุด	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	หัวหน้าอุทยานเขาใหญ่
	ตอนที่ 14	เทือกเขาภูคาซึ่งเคยอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรป่าไม้ในอดีต ปัจจุบันมีสภาพเสื่อมโทรม เนื่องจากการบุกรุกทำไร่เลื่อนลอย กระทบต่อปริมาณน้ำในแม่น้ำน่าน	โครงการนี้เป็นการปลูกป่าไม้เศรษฐกิจ ซึ่งทางจังหวัดได้มอบกล้าไม้ผลและกล้ายืนต้นแก่ประชาชนที่ยากจนให้ไปปลูกในที่ดินที่ประชาชนเป็นเจ้าของ	จังหวัดน่าน	กลุ่มปฏิรูป	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ตอนที่ 15	ประชากรหมู่บ้านชั้นใต้มีอาชีพทำไร่ เป็นส่วนใหญ่ มีการตัดต้นไม้เพื่อปลูกพืชไร่ การเพาะปลูกพืชไร่บนเขาที่ไม่มีต้นไม้มาก่อนทำให้มีปัญหาน้ำดินถูกชะล้างตะกอนดินถูกพัดพาทำให้แหล่งน้ำตื้นเขิน	ศูนย์พัฒนาหมู่บ้านชนบทผสมผสานชั้นใต้ ของสมาคมพัฒนาประชากรและชุมชนส่งเสริมให้มีการปลูกไม้ยืนต้นและไม้ผลเป็นแนวขวางสลับพืชไร่	สมาคมพัฒนาประชากรและชุมชน	กลุ่มปฏิรูป	-
	ตอนที่ 16	ตัวแทนชาวบ้านศิลาแดงหมู่บ้านละ 3 คน ร่วมกันเป็นคณะกรรมการตรวจป่าของตำบล และสภาตำบลได้ร่างระเบียบว่าด้วยการรักษาป่าไม้ของตำบล ราษฎรในตำบลทุกคนมีสิทธิใช้ไม้ แต่ผู้ที่ตัดไม้ไปแล้วต้องปลูกทดแทน 5 ต้นต่อการตัด 1 ต้น	ตัวคณะกรรมการตรวจป่าของตำบลซึ่งจะออกปฏิบัติการตรวจการตัดไม้เดือนละ 2 ครั้งและทางสภาตำบลได้ร่างระเบียบว่าด้วยการรักษาป่าไม้ของตำบล เพื่อรวบรวมระเบียบข้อตกลงและวิธีการต่างๆ ในการรักษาป่าไม้ของตำบล	ชาวบ้านที่ ต.ศิลาแดง	กลุ่มเปลี่ยนระบบ	ชาวบ้านและกำนัน ต.ศิลาแดง
มลพิษทางอากาศ	ตอนที่ 17	แหล่งกำเนิดสารมลพิษที่สำคัญในกรุงเทพ ผลจากการจราจร รถยนต์ เป็นแหล่งกำเนิดของก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ จากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์และสารตะกั่วที่เป็นส่วนผสมในน้ำมันเบนซิน	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	ดร.แสงสันต์ พานิช (สวล.)

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ตอนที่ 18	รถยนต์ที่ใช้เครื่องยนต์ดีเซลมักเป็นปัญหาควันท่า ซึ่งเกิดจากการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ของเครื่องยนต์เอง และจากการใช้แรงงานเกินกำลังแรงเครื่องยนต์	ทำได้โดยบำรุงรักษาเครื่องยนต์ไม่บรรทุกน้ำหนักหรือขับรถเร็วจนเกินกำลังของเครื่องยนต์	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	ดร.แสงสันต์ นานิช (สวล.)
	ตอนที่ 19	รถจักรยานยนต์ใช้น้ำมันเบนซิน เป็นแหล่งที่มาของสารมลพิษที่สำคัญ คือ ก๊าซคาร์บอนมอนอกไซด์และไฮโดรคาร์บอน และการเผาไหม้ที่ไม่สมบูรณ์ทำให้เกิดควันขาว	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำการตรวจวัดท่อไอเสียจากรถจักรยานยนต์เป็นระยะๆ และได้ศึกษาวิธีการแก้ควันขาวด้วยวิธีการดูแลและใช้น้ำมันเครื่องให้เหมาะสมตามคำแนะนำของผู้ผลิต ในรถจักรยานยนต์และในรถยนต์ให้หมั่นตรวจดูแลสภาพอยู่เสมอ	คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป	ดร.แสงสันต์ นานิช (สวล.)
	ตอนที่ 20	ปัญหาของโรงงานอุตสาหกรรมที่พบเด่นชัด คือ ฝุ่น ก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ซึ่งสถานการณ์เริ่มรุนแรงขึ้น	โรงงานอุตสาหกรรมควรใช้เชื้อเพลิงที่มีกำมะถัน และใช้การกำจัดมลพิษอย่างจริงจัง	โรงงานอุตสาหกรรม	กลุ่มปฏิรูป	ดร.แสงสันต์ นานิช (สวล.)

เรื่องที่น่าสนใจ	ข้อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
มลพิษทางน้ำ	ตอนที่ 10	นักขามี่จำนวนประชากร และนักท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของเมือง โดยเฉพาะมลภาวะของแหล่งน้ำ น้ำในคลองเน่าเสียและคุณภาพน้ำบริเวณชายหาดไม่เหมาะสมแก่การว่ายน้ำ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	-
	ตอนที่ 11	นักขามี่โรงพยาบาลน้ำเสีย 2 แห่ง เป็นระบบจวนหมนชีวภาพ แต่ยังมีปัญหาคุณภาพน้ำ แหล่งน้ำเสื่อมโทรมอยู่ เนื่องจากระบบบำบัดน้ำเสียมีขีดความสามารถไม่เพียงพอ	กรมโยธา กระทรวงมหาดไทยได้ให้งบประมาณเพื่อเพิ่มเติมโรงพยาบาลน้ำเสีย ควรมีการควบคุมแหล่งกำเนิดน้ำเสีย กวดขันให้กวดตาดูแล โรงแรม ร้านค้าต่างๆ ต่อท่อน้ำเสียดลงระบบบำบัดน้ำเสยรวมและเพิ่มโทษให้มากขึ้น	กรมโยธาฯ กระทรวง มหาดไทย	กลุ่มปฏิรูป	เจ้าหน้าที่ไม่ระบุสังกัด
ปัญหาสิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา	ตอนที่ 1 และ ตอนที่ 7	เมื่อประชากรเพิ่มขึ้นทรัพยากรธรรมชาติเริ่มเปลี่ยนแปลงและเกิดปัญหามลภาวะ ปัญหาสิ่งแวดล้อมเกิดจากการพัฒนาด้านเศรษฐกิจกันทุกประเทศ แนวทางการพัฒนาเริ่มเปลี่ยนไป นั่นคือการพัฒนาและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปด้วย	มนุษย์เป็นตัวการทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ โดยมีเทคโนโลยีเป็นตัวเร่ง ดังนั้นการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ตรงจุดที่สุด คือ การแก้ไขพฤติกรรมของมนุษย์	มนุษย์	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	มีสัมภาษณ์แต่ไม่บอกว่าเป็นใคร

เรื่องที่น่าสนใจ	ข้อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ตอนที่ 3	ประเทศไทยประสบปัญหาสิ่งแวดล้อมหลายประการที่สำคัญ คือ ปัญหาพื้นที่ป่าไม้ลดลง ออกกฏภัยภาคใต้เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2531 ได้กระตุ้นความสนใจของประชาชน และคณะรัฐมนตรีได้ประกาศให้ปี 2532 เป็นปีแห่งการนิเทศ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	คณะรัฐมนตรีประกาศให้ปี 2532 เป็นปีแห่งการนิเทศ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง คือ กระทรวงวิทยาศาสตร์ฯ สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติและส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	รัฐบาล	กลุ่มปฏิรูป	-
ทรัพยากรน้ำ	ตอนที่ 6	น้ำเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่สูญสลายและเกิดทดแทนได้ เป็นส่วนประกอบและเป็นสิ่งสำคัญในการดำรงชีวิต	ต้องมีการจัดการให้เกิดความสมดุลมากที่สุด	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	-
มลพิษทางเสียง	ตอนที่ 21	ตอนที่ขานการจราจรคับคั่งอยู่ในชั้นที่ เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้แก่ ถนนหลานหลวง เขาวราช วงเวียนใหญ่ ประตูน้ำ	ประชาชนช่วยดูแลรถยนต์ไม่ให้เสียงเกินระดับมาตรฐาน ไม่ใช้แตร ไม่เหยียบคันเร่ง และดูแลท่อไอเสีย	ประชาชน	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	จันทน์ วรรณาคม (สวล.)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่นำเสนอ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
เรื่องที่ไม่สามารถจำแนกกลุ่มได้	ตอนที่ 1	ความหมายของคำว่า "สิ่งแวดล้อม" และสิ่งแวดล้อม แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 33 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการวิทยุสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2533

เรื่องที่น่าสนใจ	ข้อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากรป่าไม้	ตอนที่ 157	พื้นที่ซึ่งเคยเป็นกองขยะย่านรามอินทรา กำลังถูกแปลงสภาพให้เป็นสวนสาธารณะแบบใหม่ ที่เรียกว่า "สวนภูเขา"	กองสวนสาธารณะ เป็นผู้รับผิดชอบโครงการกำลังปลูกต้นไม้ และตกแต่ง	กองสวนสาธารณะ	กลุ่มปฏิรูป	รอง ผวจ. กทม. / ผอ. กองสวนสาธารณะ
	ตอนที่ 160	ต้นเศรษฐกิจเรือนในสามารถดูดแก๊สพิษชนิดต่าง ๆ ได้ดี โดยมีการทดลองนำไปแขวนในยานอวกาศ	เมืองที่มีมลพิษทางอากาศควรปลูกต้นเศรษฐกิจเรือนใน แขวงไว้ในบ้าน	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	คณบดีคณะ สาธารณสุขศาสตร์
	ตอนที่ 161	โดยทั่วไปวัดทุกแห่งมีกรมรับไปด้วยนมไม้ แต่มีขาดการดูแลอย่างสม่ำเสมอและถูกวิธี	ทางกรุงเทพฯ ได้ให้ความร่วมมือเข้ามาปรับปรุงต้นไม้ในวัดทุกเขต	กรุงเทพฯ มหานคร	กลุ่มปฏิรูป	ผอ. กองสวนสาธารณะ /พระวัดสุทัศน์
	ตอนที่ 170	ดอยอินทนนท์ถือว่าเป็นจุดที่สูงที่สุดของประเทศ กำลังประสบปัญหาป่าไม้ถูกทำลาย	ในระยะยาวคงจะต้องให้จำกัดพื้นที่ หรืออพยพชาวไทยภูเขาออกจากแหล่งต้นน้ำ	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	ผวจ. เชียงใหม่

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อบุคคล	เนื้อเรื่องย่อ	วิถีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ตอนที่ 174	คนไทยยังไม่มึศีลธรรมเกี่ยวกับป่าไม้ เห็นป่าไม้เป็นเพียงสินค้า พระพงษ์ศักดิ์ เตชะชัยโมได้ทุ่มเทแรงใจในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำอย่างจริงจัง	ต้องให้หน้าที่ทางศีลธรรมและหน้าที่ทางกฎหมายมาทำงานร่วมกัน นำประชาชนเข้ารักษาป่า	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ	พระพงษ์ศักดิ์ เตชะชัยโม
	ตอนที่ 175	พระพงษ์ศักดิ์ เตชะชัยโม เป็นผู้นำในการอนุรักษ์ป่าต้นน้ำในเขตพื้นที่ 3 แม่สอยมานาน และเป็นผู้อบรมชาวบ้านให้เปลี่ยนทัศนคติจากการมองเห็นต้นไม้เป็นเพียงสินค้า ให้มาเห็นคุณค่าที่ซ่อนอยู่	ชาวบ้านตำบลแม่สอยสร้างรั้วโอบล้อมป้องกัน การบุกรุกจากชาวไทยภูเขา เพื่อการรักษา ระยะเวลา พระพงษ์ศักดิ์ เตชะชัยโม ได้ประสานงานกับกรมป่าไม้เพื่อจัดสรรพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้เป็นที่ทำกิน	ชาวบ้าน ค.แม่สอย พระพงษ์ศักดิ์ เตชะชัยโม	กลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ	พระพงษ์ศักดิ์ เตชะชัยโม
	ตอนที่ 176	อาชีพหลักของชาวบ้านปากฉวย คือ การปลูกพืชไร่ พืชที่ชาวบ้านเข้าไปหักล้างทางพงเพื่อทำไร่ ล้วนแต่เป็นป่าต้นน้ำลำธารและอยู่ในเขตป่าสงวนแห่งชาติใน ค.แม่สอย ส่งผลให้ชาวบ้านวังน้ำหยาดที่อยู่พื้นที่ราบได้รับความเดือดร้อน เพราะน้ำน้อยลง จนกระทั่งขาดแคลน	เมื่อปี พ.ศ. 2529 สภาค่าบลแม่สอยยื่นหนังสือต่อทางราชการให้ย้ายชาวไทยภูเขาออกจากเขตป่าสงวน จากการเรียกร้องอย่างค่อนื่อง ทำให้คณะรัฐมนตรีให้กระทรวงที่รับผิดชอบพิจารณาอพยพชาวไทยภูเขาออกจากป่าต้นน้ำ	รัฐบาล	กลุ่มปฏิรูป	ราษฎร หมู่บ้านวังน้ำหยาด

เรื่องที่น่าเสนอ	ข้อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
มลพิษทางน้ำ	ตอนที่ 163	ในขณะ อ.สามพราน จ.นครปฐม กำลังกลายเป็นแหล่งรวมของโรงงานอุตสาหกรรม และส่วนมากเป็นโรงงานที่ส่งผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อมทั้งน้ำทิ้งและไอเสีย นอกจากนี้ยังมีการปนเปื้อนของสารเคมีที่ใช้ในเกษตรกรรมลงสู่แหล่งน้ำ จนแม่น้ำท่าจีนมีสภาพเสื่อมโทรม	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	อุตสาหกรรมจังหวัด อ. จาก ม.มหิดล สาธารณสุขจังหวัด
	ตอนที่ 164	พื้นที่อุตสาหกรรมในจังหวัดนครปฐมเติบโตอย่างรวดเร็ว และเป็นแหล่งผลิตสารที่สำคัญ ซึ่งความเติบโตนี้ส่วนทางกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะแม่น้ำท่าจีน	ทาง อ.สามพราน ได้จัด โครงการปรับปรุงสภาพแวดล้อมขึ้น เป้าหมายแรกคือ ผู้ประกอบการอุตสาหกรรม โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจ และให้ตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้น เป้าหมายต่อไปคือ ผู้นำชุมชนและเด็ก ซึ่งจะนำข่าวสารไปสู่ผู้ปกครอง	เจ้าหน้าที่ อ. สามพราน	กลุ่มปฏิรูป	นายอำเภอ สามพราน

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ตอนที่ 172	คลองแม่ข่าใน จ. เชียงใหม่ อยู่ในสภาพเน่าเสีย ออกซิเจนละลายในน้ำต่ำจนใกล้ถึงศูนย์ตลอดทั้งปี เป็นคลองรับน้ำทิ้งจากชุมชนเมืองเชียงใหม่ และขยะยังปรากฏรวมอยู่ในคลอง	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	หน.ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม/ ปลัดเทศบาลเมืองเชียงใหม่
	ตอนที่ 178	อุตสาหกรรมฟอกย้อมเป็นอุตสาหกรรมประเภทหนึ่งก่อให้เกิดปัญหาคอนกรีตที่ผุกร่อน การระเหยของน้ำที่ปนเปื้อนด้วยโลหะหนักและมือเหม็นสูง	ระบบบำบัดน้ำเสียในโรงงานแห่งนี้เป็นแบบเร่งตะกอน มี 3 ขั้นตอน คือ บ่อพักน้ำ บ่อพักอากาศ บ่อตกตะกอน ท่ามกลางการเรียกร้องให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมหันมาสนใจการรักษาสิ่งแวดล้อม ผู้บริโภคมีส่วนสนับสนุน โดยเลือกอุดหนุนผลิตภัณฑ์ที่มาตราการป้องกันผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อม นอกเหนือจากปริมาณและราคา	โรงงาน/ ผู้บริโภค	กลุ่มองค์กรทางสิ่งแวดล้อม และกลุ่มปฏิรูป	-
สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	ตอนที่ 167	การเกิดขึ้นของตึกสูงทุกแห่งต้องมีผลกระทบต่อภาวะแวดล้อม เช่น ตามสี่แยกทำให้รถติด	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	อ. คณะสถาปัตย์ จุฬาฯ

4 เรื่องที่นำเสนอม	4 ข้อตอน	4 เนื้อเรื่องย่อ	4 วิธีแก้ไขปัญหา	4 ผู้ที่แก้ไขปัญหา	4 กลุ่มวาทกรรม	4 ผู้ให้สัมภาษณ์
	ตอนที่ 173	โฉมหน้าใหม่ของทัศนียภาพเมืองเชียงใหม่ คือ ตึกสูง ซึ่งชาวเมืองเชียงใหม่บางส่วนเห็นว่ามีความกระทบต่อสิ่งแวดล้อม	ขณะนี้ได้ออกบัญญัติว่า ภายในสี่เหลี่ยมคูเมืองเก่า สร้างอาคารสูงกว่า 12 เมตร และสร้างตึกสูงใกล้วัดในรัศมี 100 เมตรไม่ได้ และริมแม่น้ำปิงทั้งสองฝั่งยังสร้างตึกสูงไม่ได้	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	ผวจ. เชียงใหม่ ปลัดเทศบาลเมือง
	ตอนที่ 177	กฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทยกระจายอยู่ในกฎหมายหลายรูปแบบ กฎหมายเหล่านี้กำหนดให้หน่วยงานราชการเป็นผู้บังคับใช้ ทำให้เกิดปัญหาด้านการประสานงานและบางครั้งขัดแย้งกันเอง	ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2532 คณะกรรมการเฉพาะกิจได้เริ่มทำการปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริม และรักษาสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2508	คณะกรรมการ เฉพาะกิจ	กลุ่มปฏิรูป	กรรมการ ปรับปรุงแก้ไขพรบ. สิ่งแวดล้อม
	ตอนที่ 179	หลังจากได้มีสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่ชุมชนสะพานยาวได้ก่อผลกระทบขึ้น เช่น รื้อนอยอ่าวไม่มีลมพัด ท่อหล่นลงมาใส่บ้านเรือน ซอยต่างๆ ย่านสุขุมวิทเห็นอีกย่านหนึ่งที่มีการสร้างตึกสูงมากมาย ถนนหลายสายชำรุด	กฎหมายจะสามารถเรียกร้องค่าเสียหายให้แก่ชาวบ้านชุมชนสะพานยาวและผู้อาศัยย่านสุขุมวิทได้	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	ชาวบ้านสะพานยาว ผู้อาศัยในย่านสุขุมวิท

เรื่องนำเสนอ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
มลพิษทางอากาศ	ตอนที่ 159	ทุกวันนี้การสัมผัสมลพิษทางอากาศไม่ได้จำกัดแต่บนท้องถนนเท่านั้นแม้ในอาคารบ้านที่ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ก็ได้รับการพิสูจน์ว่าถูกปกคลุมด้วยมลพิษ	ทางรัฐบาลควรช่วยควบคุมรถยนต์และไม่ให้สร้างโรงงาน ตามบ้านไม่ควรมีการใช้เครื่องกรองอากาศแต่ราคาแพงมาก	รัฐบาล	กลุ่มพรรคต่าง สิ่งแวดล้อม และกลุ่มปฏิรูป	คณบดีคณะ สาธารณสุขศาสตร์
	ตอนที่ 165	คุณภาพอากาศภายในอาคารขึ้นอยู่กับ 2 ส่วน คือ อากาศที่ผ่านเข้ามาจากภายนอก และสภาพอากาศภายในตัวอาคารเอง	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	อาจารย์จากคณะ สาธารณสุขศาสตร์
	ตอนที่ 166	สภาพภายในอาคารปัจจุบัน ได้รับการติดตั้งเครื่องใช้สำนักงาน ซึ่งมีอันตรายเคลื่อนแฝงอยู่ จากสารเคมี เช่น หมึกถ่ายเอกสาร	ถ้าหากเข้าใจถึงอันตรายจากการใช้ และรู้จักการบำรุงรักษา ก็จะไม่เป็นสาเหตุของอากาศเสียในสำนักงาน	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคต่าง สิ่งแวดล้อม	อาจารย์จากคณะ สาธารณสุขศาสตร์
ขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล	ตอนที่ 162	ตามแนวรถไฟจะมีขยะต่าง ๆ ถูกทิ้งอยู่ นักเรียนโรงเรียนสุเหร่าทับช้างและชาวบ้านทุกคนที่อาศัยทางรถไฟเป็นทางหลัก เนื่องจากไม่มีถนนตัดผ่าน	โรงเรียนสุเหร่าทับช้างได้ดำเนินโครงการเก็บขยะบนทางรถไฟขึ้น เด็กๆ สุเหร่าทับช้างจะเก็บขยะในตอนเช้าก่อนเข้าโรงเรียนและหลังเลิกเรียน	นักเรียน โรงเรียน สุเหร่าทับช้าง	กลุ่มพรรคต่าง สิ่งแวดล้อม	อาจารย์ใหญ่และ นักเรียนโรงเรียน สุเหร่าทับช้าง

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อบท	เนื้อเรื่องย่อ	วันที่ไปศึกษา	ผู้กำกับปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ตอนที่ 171	จากรายงานปัญหามลภาวะในเขตเมืองเชียงใหม่ ของภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ระบุว่า ในเทศบาลเมืองเชียงใหม่มีปัญหาการจัดการขยะมากที่สุด และน้ำจากขยะไหลไปปนกับน้ำในแหล่งน้ำ	ย้ายที่ทิ้งขยะไปตั้งแหล่งอื่นชั่วคราวและเปลี่ยนวิธีการจัดการเป็นการฝังกลบ และเริ่มใช้เตาเผาขยะ	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	อาจารย์ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคเหนือ เชียงใหม่
ทรัพยากรสัตว์ป่า	ตอนที่ 156	ลุงจอม มาลัย เป็นชาวไทยคนหนึ่งที่ได้รับรางวัล Global 500 ซึ่งเป็นรางวัลที่ UNEP มอบให้แก่บุคคลและสถาบันที่มีผลงาน ในด้านการจัดการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	ลุงจอม มาลัยและครอบครัวทำการดูแลนกที่หนีจากการถูกฆ่ามาอาศัยในไร่ของลุงจอมนับแสนตัว	ลุงจอม มาลัย	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	ลุงจอม มาลัย
	ตอนที่ 158	การปล่อยนกปล่อยปลาเพื่อความบันเทิงได้รับความนิยมมาจากหลักพระพุทธศาสนา แต่ในทัศนะนักอนุรักษ์ถือว่าการซื้อสัตว์มาปล่อยไม่เป็นการช่วยเหลือสัตว์ แต่เป็นการสนับสนุนการกักขังและการทรมานสัตว์อย่างไม่รู้วันจบสิ้น	การซื้อสัตว์มาปล่อยเป็นการสนับสนุนการกักขัง และการทรมานสัตว์อย่างไม่รู้วันจบสิ้น	ไม่ระบุ	กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม	พระวัดสุทัศน์ เลขาธิการมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าฯ

เรื่องที่น่าสนใจ	ข้อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ปัญหา สิ่งแวดล้อม กับการพัฒนา	ตอนที่ 168	การเติบโตของตัวเมืองเชียงใหม่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ทั้งประชาชนที่อาศัยในตัวเมืองและผู้ที่มาเยือนอีก จึงทำให้มีปัญหามาก 3 ประการ คือ คุณภาพแหล่งน้ำ การจัดการขยะ และมลภาวะทางอากาศ	ทางหน่วยงานพยายามแก้ไขปัญหามาก 3 ประการ โดยเฉพาะเรื่องขยะ โดยได้รับการดูแลจากโครงการของสหกรณ์ฯ ซึ่งทดลองทำเครื่องเผาขยะ	หน่วยงาน	กลุ่มปฏิรูป	อาจารย์ภาควิชา วิศวะสิ่งแวดล้อม/ ผวจ. เชียงใหม่
	ตอนที่ 169	ราคาที่ดินในจังหวัดเชียงใหม่กำลังถีบตัวสูงขึ้น ถูกเปลี่ยนมือจากเกษตรกรไปยังนายทุน เพื่อทำบ้านจัดสรร สถานที่ดินจังหวัดเชียงใหม่กำลังดำเนินไปอย่างไร้ทิศทาง	ผู้ว่าราชการจังหวัดเสนอว่า "ต้องออกเป็นกฎหมายว่าห้ามขาย"	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	อาจารย์คณะ สังคมศาสตร์ ผวจ. เชียงใหม่

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 34 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมสิ่งแวดล้อมของรายการวิทยุสิ่งแวดล้อม ปี พ.ศ. 2534

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากรป่าไม้	ตอนที่ 317	วิธีการรักษาป่าไม้ให้คงอยู่ที่ดีวิธีหนึ่งคือ การประกาศเขตอนุรักษ์หลายฝ่ายจึงมีแนวคิดจะให้เพิ่มพื้นที่ป่าอนุรักษ์ขึ้นอีก เจ้าหน้าที่ และเครื่องมือที่เพียงพอคือ สิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการปกป้องป่าอนุรักษ์แต่ละผืน	ในแผนฯ 7 เสนอให้มีป่าอนุรักษ์ 20-22 % ต่อพื้นที่ทั้งหมดให้กรมป่าไม้เน้นงบประมาณและเจ้าหน้าที่ และดูแลพื้นที่ป่าอนุรักษ์เป็นหลัก ส่วนป่าอื่นๆ ให้หน่วยงานอื่นๆ ดูแล สนับสนุนให้องค์กรท้องถิ่น องค์กรเอกชนและประชาชนร่วมรักษาพื้นที่ป่าอนุรักษ์ได้ สุดท้ายคือ ก่อนที่กรมป่าไม้จะกำหนดพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ต้องสำรวจและจำแนกพื้นที่ให้ชัดเจน	กรมป่าไม้	กลุ่มปฏิรูป	-
	ตอนที่ 320	ขณะนั้นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ถูกบุกรุก และมีสภาพเสื่อมโทรม รัฐจึงอนุญาตให้ประชาชน และเอกชนเข้ามาช่วยปลูกป่าในพื้นที่เสื่อมโทรมเหล่านี้ เรียกว่าสวนป่าเอกชน	รัฐอนุญาตให้ประชาชนและเอกชนเข้ามาช่วยปลูกป่าในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรม การปลูกป่าเอกชนเป็นวิธีการหนึ่งในการช่วยภาครัฐฟื้นฟูสภาพป่าเสื่อมโทรม	ประชาชนและเอกชน	กลุ่มปฏิรูป	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิถีก๊าซปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มนวัตกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ตอนที่ 321	ตั้งแต่ปี 2530 เริ่มมีการพัฒนาแนวใหม่คือ การพัฒนาพื้นที่เพื่อการอนุรักษ์ ซึ่งริเริ่มโครงการโดยมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย เพื่อแก้ปัญหาการบุกรุกเขาใหญ่	ให้ชาวบ้านคลองทรายหันมาปลูกพืชขึ้นต้นและไม่ผลแทนพืชไร่ทำให้มีรายได้ทุกวัน และเลิกการบุกรุกเขาใหญ่	มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าฯ	กลุ่มปฏิรูป	ชาวบ้านคลองทราย จนท. โครงการ
	ร่างแผน 7 กับป่าชุมชน	ป่าชุมชนยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ซึ่งพบปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ 1. ยังไม่กำหนดพื้นที่เป็นป่าชุมชนไว้อย่างชัดเจน 2. องค์กรที่ดูแลยังไม่มีการกำหนดอย่างถูกต้อง 3. ขาดการวางหลักเกณฑ์จากพื้นที่	1. ควรมีการกำหนดพื้นที่อย่างชัดเจน 2. องค์กรที่เหมาะสมในการดูแลได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล องค์กรท้องถิ่นและองค์กรเอกชน ซึ่งต้องระบุน้ำที่และเหมาะสมกับงบประมาณ	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	-
	วัดปลักไม้ลาย	ที่ตำบลทุ่งขวางเป็นพื้นที่เกษตรกรรมที่สมบูรณ์ ที่มีไร่อ้อย ไร่มัก กินอาซาหริเวทกว้างขวาง วัดปลักไม้ลายจึงกลายเป็นป่าที่อยู่ท่ามกลางแปลงพืชจำนวนมาก	เมื่อปี พ.ศ. 2525 พระสมณิกนาโถ เจ้าอาวาสวัดปลักไม้ลายรปัจจุบันได้รับมอบหมายให้มาจำพรรษาที่น และได้เริ่มฟื้นฟูสภาพพื้นที่โดยปลูกไม้เสริมไม้เดิม โดยเฉพาะจำพวกไม้ยืนต้น	พระสมณิกนาโถ	กลุ่มเปลี่ยนแปลงระบบ	พระสมณิกนาโถ

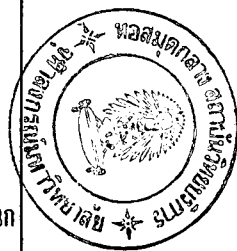
เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ค้นคว้าปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
มลพิษทางอากาศ	ตอนที่ 314	เมื่อวันสิ่งแวดล้อม ปี 2534 ประเทศต่างๆ ลงความเห็นว่าให้เรื่องการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและความร่วมมือในการแก้ไขโลกร้อนขึ้นเป็นหลัก	องค์การสหประชาชาติได้จัดตั้งองค์การรัฐบาลขึ้นเพื่อเจรจาข้อตกลงเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศ โดยจะกำหนดระดับที่ปลอดภัยของการปล่อยก๊าซเรือนกระจก กำหนดเป้าหมายการใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการปลูกป่าเพิ่มเติม สิ่งในโลกต้องการในขณะนี้คือ ความร่วมมือในการประหยัดพลังงาน จากทัศนะของ ดร.จิรพล สินธุนาวา ได้แก่ ปิดไฟ เปลี่ยนหลอดไฟ เลือกใช้เครื่องไฟฟ้าที่มีประสิทธิภาพพลังงานสูง ในภาคเกษตรกรรมลดเลิกการเผาเศษที่เหลือจากพืช ลดการใช้โฟม เลิกใช้สเปรย์ที่มี CFC.	องค์การสหประชาชาติ/ทุก ๆ คนที่อยู่หน้าจอทีวี	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มเปลี่ยนระบบ	อ. คณะสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหิดล

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่น่าเสนอ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ตอนที่ 315	โรงงานในประเทศไทยมีอัตราการใช้พลังงานและน้ำมันเตาส่งขึ้น เชื้อเพลิง 2 ชนิดมีปริมาณกำมะถันเจือปนสูง เมื่อเผาไหม้ทำให้เกิดก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์	ร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจ ฉบับที่ 7 เสนอมาตรการแก้ไขดังนี้ 1.ให้มีการควบคุมคุณภาพถ่านหิน 2.ปรับปรุงคุณภาพน้ำมันเตา 3. กำหนดมาตรฐานคุณภาพอากาศ และพิจารณาการย้ายโรงงานที่มีปัญหาไปตั้งในพื้นที่ที่กำหนดโดยใช้มาตรการภาษีเป็นแรงจูงใจ	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	-
	ขจัดมลพิษในโรงงาน	สิ่งที่ผ่านออกมาจากท่อระบายอากาศของโรงงาน ได้แก่ เขม่าควัน ฝุ่น เศษวัสดุขนาดเล็ก และก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ที่เกิดจากการเผาไหม้ของน้ำมันเตา	ทางโรงงานได้ติดตั้งเครื่องกรองอากาศเสีย อากาศที่ถูกลดปล่อยออกไปสะอาดเกือบ 100 %	โรงงาน แห่งกรี่ล่า	กลุ่มปฏิรูป	-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มนวัตกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	อีกครั้งกับน้ำมันไร้สารตะกั่ว	จากการรณรงค์อย่างต่อเนื่องและจริงจัง จนรัฐบาลเห็นว่าการประกาศลดสารตะกั่วในน้ำมันเบนซิน แต่ความนิยมไม่สูงนัก	รัฐบาลประกาศลดสารตะกั่วในน้ำมัน โดยไม่ให้เกิน 0.013 มิลลิกรัมต่อลิตร เร็วขึ้นอีก 1 ปี รถรุ่นเก่าบางคนอาจจะไม่มีการทำให้บ่าวาลวแข็งเอาไว้ ทำให้ใช้น้ำมันไร้สารตะกั่วไม่ได้ แต่เราก็สามารถปรับปรุงได้โดยการเสียค่าปรับปรุงประมาณ 1,000 ถึง 1,500 บาท	รัฐบาล/เรา	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป	ธเนศร์ เสนีวงศ์ ณ.อยุธยา (สื่อมวลชน)
ทรัพยากรสัตว์ป่า	ตอนที่ 319	ภาพนกในกรงขังทำให้เห็นว่า มนุษย์ไม่ได้คำนึงถึงธรรมชาติในการดำรงชีวิต โดยมองข้ามการเบียดเบียนชีวิตของมัน	เราไม่จำเป็นต้องเลี้ยงนกในกรง เพียงแต่ทำบ้านของเราให้เป็นที่พักอาศัย นกก็จะเข้ามาอาศัย	เรา	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	ประธานชมรมคนรักนก
	ชมรมเด็กรักนกวัดท่ามะไฟหวาน 1	ที่วัดท่ามะไฟหวานยังมีป่าหลงเหลืออย่างสมบูรณ์ ด้วยการอนุรักษ์ป่าไม้ของเจ้าอาวาส ทำให้พระอธิชาปาทณโณ ได้สานต่อในเรื่องการอนุรักษ์ธรรมชาติ	ตั้งชมรมเด็กรักนกขึ้น เพื่อปลูกฝังให้เด็กในหมู่บ้านมีจิตสำนึกในการรักธรรมชาติ โดยไม่ให้อิงนก	พระอธิชาปาทณโณ	กลุ่มเปลี่ยนระบบ	สมาชิกชมรมเด็กรักนก

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อคอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ชมรมเด็ก รักนกวัดท่า มะไฟหวาน 2	พระอิสริยาปาตณโณ ผู้ก่อตั้งชมรมเด็กรักนก ซึ่งขณะนั้น สมาชิกกว่า 300 คน ที่เข้าร่วมกิจกรรมกับทางชมรม	กิจกรรมที่ทางชมรมเด็กรักนกจัดขึ้นนั้นสามารถ ช่วยเด็กที่เคยยิงนกหันกลับมารักนก และทำให้ รักต้นไม้ไปด้วย	พระอิสริยา- ปาตณโณ	กลุ่ม เปลี่ยนระบบ	พระอิสริยาปาตณโณ สมาชิกชมรมฯ
ขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล	คอนที่ 318	ในขณะที่พลาสติกกำลังได้รับความนิยมกันอย่างแพร่ หลายนั้น ได้ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมมากมาย และวิธีกำจัดที่มีอยู่หลายวิธีก็มีข้อเสียด	พวกเราน่าจะหันมาช่วยกันใช้บรรจุภัณฑ์อื่น ๆ เช่น แก้ว สแตนเลส และควรสร้างพฤติกรรม ที่ถูกต้องในการทิ้งขยะโดยวางแบ่งประเภท เพื่อนำไป recycle	พวกเรา	กลุ่มณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-
	ท่ากระดาษ ใช้เอง	กระดาษที่ใช้ในทุกวันนี้มีอยู่จำนวนไม่น้อย ที่ผลิตมา จากกระดาษที่ใช้แล้ว แม้จะมีการใช้ประโยชน์อย่าง เต็มที่แล้ว ยังสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้	การนำกระดาษกลับมาใช้ใหม่ สามารถทำได้ ด้วยตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนไม่ยาก และสามารถ ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม	ไม่ระบุ	กลุ่มณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม	-
	การกำจัด ขยะริมคลอง	ภาพของขยะที่ลอยอยู่ในแม่น้ำลำคลองนั้น ได้กลายเป็น ส่วนหนึ่งใน	ทางกรุงเทพมหานครได้จัดวางถังขยะไว้เป็น	กรุงเทพ	กลุ่มปฏิรูป	-

เรื่องที่น่าเสนอ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากรมนุษย์	ทัศนะชาวบ้าน กับส่วนร่วม ในการอนุรักษ์	รัฐบาลซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายไม่รู้ว่ามีปัญหาที่แท้จริงคืออะไร การตัดสินใจคลาดเคลื่อน เพราะประชาชนผู้ประสบปัญหาไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	รัฐบาลควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ เสนอว่า 1. ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการจัดองค์กรในท้องถิ่น 3. ประชาชนต้องใช้ความรู้พื้นฐานของท้องถิ่นมาผนวกกับวิชาการแผนใหม่ 4. รัฐบาลมีความเข้าใจในการเคลื่อนไหว	รัฐ ประชาชน	กลุ่ม เปลี่ยนระบบ	ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ อ.ศิริชัย หวันแก้ว คุณศรีสุวรรณ ควรขจร
	ทัศนะของ "สิทธิ"	สิทธิผู้สูบบุหรี่และสิทธิผู้ไม่สูบบุหรี่ ทั้งสองฝ่ายมีสิทธิของตนเอง ผู้มีสิทธิไม่สูบบุหรี่ควรมีสิทธิได้รับอากาศบริสุทธิ์	ออกกฎหมายแบ่งเขตห้ามสูบบุหรี่	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	ศ. นพ. ประกิต วาทีสถาภกิจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	เจ้าหน้าที่ทางศีลธรรม	พระพงษ์ศักดิ์ เตชะธัมโม แห่งอำเภอแม่สอย จังหวัดเชียงใหม่ ได้นำชาวบ้านเข้ารักษาป่าต้นตำ พระอัครหนึ่ง คือพระประจักษ์ ซึ่งกำลังปกป้องอีกแห่งหนึ่งนี้คือบทบาทของพระพุทธศาสนาที่ต่อการปกป้องรักษาธรรมชาติ	พระพงษ์ศักดิ์ เตชะธัมโม ได้อบรมชาวบ้านให้รู้คุณค่าของป่า และเป็นผู้ประสานระหว่างชาวบ้านและผู้คุ้มครองป่า นำการปลูกต้นไม้เพิ่มเติม พระประจักษ์ คตตจิตโต บอกถึงหน้าที่ของพระสงฆ์ว่า "พระต้องแนะนำสิ่งที่ผิดให้ถูก นำอบาสกอบาสิกมาให้เข้าใจศีลธรรม เช่น การกระทำตัวให้ถูกต้อง เลี้ยงตัวให้ถูกต้อง สิ่งไหน ใครไปทำอะไร หลวงพ่อก็ต้องชี้ว่า อันนี้ไม่ถูก อันนี้ผิด	พระสงฆ์	กลุ่มเปลี่ยนระบบ	พระพงษ์ศักดิ์-เตชะธัมโม พระประจักษ์คตตจิตโต
ปัญหาสารนิษ	ตอนที่ 313	เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2534 อุบัติภัยได้เกิดขึ้น เมื่อสารฟอสฟอรัสที่เก็บอยู่ในโกดังของการท่าเรือได้ลุกติดไฟ ทำให้เกิดเพลิงไหม้และระเบิดติดต่อกัน 3 วัน ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะชุมชนเกาะลาบพว่า มีผู้ป่วยที่เกิดจากสารเคมีในร่างกายถึง 3,000 ราย	ในส่วนของจัดการสารนิษที่มีผู้รับผิดชอบได้นำไปฝัง ณ กองพลที่ 9 จ.กาญจนบุรีโดยมีแผนจัดสร้างผนังคอนกรีตกัน 4 ด้าน	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	รอง ผวจ. กรุงเทพฯ

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ตอนที่ 316	จากโศกนาฏกรรมที่เกิดจากสารเคมีภายในโกดังระเบิด เป็นการท้าทายถึงความพร้อมในการนำสารอันตรายมาใช้ประโยชน์หรือการควบคุมเมื่อเกิดปัญหา ซึ่งเจ้าหน้าที่บางคนลดน้ำไปยังสารเคมีทำให้เกิดระเบิด	ออกข้อบัญญัติควบคุมสารพิษในเขตกรุงเทพฯ กำหนดจัดตั้งศูนย์ควบคุมสารพิษทางรัฐบาล กำลังเร่งออกกฎหมายควบคุมสารพิษ จัดตั้งกองทุนจากการเก็บภาษีจากการนำเข้าสารเคมีมาเป็นกองทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากสารเคมี	รัฐบาล	กลุ่มปฏิรูป	รอง ผวจ. กรุงเทพฯ
สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	พระที่นั่งมณฑลท้าววัน	พระราชนิเวศมณฑลท้าววันตั้งอยู่ที่หาดหัวหิน หลังจากรัชกาลที่ 6 สวรรคตก็ถูกทิ้งร้าง	ในปี 2508 กรมตำรวจตระเวนชายแดนค่ายพระราม 6 และกรมศิลปากรได้ร่วมกันบูรณะ	กรมตำรวจตระเวนชายแดนและกรมศิลปากร	กลุ่มปฏิรูป	-
	การคืนเพื่อสิ่งแวดล้อม	การคืนสามารถโน้มน้าวให้มีความสำคัญของธรรมชาติได้ อย่างเรื่องท้าวชานกับเจ้าจันในหนังสือชัยพฤกษ์ การคืน ก็ซ่อนปัญหาให้เห็นความสำคัญและการอนุรักษ์ภายใต้ความเสีซ่า	ใช้การคืนเป็นสื่อในเรื่องการอนุรักษ์น้ำ ป่า การคืนจะสามารถเข้าไปฝังในใจ และถ้าเด็กมีอะไรประทับใจก็จะอยู่ไปจนโต	ไม่ระบุ	กลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อม	พริงค์

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
มลพิษทางน้ำ	โรงบำบัดน้ำเสีย อุทกหารเรือพระจุลจอมฯ	ปัจจุบันทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนหลายแห่งที่ประกอบกิจการที่ทำให้มีน้ำเสียลงสู่น้ำลำคลอง ต่างก็มีความตื่นตัวกันมากขึ้น	อุทกหารเรือพระจุลจอมเกล้ามีระบบบำบัดน้ำเสียมากกว่า 8 ปีแล้ว ที่ยังมีน้ำเสียจากแหล่งต่างๆ ในอุทกหารเรือ ทั้งน้ำเสียทางชีวภาพและน้ำเสียทางเคมี	อุทกหารเรือพระจุลจอมฯ	กลุ่มปฏิรูป	นอ.พาณิชย์
สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา	แผน 7 กับสิ่งแวดล้อม	ความรุนแรงของมลพิษทางอากาศขยายตัวมากขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะจากภาคอุตสาหกรรม	การจัดตั้งกองทุนสิ่งแวดล้อม โดยให้โรงงานอุตสาหกรรมชำระค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องอาศัยกฎหมาย เพื่อนำเงินทูลไปก่อสร้างเพื่อให้มีโรงบำบัดกากของเสีย	โรงงานอุตสาหกรรม	กลุ่มปฏิรูป	-

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวากรรมของรายการพิกษ์สิ่งแวดล้อม

รายการพิกษ์สิ่งแวดล้อมเป็นรายการสารคดีสั้น มีความยาว 3 นาที เริ่มออกอากาศตั้งแตปี พ.ศ. 2532 จนถึงปัจจุบัน ผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

1. รายการพิกษ์สิ่งแวดล้อม ที่เสนอในช่วงวันที่ 1 มิถุนายน - 31 กรกฎาคม 2532 มีจำนวนทั้งหมด 17 ตอน
2. รายการพิกษ์สิ่งแวดล้อม ที่เสนอในช่วงวันที่ 1 มิถุนายน - 31 กรกฎาคม 2533 มีจำนวนทั้งหมด 24 ตอน
3. รายการพิกษ์สิ่งแวดล้อม ที่เสนอในช่วงวันที่ 1 มิถุนายน - 31 กรกฎาคม 2534 มีจำนวนทั้งหมด 24 ตอน

ดังรายละเอียดต่อไปนี้

เรื่องที่น่าสนใจ

เรื่องที่รายการพิกษ์สิ่งแวดล้อมนำเสนอมากที่สุดของทุก ๆ ปี คือ เรื่องของทรัพยากรป่าไม้แต่นวนในการเสนอเรื่องในแต่ละปีจะแตกต่างกัน ดังนี้

1. เรื่องที่รายการพิกษ์สิ่งแวดล้อมนำเสนอในปี 2532

จากข้อมูลที่รวบรวมได้มีจำนวน 17 ตอน แต่มีการเสนอซ้ำ 1 ตอน ดังนั้นจึงเหลือ 16 ตอน เรื่องที่รายการพิกษ์สิ่งแวดล้อมนำเสนอมากที่สุด คือ เรื่องทรัพยากรป่าไม้ (ดูตารางที่ 32) ซึ่งมีการนำเสนอถึง 5 ครั้ง ได้แก่ ตอนที่ 12 - 16 เป็นเรื่องเกี่ยวกับป่าไม้ที่อยู่ตามท้องถิ่นชนบท

เรื่องที่น่าสนใจมากเป็นลำดับรองลงมา คือ เรื่องมลพิษทางอากาศ มีการเสนอ 4 ครั้ง ได้แก่ ตอนที่ 17 - 20 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดจากยานพาหนะถึง 3 ตอน และเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมอีก 1 ตอน

2. เรื่องที่รายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมนำเสนอในปี 2533

เรื่องที่น่าเสนอมากที่สุด คือ ทรัพยากรป่าไม้ มีการนำเสนอถึง 7 ครั้ง จากจำนวนทั้งหมด 24 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 157, 160, 161, 170, 174, 175, 176 สำหรับแนวในการเสนอแบ่งได้เป็น 2 แนว คือ ถ้าเป็นเรื่องในต่างจังหวัดเนื้อหาที่ยังคงเกี่ยวกับป่าไม้ ซึ่งมีจำนวน 4 ตอน แต่ถ้าเป็นเรื่องที่ในกรุงเทพฯ จะเป็นเรื่องของต้นไม้ ซึ่งมีอยู่ 3 ตอน ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการเสนอเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวมากขึ้น

เรื่องที่น่าเสนอมากเป็นลำดับรองลงมา คือ เรื่องมลพิษทางน้ำ และเรื่องสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ได้แก่ ตอนที่ 163, 164, 172, 178 และตอนที่ 167, 173, 177, 179 ตามลำดับ สำหรับเรื่องมลพิษทางน้ำเป็นเรื่องเกี่ยวกับแหล่งน้ำในเมืองที่มีคุณภาพต่ำลงมากจำนวน 3 ตอน ที่เหลืออีก 1 ตอน เป็นเรื่องระบบการบำบัดน้ำเสีย ส่วนเรื่องสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม เป็นเรื่องของตึกสูงที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมถึง 3 ตอน และเป็นเรื่องของกฎหมายสิ่งแวดล้อมอีก 1 ตอน

3. เรื่องที่รายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมนำเสนอในปี 2534

เรื่องที่รายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเสนอมากที่สุดยังคงเป็นเรื่องทรัพยากรป่าไม้ มีการนำเสนอ 5 ครั้ง จากจำนวนทั้งหมด 24 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 317, 320, 321 ตอนร่างแผน 7 กับป่าชุมชนและตอนวัดปลักไม้ลาย กำแพงแสน แนวในการเสนอเนื้อหา มี 2 แนว คือ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจัดการเรื่องป่าไม้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 ซึ่งมีจำนวน 3 ตอน ส่วนที่เหลือเป็นเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาการบุกรุกเขาใหญ่และการฟื้นฟูสภาพป่า

เรื่องที่น่าเสนอมากเป็นลำดับรองลงมา คือ มลพิษทางอากาศ มีการนำเสนอ 4 ครั้ง ได้แก่ ตอนที่ 314, 315 ตอนขจัดมลพิษในโรงแรม และตอนอีกครั้งกับน้ำมันไร้สารตะกั่ว ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับสารมลพิษในอากาศที่เกิดจากกิจกรรมต่าง ๆ

กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม

กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมจะมีความหลากหลายมากกว่าคือ วิถีแก้ไขปัญหามีสามารถจัดกลุ่มวาทกรรมได้หลายกลุ่ม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ในปี 2532

วิถีแก้ไขปัญหาในปี 2532 นี้มีไม่ครบทุกตอน ซึ่งมีเพียง 12 ตอน จากเรื่องที่น่าสนใจทั้งหมด 16 ตอน และส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูป มีจำนวน 7 ตอน ลำดับรองลงมา คือ กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 3 ตอน ส่วนกลุ่มเปลี่ยนระบบและกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป มีจำนวนกลุ่มละ 1 ตอน (ดูตารางที่ 32)

ในเรื่องทรัพยากรป่าไม้ซึ่งเป็นเรื่องที่ทางรายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเสนอมากที่สุดในปี 2532 นั้น วิถีแก้ไขปัญหามีจัดอยู่ในกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปฏิรูป และกลุ่มเปลี่ยนระบบ ดังตัวอย่าง

กลุ่มปฏิรูป ในตอนที่ 14 เป็นปัญหาของเทือกเขาภูคาที่มีสภาพเสื่อมโทรม เนื่องจากถูกบุกรุกทำไร่เลื่อนลอย สำหรับวิถีแก้ไขสำหรับปัญหานี้ คือ "ทางจังหวัดน่านได้จัดโครงการน่านเขียวชอุ่ม ซึ่งโครงการนี้เป็นการปลูกไม้เศรษฐกิจ โดยทางจังหวัดได้มอบกล้าไม้ผลและกล้าไม้ยืนต้นแก่ประชาชนที่ยากจนปลูกในดินที่ประชาชนเป็นเจ้าของ"

กลุ่มเปลี่ยนระบบ ในตอนที่ 16 เป็นเรื่องเกี่ยวกับป่าชุมชนที่ตำบลศิลาแลงซึ่งชาวบ้านได้ร่วมกันสร้างกฎระเบียบในการรักษาป่าไม้ กล่าวคือ "คณะกรรมการตรวจป่าของตำบล ซึ่งจะออกปฏิบัติการตรวจการตัดไม้เดือนละ 2 ครั้ง และทางสภาตำบลได้ร่างระเบียบว่าด้วยการรักษาป่าไม้ของตำบลเพื่อรวบรวมระเบียบ ข้อตกลง และวิธีการต่าง ๆ ในการรักษาป่าไม้ของตำบล"

2. กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ในปี 2533

ในปี 2533 นี้วิถีแก้ไขปัญหายังคงจัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูปมากที่สุด คือมีจำนวนถึงกลุ่ม 11 ตอน ลำดับรองลงมา คือ กลุ่มพรรคทางสิ่งแวดล้อม มีจำนวน 5 ตอน ส่วนกลุ่มผสมระหว่าง

กลุ่มมรดกทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป กลุ่มผสมระหว่างกลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ มีจำนวนกลุ่มละ 2 ตอน และไม่ระบุวิธีแก้ปัญหา มีจำนวน 4 ตอน (คูตารางที่ 33) ที่น่าสนใจในปีนี้คือวิธีแก้ไขปัญหาคือจัดอยู่ในกลุ่มเปลี่ยนระบบเพียงอย่างเดียวไม่มีเลย สำหรับเรื่องที่รายการนำเสนอ ก็ยังคงเป็นเรื่องทรัพยากรป่าไม้เหมือนเดิม แต่วิธีแก้ไขปัญหามีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง คือ ในปีที่แล้วมีเพียงกลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ ส่วนในปี 2533 นี้ไม่มีกลุ่มเปลี่ยนระบบ แต่มีกลุ่มมรดกทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบเพิ่มเข้ามา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

กลุ่มมรดกทางสิ่งแวดล้อม ในตอนที่ 160 เป็นเรื่องเกี่ยวกับต้นเศรษฐีเรือนในที่สามารถดูดแก๊สพิษต่าง ๆ ได้ดี และมีข้อเสนอให้ "เมืองที่มีมลพิษทางอากาศควรปลูกต้นเศรษฐีเรือนใน แถวน้ำไว้ในบ้าน"

กลุ่มผสมระหว่างกลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ ในตอนที่ 175 เป็นเรื่องเกี่ยวกับพระพงษ์ศักดิ์ เตชะธัมโม ผู้ซึ่งเป็นผู้นำในการอนุรักษ์ป่า ต.แม่สอย และเป็นผู้อบรมชาวบ้านให้เปลี่ยนทัศนคติ จากการมองเห็นต้นไม้เป็นเพียงสินค้าให้มาเห็นคุณค่าที่ซ่อนอยู่ ดังนั้น "ชาวบ้าน ต.แม่สอยสร้างรั้วรอบล้อมป่า ป้องกันการบุกรุกจากชาวไทยภูเขา และเพื่อการรักษาระยะยาว พระพงษ์ศักดิ์ เตชะธัมโม ได้ประสานงานกับกรมป่าไม้ เพื่อจัดสรรพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมให้เป็นที่ทำกิน"

3. กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ในปี 2534

วิธีแก้ไขปัญหาในปี 2534 จัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูปมากที่สุดเช่นเดิม คือ มีจำนวน 13 ตอน ลำดับรองลงมาเปลี่ยนจากกลุ่มมรดกทางสิ่งแวดล้อมเป็นกลุ่มเปลี่ยนระบบ ซึ่งมีจำนวน 5 ตอน ส่วนกลุ่มมรดกทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มมรดกและกลุ่มปฏิรูป มีจำนวน 4 ตอน และ 2 ตอน ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าในปีนี้มีการระบุวิธีแก้ไขปัญหายกทุกตอน สำหรับเรื่องที่นำเสนอมากในปีนี้ก็ยังคงเป็นเรื่องทรัพยากรป่าไม้ ส่วนวิธีแก้ไขปัญหาคือจัดอยู่ใน 2 กลุ่ม คือ กลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ ซึ่งวิธีแก้ไขปัญหาคือจัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูปนั้น ส่วนใหญ่เป็นการแก้ไขปัญหาล่าช้าในระดับประเทศ ดังตัวอย่าง

กลุ่มปฏิรูป ตอนร่างแผน 7 กับป่าชุมชน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับป่าชุมชนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ในแผน 7 เสนอให้ "1. ควรมีการกำหนดพื้นที่อย่างชัดเจน

2. องค์การที่เหมาะสมในการดูแล ได้แก่ คณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบล องค์การท้องถิ่นและ องค์การเอกชน ซึ่งต้องระบุหน้าที่และเหมาะสมกับงบประมาณ"

กลุ่มเปลี่ยนระบบ ตอนวัดปลักไม้ลาย กำแพงแสน ซึ่งวัดได้กลายเป็นป่าที่อยู่ท่ามกลางแปลงพืชจำนวนมาก โดยที่ "เมื่อปี พ.ศ. 2525 พระสมณึกนาโถ เจ้าอาวาสวัดปลักไม้ลาย ระบุปัจจุบันได้รับมอบหมายให้มาจำพรรษาที่นี่ และได้เริ่มฟื้นฟูสภาพพื้นที่โดยปลูกไม้เสริมไม้เดิม โดยเฉพาะจำพวกไม้ยืนต้น"

นอกจากนี้แล้วยังมีมติใหม่ในการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากการพัฒนา ซึ่งมักจะเป็นเรื่องถกเถียงกันแต่ในวงนักวิชาการเท่านั้น แต่ทางรายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมได้นำประเด็นนี้มาเสนอ โดยนำนักสิ่งแวดล้อมมาให้สัมภาษณ์ถึง 3 ท่าน ได้แก่ ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ อ.สุวิชัย หวันแก้ว และ อ.ศรีสุวรรณ สำหรับแนวทางแก้ปัญหาที่เสนอไว้เห็นจัดอยู่ในกลุ่มเปลี่ยนระบบ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลุ่มเปลี่ยนระบบ ตอนทัศนะชาวบ้านกับส่วนร่วมในการอนุรักษ์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการที่รัฐบาลซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายไม่รู้ว่ามีปัญหาที่แท้จริงคืออะไร เพราะประชาชนผู้ประสบปัญหาไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และ ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ เสนอว่า "1. ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการจัดองค์ประกอบของตนเอง 2. มีผู้นำที่เข้มแข็ง สามารถให้มืองค์กรในท้องถิ่น 3. ประชาชนต้องใช้ความรู้พื้นฐานของท้องถิ่นมาผนวกกับวิชาการแผนใหม่ 4. รัฐบาลมีความเข้าใจในความเคลื่อนไหว"

สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ในการกล่าวถึงสาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องของรายการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมนั้นถ้าเป็นสาเหตุ จะกล่าวในลักษณะมักกล่าวในลักษณะทั่ว ๆ ไป ไม่ได้เน้นที่กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ สำหรับผู้ที่แก้ปัญหานั้นส่วนใหญ่จะเป็นการแก้ไขโดยรัฐบาล อย่างไรก็ตามการนำเสนอในแต่ละปีมีความแตกต่างกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาที่ทางราชการพิกัดสิ่งแวดลอมเสนอ ในปี 2532

สาเหตุของปัญหาที่กล่าวถึงในปีนี้ ส่วนใหญ่เกิดจากยานพาหนะอันได้แก่ รถยนต์ และรถจักรยานยนต์ ซึ่งเป็นต้นเหตุของมลพิษทางอากาศและเสียง โดยมีการนำเสนอถึง 4 ครั้ง

ในส่วนของผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหานี้ มักเป็นการแก้ไขโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดลอมกำลังดำเนินงานอยู่ เช่น กรมป่าไม้ คณะกรรมการสิ่งแวดลอมแห่งชาติ เป็นต้น ซึ่งมีการกล่าวถึง 5 ครั้ง จากการระบุถึงผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาทั้งหมดในปี 10 ครั้ง

2. สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาที่ทางราชการพิกัดสิ่งแวดลอมเสนอ ในปี 2533

สำหรับสาเหตุของปัญหาในปี 2533 นี้ มีการกล่าวถึงสาเหตุของปัญหาหลายประเภท ซึ่งโดยมากแล้วจะเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น และมีผลกระทบต่อสิ่งแวดลอม ได้แก่ ตึกสูง และโรงงานอุตสาหกรรม มีการนำเสนอประเภทละ 3 ครั้ง นอกจากนี้สาเหตุอีกประการหนึ่งที่มักกล่าวถึง คือ ชาวภูไทยภูเขา ซึ่งมีการกล่าวถึง 3 ครั้งเช่นกัน

ผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาที่ระบุถึงในปีนี้ก็ยังคงเป็นรัฐบาลอยู่ แต่มักเป็นหน่วยงานของรัฐบาลในระดับท้องถิ่น เช่น กรุงเทพมหานคร อำเภอสามชุกราน เป็นต้น ซึ่งมีการเสนอถึง 7 ครั้ง จากการระบุถึงผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาทั้งหมด 11 ครั้ง

3. สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาที่ทางราชการพิกัดสิ่งแวดลอมเสนอ ในปี 2534

การกล่าวถึงสาเหตุของปัญหาในปี 2534 นี้ค่อนข้างมีความหลากหลายมาก ซึ่งนอกจากทางราชการจะนำเสนอเรื่องในลักษณะที่เป็นปัญหาแล้ว ในปีนี้มีการเสนอถึงตัวอย่างที่ดีในการรักษาสิ่งแวดลอมเป็นผลสำเร็จหลายตอนด้วยกัน อย่างไรก็ตามสำหรับสาเหตุของปัญหาที่กล่าวถึงหลายครั้ง คือ การจัดการกับสิ่งแวดลอมที่ยังไม่มีประสิทธิภาพมากพอของรัฐบาลในแผนฯ 6 ที่ผ่านมา โดยมีการกล่าวถึง 3 ครั้ง

ในปีนี้มี การระบุถึงผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหามากขึ้น โดยมีการระบุถึง 18 ครั้งด้วยกัน ในจำนวนผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาซึ่งเป็นรัฐบาล มีการระบุถึง 6 ครั้ง นอกจากนี้สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่ง คือ มีการเสนอถึงพระสงฆ์ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหา 4 ครั้งด้วยกัน

มุมมองของผู้ผลิต

มุมมองของผู้ผลิตซึ่งพิจารณาจากผู้ให้สัมภาษณ์ของรายการพิกซ์สิ่งแวดล้อมนั้น ในแต่ละปีจะเห็นไม่เหมือนกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. มุมมองของผู้ผลิตรายการพิกซ์สิ่งแวดล้อม ในปี 2532

ผู้ที่ทางรายการได้ไปขอสัมภาษณ์ในปีนี้ ในแต่ละตอนจะมีผู้ให้สัมภาษณ์เพียงคนเดียว และผู้ที่ให้สัมภาษณ์จัดอยู่ในกลุ่มรัฐบาลมากที่สุดมีถึง 7 ครั้ง ซึ่งส่วนใหญ่มาจากสำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

2. มุมมองของผู้ผลิตรายการพิกซ์สิ่งแวดล้อม ในปี 2532

ผู้ที่ให้สัมภาษณ์แต่ละตอนในปีนี้มีจะมี 2 คน กล่าวคือ เป็นนักวิชาการเฉพาะสาขา (จากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล หรือ ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) และเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ (ผู้ว่าราชการจังหวัด หรือ ปลัดเทศบาลเมือง หรือนายอำเภอ) อย่างละ 1 คน ฉะนั้นผู้ที่ให้สัมภาษณ์จึงจัดอยู่ในกลุ่มรัฐบาลมากที่สุด มีการสัมภาษณ์ทั้งหมด 14 ครั้ง ลำดับรองลงมาก็คือ อาจารย์ในมหาวิทยาลัย ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มนักวิชาการเฉพาะสาขามีการสัมภาษณ์ 9 ครั้ง

3. มุมมองของผู้ผลิตรายการพิกซ์สิ่งแวดล้อม ในปี 2534

สำหรับผู้ที่ให้สัมภาษณ์ในปีนี้มีเปลี่ยนแปลงมากกว่าทุกปี คือ มีจำนวนน้อยลงและจัดอยู่ในกลุ่มรัฐบาลน้อยลงอย่างมาก กล่าวคือ ผู้ที่ให้สัมภาษณ์จัดอยู่ในกลุ่มหลังประชาชนมากที่สุด มีการสัมภาษณ์ถึง 8 ครั้ง ลำดับรองลงมาจัดอยู่ในกลุ่มองค์กรพัฒนาภาคเอกชน ซึ่งมีการสัมภาษณ์ 6 ครั้ง

จากการวิเคราะห์ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนั้นจะพบว่า เรื่องที่นำเสนอแลและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของทุกปีไม่มีความเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ เรื่องที่นำเสนอมากที่สุดในแต่ละปี ได้แก่ เรื่องทรัพยากรป่าไม้ และวาทกรรมสิ่งแวดล้อมที่เสนอมากที่สุดในแต่ละปี คือ กลุ่มปฏิรูป ส่วนสาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาในแต่ละปีจะเห็นไม่เหมือนกัน สำหรับมุมมองของผู้ผลิตมีความ

เปลี่ยนแปลงคือ ในแต่ละปีจะเห็นไม่เหมือนกัน สำหรับมุมมองของผู้ผลิตมีความเปลี่ยนแปลงคือ ในปีแรกและปีที่สองเป็นมุมมองของรัฐบาล ส่วนปีที่สามเป็นมุมมองของกลุ่มพลังประชาชน

ต่อไปเป็นการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการสิ่งแวดล้อมไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 35 ตารางแสดงการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมของรายการสิ่งแวดลอมไทย ปี พ.ศ. 2534

เรื่องที่น่าสนใจ	ข้อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากรป่าไม้	ท้องธรรมชาติ	ชมรมท้องธรรมชาติเป็นชมรมที่น่าสนใจการท้องเที่ยวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ รวมทั้งปัญหาที่เกิดจากระบบนิเวศของป่าดงพญาเย็นเสี่ยงล้มตลยเนื่องจากป่าไม้ถูกทำลายเป็นจำนวนมาก	ชมรมท้องธรรมชาติช่วยส่งเสริมผลักดันให้เกิดความรู้ ความเข้าใจถึงธรรมชาติ โดยนำเสนอการท้องเที่ยวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติให้เกิดความเข้าใจเชิงนิเวศวิทยา เพื่อนำสิ่งที่พบมาหาหนทางช่วยเหลือแก้ไข	ชมรมท้องธรรมชาติ/ กรมป่าไม้	กลุ่ม เปลี่ยนระบบ	เลขาธิการชมรมฯ จนท. โครงการ นิเวศศึกษา ดร. วิสutti ไบไม้ อธิบดีกรมป่าไม้
	ป่าตะวันออก	เหตุการณ์สดที่บ้านกระทุง จ.นครศรีธรรมราช เมื่อปลายปี 2531 นำมาซึ่งการออกพระราชกำหนดยกเลิกสัมปทานการทำป่าไม้ทั่วประเทศ 301 แปลง แต่ 2 ปี 8 เดือน ที่ผ่านมานายงานป่าไม้เกือบทุกจุดทั่วประเทศระบุชัดเจนว่า พื้นที่ป่าที่สูญหายไปในช่วง 2 ปีมานี้มีอัตราสูงกว่าสมัยสัมปทานเกือบ 2 เท่าตัว แต่รายงานของกรมป่าไม้ระบุว่า ป่ารอยต่อ 5 จังหวัดภาคตะวันออก ได้มีการอนุรักษ์ป่าจนเป็นผลสำเร็จ	ในปี 2529 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาตระกรับ ในปี 2530 มีคำสั่งจัดตั้งกองอำนวยการศูนย์พิทักษ์ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด ต่อมาในปี 2532 กรมป่าไม้ได้จัดตั้งสำนักงานโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่รอยต่อ 5 จังหวัด โดยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่า กำหนดขอบเขต	กรมป่าไม้	กลุ่มปฏิรูป	จนท. กรมป่าไม้ ผู้ให้สัมภาษณ์ เข้มเฉลิม อธิบดีกรมป่าไม้ ชาวบ้านในโครงการ ป่าสงวนแห่งชาติ

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อบุคคล	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มนวัตกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
			<p>พื้นที่เพื่อประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า นอกจากนกรมป่าไม้ได้อนุญาตขุดรอกจาก พื้นที่ป่า</p>			
ทรัพยากรมนุษย์	เด็กกับ สิ่งแวดล้อม	<p>สิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเติบโตของเด็ก แต่ครูประทับใจ อึ้งทรงธรรม ฮีตะ เป็นผู้ที่หนึ่งที่สามารถผันผ้อุปสรรค จนกว่าเป็นผลสำเร็จ ทั้งๆ ที่สิ่งแวดล้อมไม่ดีแต่ครู ประทับใจที่สามารถเป็นคนดีได้ และเมื่อเด็กโตขึ้นเป็น ผู้ใหญ่แล้วจะได้เป็นผู้หนึ่งที่จะช่วยกันรักษาสิ่งแวดล้อม</p>	<p>จากทัศนคติของครูประทับใจ อึ้งทรงธรรม ฮีตะ เสนอว่า ผู้ใหญ่ที่จำเป็นต้องเป็นแบบอย่างที่ดี สำหรับเด็ก แต่ถ้าผู้ใหญ่ไม่เป็นแบบอย่างที่ดี เด็กก็จะเป็นแบบอย่างที่ดีต่อผู้ใหญ่แทน เราจะ ต้องช่วยกันปลูกฝังจิตสำนึกที่ดีให้มีความละเอียด ที่จะไม่ทำสิ่งที่ไม่ดีให้เกิดขึ้นกับสังคม ศ.ดร. ประเวศ วะสี ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการนิเทศ สิ่งแวดล้อมว่า เริ่มต้นจากการมีความรู้และ ความตั้งใจที่ถูกต้องก่อนเราจะต้องรู้ความจริง ว่ามันเกิดอะไรขึ้นกับสถานแวดล้อม ทุกสิ่ง เกี่ยวข้องกันอย่างไร เราจะต้องรู้ความจริง ให้มาก เราจึงจะพบวิธีแก้ไขที่ถูกต้องและใน</p>	เด็ก	กลุ่ม เปลี่ยนระบบ	<p>น.ค.จำลอง ศรีเมือง ครูประทับใจ อึ้ง- ทรงธรรม ฮีตะ ดร.ประเวศ วะสี ดร.สุรพล สุคตารา ลุงคำแดง ภาษี</p>

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิถีกฎใช้ปัญหา	ผู้ทบทวีปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	นิเวศวิทยาแห่งความรู้ลึก	เครื่องมือที่ใช้ในการวัดมักไม่ใช่การวัดระหว่างมนุษย์กับสิ่งที่สัมผัสกับมนุษย์โดยตรง แม้แต่ความกินคืออยู่ดียังใช้เครื่องมือวัดค่าความเจริญทางเศรษฐกิจ และเครื่องมือที่ใช้วัดความสมบูรณ์พันธุ์และผลานามัยของเราโดยตรงแทบจะมองไม่เห็น	ที่สุด เราจะต้องเลือกทำแต่ในสิ่งที่ก่อให้เกิดผลดีต่อส่วนรวมมากที่สุดเท่านั้น วิถีกฎใช้ประการหนึ่ง คือ มนุษย์เป็นเครื่องมือวัดสภาวะแวดล้อมต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ตัวมนุษย์เอง เช่น สามารถใช้ศิลปะเป็นตัวแทนของความสุ่ ความทุกข์ ความรู้ลึกนึกคิดและความเห็นของสังคมมนุษย์ได้โดยดูจากงานศิลปะของเขา	มนุษย์	กลุ่มเปลี่ยนระบบ	-
สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	กรุงเทพมหานคร	การที่ประเทศไทยรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามา เช่น การเรียกชื่อซอยโดยการใช้ตัวเลข การสร้างตึกสูง เป็นต้น ซึ่งบางครั้งโครงสร้างใหม่นี้จะขัดแย้งกับโครงสร้างเก่า	นักวางผังเมืองใหม่ควรยอมรับว่าโครงสร้างเก่าหลายส่วนยังดำรงอยู่ และจะขัดแย้งกับโครงสร้างใหม่ จึงควรรับระบบเดิมในบางส่วน แล้วสร้างสิ่งใหม่ที่สอดคล้องกับพื้นฐาน	นักวางผังเมือง	กลุ่มปฏิรูป	อ.คณะสถาปัตย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่น่าเสนอ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	หัตถกรรมไทย	ผู้คนในแต่ละท้องถิ่นมีโอภาสแสดงภูมิปัญญาในการประดิษฐ์คิดค้นเครื่องมือเครื่องใช้ จนเกิดเป็นงานหัตถกรรมขึ้น อันได้แก่ เครื่องจักสาน เครื่องปั้น เครื่องกระดาษ เครื่องทอ และเครื่องดินเผา	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	กลุ่ม เปลี่ยนระบบ	คนทำหัตถกรรม แต่ละประเภท
ชยะมลฝอย และสิ่งปฏิภูม	พลาสติก	การใช้พลาสติกนั้นอาจทำให้เกิดผลเสียหายต่อระบบนิเวศวิทยา การเรียนรู้คุณสมบัติของพลาสติกแต่ละชนิดนับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ ซึ่งทำให้เราสามารถเลือกใช้ของได้ถูกต้อง เหมาะกับการใช้งานและปลอดภัยต่อชีวิต	การนำกลับมาใช้ใหม่ นำไปเผาในเตาเผาขยะใช้ถุงผ้าหรือตะกร้าไปจ่ายตลาดแทนถุงพลาสติก คุณหญิงชดช้อย โสภณพานิชย์แนะนำว่า เราแต่ละคนสามารถจะช่วยกันได้ด้วยการประหยัดเพราะการประหยัดจะช่วยลดขยะที่เราแต่ละคนผลิตขึ้น ท่านพระครูธรรมทร-สมณรัตน์โก ระบุว่า การแก้ปัญหาเรื่องมลภาวะทำได้โดยการพัฒนาให้คนมีคุณธรรม คือ ความสันโดษแทนค่านิยมที่ชอบฟุ้งเฟ้อ	เรา	กลุ่มรณรงค์ทาง สิ่งแวดล้อม และกลุ่มปฏิรูป	อ.กฤษณา สุชาชีวะ/ ผู้ให้สัมภาษณ์ เข็มเฉลิม /คุณประเทือง ทวีสิน/ ท่านพระครูธรรมทร- สมณรัตน์โก

เรื่องนำเสนอ	ชื่อบท	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา	จิตใจ	ส่วนนอกของกายถือว่าเป็นสิ่งแวดล้อมดังนั้นเรื่องของร่างกาย จิตใจ และสิ่งแวดล้อม จะเชื่อมโยงกันโดยผ่านการสัมผัส สิ่งแวดล้อมสามารถส่งผลให้จิตใจดีขึ้นหรือเลวลงได้ และความทุกข์ใจส่วนหนึ่งของคนไทยคือ ความยากจน ถ้ากำจัดความยากจนได้ก็จะมีความสุขมากขึ้น ดังตัวอย่างของชาวบ้าน ต. ยกกระบัตร	การกำจัดความยากจนจะต้องดำเนินควบคู่ไปกับการให้การศึกษาเพื่อการพัฒนาจิตใจด้วยจิตใจดีขึ้นได้ด้วยการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามด้วยความยากเพื่อคุณภาพที่สำคัญได้แก่ สติ สมาธิ ปัญญา	ไม่ระบุ	กลุ่มเปลี่ยนระบบ	พระเทพเวทีฯ ผอ. รพ. สมเด็จพระเจ้าพระยา ชาวบ้าน ต. ยกกระบัตร

หมายเหตุ เป็นการแสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้านและเทคโนโลยีชาวบ้าน อันเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดของกลุ่มเปลี่ยนระบบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการสิ่งแวดล้อมไทย

รายการสิ่งแวดล้อมไทยเป็นรายการสารคดียาว มีความยาว 30 นาที เริ่มออกอากาศในปี พ.ศ. 2532-2533 สำหรับรายการสิ่งแวดล้อมไทยที่ออกอากาศในช่วงวันที่ 1 มิถุนายน - 31 กรกฎาคม 2534 มีจำนวน 8 ตอน ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

เรื่องที่น่าสนใจ

เรื่องที่น่าสนใจมากมีจำนวนเท่ากัน โดยมีการนำเสนอเรื่องละ 2 ครั้ง (ดูตารางที่ 35) คือ เรื่องทรัพยากรป่าไม้ ได้แก่ ตอนท่องเที่ยวธรรมชาติ และตอนป่าตะวันออก เรื่องทรัพยากรมนุษย์ ได้แก่ ตอนเด็กกับสิ่งแวดล้อม และตอนนิเวศวิทยาแห่งความรู้สึก เรื่องสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม ได้แก่ ตอน กรุงเทพมหานคร และตอนหัตถกรรมไทย

กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม

วิธีแก้ไขปัญหาก็ทางรายการสิ่งแวดล้อมไทยเสนอ จัดอยู่ในกลุ่มเปลี่ยนระบบมากที่สุดมีจำนวน 5 ตอน (ดูตารางที่ 35) สำหรับตอนหัตถกรรมไทยนั้นไม่มีวิธีแก้ไขปัญหา แต่ผู้วิจัยได้จัดไว้ในกลุ่มเปลี่ยนระบบเพราะเนื้อหาเป็นเรื่องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมในครัวเรือน และการใช้เทคโนโลยีพื้นบ้าน ส่วนวิธีแก้ไขปัญหาก็จัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูปมี 2 ตอน และกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป 1 ตอน

ในเรื่องทรัพยากรป่าไม้มีวิธีแก้ไขปัญหายู่ทั้ง 2 กลุ่ม ดังตัวอย่าง

กลุ่มเปลี่ยนระบบ ตอนท่องเที่ยวธรรมชาติ เป็นเรื่องเกี่ยวกับชมรมท่องเที่ยวธรรมชาติ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่รักและหวงแหนธรรมชาติเล็ก ๆ กลุ่มหนึ่ง เป็นฟันเฟืองเล็ก ๆ ที่ช่วยส่งเสริมผลักดันให้เกิดความรู้ ความเข้าใจถึงความสำคัญของธรรมชาติ โดย "นำเสนอการท่องเที่ยวเพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ธรรมชาติ ให้เกิดความเข้าใจในเชิงนิเวศวิทยา เพื่อนำสิ่งที่พบพาน มาหาหนทางช่วยเหลือแก้ไข"

กลุ่มปฏิรูป ตอนป่าตะวันออก เป็นเรื่องเกี่ยวกับป่ารอยต่อ 5 จังหวัดในภาคตะวันออกซึ่งในอดีตถูกบุกรุกทำลายอย่างรุนแรง แต่ก็ได้มีการเคลื่อนไหวเพื่อที่จะอนุรักษ์ป่าแห่งนี้ไว้ด้วย "ในระหว่างเดือนเมษายน ถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2529 นายไพโรจน์ สุวรรณทนต์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเป็นรองอธิบดีกรมป่าไม้ฝ่ายปราบปราม ได้จัดให้นิสิตคณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 6 คน เข้าไปสำรวจทรัพยากรป่าไม้ สัตว์ป่า และประชากรในบริเวณป่ารอยต่อ 5 จังหวัดภาคตะวันออกเดือนกันยายน พ.ศ. 2529 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มีคำสั่งให้กรมป่าไม้ทำการสำรวจป่าบริเวณเขาตะกรับ เพื่อเตรียมประกาศจัดตั้งเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และผลการสำรวจสรุปว่า พื้นที่ป่าดังกล่าวมีสภาพอุดมสมบูรณ์ มีภูมิประเทศที่สวยงาม และมีสัตว์ป่า ชุกชุม สมควรประกาศให้เป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าต่อไป ในปี พ.ศ. 2530 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ก็ได้มีคำสั่งจัดตั้งกองอำนวยการศูนย์พิทักษ์ป่ารอยต่อ 5 จังหวัดขึ้น ต่อมาในปี พ.ศ. 2532 กรมป่าไม้ได้จัดตั้งสำนักงานโครงการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าในพื้นที่ป่ารอยต่อ 5 จังหวัดขึ้น โดยให้นายมงคล พิมพ์พันธ์ หัวหน้าเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไนเป็นหัวหน้าสำนักงานโครงการ โครงการนี้มีระยะเวลา 5 ปี เพื่อดำเนินการตั้งหน่วยพิทักษ์ป่าขึ้น 10 หน่วย ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อฟื้นฟูสภาพป่า กำหนดขอบเขตพื้นที่เพื่อประกาศเป็นเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ในการนี้ได้เสนอให้ผนวกพื้นที่ป่ารอยต่อ 5 จังหวัด ส่วนที่อยู่นอกเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาอ่างฤๅไน ให้เป็นส่วนหนึ่งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ภายในปี พ.ศ. 2534 นี้"

สำหรับวิธีแก้ไขปัญหาที่จัดอยู่ในกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มแรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป 1 ตอน ดังนี้

กลุ่มผสมระหว่างกลุ่มแรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูป ตอนพลาสติก ซึ่งในปัจจุบันมีการใช้กันอย่างแพร่หลาย แต่ทำให้มีผลกระทบต่อระบบนิเวศวิทยา "คุณประเทือง ทวีสิน ผู้อำนวยการสำนักรักษาความสะอาดกรุงเทพมหานคร ได้พูดถึงวิถีกำจัดขยะพลาสติกของกรุงเทพมหานครโดยการนำไปเผาในเตาเผาขยะ และข้อเสนอแนะสำหรับประชาชนเกี่ยวกับการลดปัญหาหมอกควันจากพลาสติก คือ "ใช้ถุงผ้าหรือตระกร้าไปจ่ายตลาดแทนถุงพลาสติก" วิธีแก้ไขที่ทางราชการเสนอ คือ "การนำขยะมูลฝอยที่ใช้แล้วกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ เป็นอีกหนทางหนึ่งที่ช่วยลดปัญหาได้ไม่น้อย... คุณหญิงชดช้อย โสภณพานิช ผู้ก่อตั้งโครงการตาวิเศษแนะนำว่า เราแต่ละคนสามารถจะช่วยกันได้ด้วยการประหยัดเพราะการประหยัดจะช่วยลดขยะที่เราแต่ละคนผลิตขึ้นผลิตขึ้น ท่านพระครูธรรมธรสมณต์เนติกโก เจ้าอาวาสวัดจากแดง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ก็ให้คำตอบที่คล้ายคลึงกันและท่านมั่นใจว่า เรามักปัญหาเรื่องมลภาวะได้โดยการพัฒนาให้คนมีคุณธรรม คือ ความสันโดษแทนที่ค่านิยมที่ชอบความฟุ่มเฟือย"

สาเหตุและผู้ที่แก้ไข้ปัญหา

สาเหตุของปัญหาที่ทางราชการสิ่งแวดล้อมมีอยู่ด้วยหลายประการ แต่ในเรื่องทรัพยากรป่าไม้ทั้ง 2 ตอน ได้แก่ ตอนท่องเที่ยวธรรมชาติและตอนป่าตะวันออก มีสาเหตุที่กล่าวเหมือนกันประการหนึ่ง ซึ่งทำให้ทรัพยากรป่าไม้ถูกทำลายและเสื่อมโทรมลง ดังตัวอย่าง

ตอนท่องเที่ยวธรรมชาติ ได้กล่าวถึงป่าดงพญาเย็นที่เคยเป็นป่าดงดิบขนาดใหญ่ อันอุดมสมบูรณ์ในอดีต "เริ่มมีการสำรวจป่าดงพญาเย็นเป็นครั้งแรก เพื่อสร้างทางรถไฟสายกรุงเทพ - นครราชสีมาในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยเฉพาะเมื่อถนนสายมิตรภาพได้สร้างขึ้นในปี พ.ศ. 2512 ทำให้ความเจริญกระจายเข้าไปในบริเวณที่เคยเป็นป่าดงพญาเย็นกลายเป็นแหล่งเกษตรกรรมที่สำคัญของประเทศ... ผลที่สุดก็คือความแห้งแล้งของลำน้ำ ซึ่งเกิดจากพื้นที่ป่าเสื่อมสลาย สารพิษตกค้างในพื้นที่เพาะปลูกและในแม่น้ำมูล เพราะฝนชะล้างลงมา ดงพญาเย็นเป็นตัวอย่างสำคัญที่สะท้อนให้เห็นปัญหาความเสื่อมสลายของทรัพยากรธรรมชาติ ที่เป็นผลมาจากการใช้ประโยชน์อย่างมหาศาลในระยะสั้น"

ตอนป่าตะวันออก ซึ่งเคยถูกรุกรายทำลายอย่างรุนแรงในอดีต "สาเหตุใหญ่ของการทำลายป่าเริ่มต้นขึ้นในปี พ.ศ. 2510 เมื่อสงครามเวียดนามอุบัติขึ้น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้ร่วมกับรัฐบาลไทย ตัดถนนจากท่าเรือสัตหีบและสนามบินอุดรธานี ผ่านป่าพนมสารคามทางตอนเหนือ ไปยังฐานทัพอากาศตะวันออกเจียงเหนือ ทำให้มีการเข้าไปตั้งชุมชนกลางป่าที่อุดมสมบูรณ์สองข้างทาง ซึ่งในปี พ.ศ. 2511 ได้มีการตัดถนนเพิ่มทางตะวันออกของป่า หมู่บ้านขนาดเล็กกลางป่ากลายเป็นกิ่งอำเภอและเป็นอำเภอในที่สุด"

นอกจากตอนดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีการกล่าวถึงสาเหตุที่เหมือนกันอยู่อีก 2 ตอน ได้แก่ ตอนกรุงเทพมหานครและตอนจิตใจ ซึ่งสาเหตุของปัญหาเกิดจากการรับเอาวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาใช้ ซึ่งขัดแย้งกับโครงสร้างเก่า และทางราชการสิ่งแวดล้อมไทยมักจะเน้นในเรื่องการทำดีหรือไม่ดีอยู่ที่จิตใจ ถ้าจิตใจดีการกระทำก็ดี ถ้าจิตใจไม่ดีการกระทำก็ไม่ดี

ในด้านผู้แก้ไข้ปัญหาสิ่งแวดล้อมนั้น ส่วนใหญ่เป็นการแก้ไข้ของรัฐบาล 3 ตอน ซึ่งผู้แก้ไข้ปัญหาเกี่ยวกับป่าไม้ก็จะเป็นกรมป่าไม้ และผู้แก้ไข้ปัญหาของกรุงเทพฯ คือ นักวางผังเมือง

ส่วนที่เหลือเป็นการระบุดังอย่างไม่เจาะจง 3 ตอน ได้แก่ มนุษย์ ผู้ใหญ่ เรา และไม่ระบุผู้ที่แก้ไข
ปัญหา 2 ตอน

มุมมองของผู้ผลิต

มุมมองของผู้ผลิตจัดว่าเป็นมุมมองของกลุ่มองค์กรพัฒนาภาคเอกชน เพราะผู้ที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นนักสิ่งแวดล้อม เช่น ดร.สุรพล สุคตารา ดร.ประเวศ วัชรี ผู้ใหญ่วิบูลย์ เข็มเฉลิม และคุณคำเคื่อง ภาษี เป็นต้น รวมทั้งมีการนำเจ้าหน้าที่องค์กรเอกชนมาให้สัมภาษณ์ด้วย ได้แก่ เจ้าหน้าที่จากชมรมท่องเที่ยวธรรมชาติและโครงการนิเวศศึกษา ซึ่งรวมทั้งหมด 11 ครั้ง ลำดับรองลงมา คือ กลุ่มพลังประชาชน มีการสัมภาษณ์ 6 ครั้ง และสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐบาล 5 ครั้ง

สรุปแล้วเรื่องที่ยุทธการสิ่งแวดล้อมไทยเสนอมาก ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม กลุ่มวาทกรรมที่เสนอมากที่สุด คือ กลุ่มเปลี่ยนระบบ ผู้ที่แก้ปัญหาคือ หน่วยงานรัฐบาล และมุมมองของผู้ผลิตเป็นมุมมองของกลุ่มองค์กรพัฒนาภาคเอกชน

ต่อไปจะเป็นผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม ของรายการโลกสลับปี ปี 2533 - 2534

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 36 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการโทรทัศน์ปี พ.ศ. 2533

เรื่องนำเสนอ	ชั้ตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธั้แก้ไขปัญหา	ผู้ทักแก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	ข่าวเล 1	มอเกินเป็นข่าวเลที่ยังใช้ชีวิตอยู่ในเรื่องดังเช่นบรรพบุรุษแถวเกาะสุรินทร์ทางภาคใต้ของไทย และหมู่เกาะในพม่า	ไม่ระบุ*	ไม่ระบุ	กลุ่มเปลี่ยนระบบ	-
	ข่าวเล 2	อนุรักษ์าวิชัย เป็นข่าวเลอีกกลุ่มหนึ่งที่ได้ขึ้นมาตั้งถิ่นฐานตามเกาะทางภาคใต้ของไทยและเป็นคนไทยอย่างสมบูรณ์ แต่ก็ยังมีอาชีพประมงเลี้ยงบรรพบุรุษ	ไม่ระบุ*	ไม่ระบุ	กลุ่มเปลี่ยนระบบ	-
	โบราณคดีใ้หน้า 1	ประเทศไทยเคยมีการติดต่อค้าขายกับประเทศจีนและอินเดียตั้งแต่ในอดีตทางเรือ แต่ก็มีเรือสินค้าบางลำที่เจอมรสุมและอับปางลง	ไม่ระบุ*	ไม่ระบุ	กลุ่มเปลี่ยนระบบ	อดีตหัวหน้าหน่วยโบราณคดีใ้หน้า
โบราณคดีใ้หน้า 2	นักโบราณคดีใ้หน้าพยายามลงไปค้นหาซากเรือโบราณที่จมอยู่ใ้ต้อะเลมานานกว่า 500 ปี ซึ่งกำลังถูกทำลายจากนักล่าสมบัติ	โบราณคดีใ้หน้าเป็นหน่วยงานเล็กๆ ที่ขึ้นตรงกับกรมศิลปากรมีหน้าที่ติดตามสำรวจ และอนุรักษ์แหล่งเรือจมไว้เป็นสมบัติของชาติ	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูป	อธิบดีกรมศิลปากร

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อคน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	ประมงพื้นบ้าน	การทำประมงเฉพาะชายฝั่งทะเลที่น้ำตื้น ๆ ที่ทำกันมาตั้งแต่ในอดีต ด้วยเครื่องมือที่ประดิษฐ์เองแบบง่ายๆ แต่สัตว์น้ำลดน้อยลง ชาวประมงหลายคนหันมาใช้เรือเล็กคิดเครื่องยนต์ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาหนี้สินตามมา	กรมประมงได้สร้างแนวปะการังเทียมตามชายฝั่งของ จ.ระนอง และเจ้าหน้าที่จากกรมประมงในโครงการพัฒนาประมงทะเลชายฝั่งพื้นบ้านได้ก่อตั้งสหกรณ์ขึ้น นอกจากนั้นเจ้าหน้าที่ก็นำเอาอุปกรณ์จับสัตว์น้ำสมัยใหม่เข้ามาใช้ในหมู่บ้าน ชาวบ้านยังได้รับการฝึกสอนให้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเศรษฐกิจ รวมทั้งเมื่อเด็กๆ ได้เข้าเรียนในหลักสูตรของกรมสามัญศึกษา ก็จะได้รับการฝึกอาชีพและการแปรรูปอาหาร	กรมประมง กรมสามัญศึกษา	กลุ่มปฏิรูป	ผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้าน
ทรัพยากรประมง	ปลาทุ	เรือปลาทุซึ่งเป็นเรืออวนล้อมที่ทันสมัยที่สุด จากศูนย์พัฒนาการประมงแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เดินทางเพื่อสืบเสาะหาแหล่งวางไข่และวางจรวดเจริญเติบโตของปลาทุ ซึ่งในปัจจุบันนี้ปลาทุที่มีขนาดเล็กลงและมีจำนวนน้อยลงอีกด้วย	กรมประมงได้ออกประกาศปิดอ่าวไทยในบริเวณเขาม่องรายจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ลงมาจนถึงจังหวัดสุราษฎร์ธานีในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นช่วงที่ปลาทุวางไข่และออกลูกปลาวัยอ่อนกำลังเลี้ยงตัว	กรมประมง	กลุ่มปฏิรูป	นักวิชาการ/ รองอธิบดี/ กรมประมง

เรื่องที่น่าสนใจ	สื่อคอน	ชื่อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	สำรวจแหล่งประมงน้ำจืด	ท่ามกลางปัญหาการเสื่อมโทรมของทรัพยากรสัตว์น้ำภายในประเทศ แหล่งประมงที่น้อยลง และการขาดแคลนวัตถุดิบที่จะใช้ในอุตสาหกรรมปลาที่ปกป้อง การค้นหาแหล่งปลาที่น้ำจืดในน่านน้ำสากล เป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดปัญหาลงได้บ้าง	เรือสำรวจแหล่งประมง "จุฬารักษ์" มีภารกิจหลัก คือ การค้นหาปลาที่น้ำจืด และพัฒนาวิธีการจับให้มีประสิทธิภาพ เพื่อดำยทอดความรู้ให้ชาวประมงอีกทีหนึ่ง	กรมประมง	กลุ่มปฏิรูป	ผู้การเรือจุฬารักษ์/ รองผู้ว่าการเรือ
ทรัพยากรแร่และพลังงาน	ปิโตรเลียมกลางทะเล	ในอ่าวไทยของเรายังเป็นขุมพลังอันมหาศาลของประเทศอื่นเป็นพื้นฐานของการขยายตัวทางเศรษฐกิจของไทย เทคโนโลยีที่ทันสมัยที่สุด ถูกระดมเข้ามา กลางทะเลเพื่อสร้างอุตสาหกรรมก๊าซธรรมชาติขึ้นในอ่าวไทย	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	-	เจ้าหน้าที่บนแท่นขุด
ทรัพยากรชายฝั่งทะเล	เสวนาทะเลไทย	นักวิชาการ หัวหน้าอุทยานแห่งชาติสิรินธร อธิบดีกรมประมง อธิบดีกรมป่าไม้ ผู้ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับปัญหาความเสื่อมโทรมของ	ดร.สินท อักษรแก้ว "ควรจะทำนากุ้งให้เลิกเข้าไปและขุดร่องน้ำจะดีกว่า" ดร.หรรษา จรรย์แสง "นักประกอบการท่องเที่ยวควรให้			

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อบุคคล	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
		<p>ป่าชายเลน ปะการัง และทรัพยากรประมงที่กำลัง ดำเนินอยู่ และข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว</p>	<p>ความร่วมมือ เช่น การผูกเรือที่ขึ้น ควรมีการ ประชาสัมพันธ์เรื่องความสะอาด... จังหวัด ชายฝั่งควรมีความร่วมมือกันจับเรือที่นำปลาที่ตายจาก การระเบิดขึ้นมาขาย" อ.สุภาพ มงคลประ- สิริทธิ์ "น่าจะมีการอบรมไกด์" ผู้ว่าการท่องเที่ยว ที่ขอนแก่นประเทศไทย "คงต้องหากองทุน เพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยว ในการปฏิบัติตัวในการท่องเที่ยวทางทะเลจะ ทำอย่างไร" หัวหน้าอุทยานแห่งชาติสิมิลัน "การทอดสมอเรือเป็นปัญหาใหญ่พอควร แต่ เราได้ติดตั้งทุ่นผูกเรือไว้" อธิบดีกรมป่าไม้ "ให้เรือเร็วและอาวตงก์หัวหน้าอุทยาน ถ้า เรือประมงล่าไหนดเข้ามาในพื้นที่และมีเสียง ระเบิด เราก็จะจับกุมดำเนินคดี" อธิบดีกรม ประมง "ในการประชุมคณะกรรมการนโยบาย</p>	<p>นักประกอบ การท่องเที่ยว /ไกด์/ กรมป่าไม้/ กรมประมง</p>	<p>กลุ่มพรรคทาง สิ่งแวดล้อม และกลุ่มปฏิรูป</p>	<p>ดร.สนธิ อักษรแก้ว/ ดร.สุรพล คารา/ ดร.ทรรษา จรรย์แสง /ผู้ว่าการ ททท./ หน.หมู่เกาะสิมิลัน/ อธิบดีกรมป่าไม้/ อธิบดีกรมประมง</p>

4.4. เรืองทนายเสนอ	4. ข้อตอน	5.4. เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
			ป่าไม้ก็ให้กรมประมงเข้าไปดูแลอุทยานและป่าไม้ชายเลน คืออุทยานทางทะเลที่อยู่ไกลและมีทรัพยากรทางไม้"			

หมายเหตุ เป็นการแสดงถึงการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ อันเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดของกลุ่มเปลี่ยนแปลงระบบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

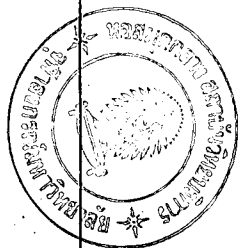
ตารางที่ 37 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการโลกสมัยปี พ.ศ. 2534

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วันที่ไขปัญหา	ผู้ทักไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	นพบุรีศรีนครนิงค์	เมื่อแม่น้ำปิงไหลผ่านที่ราบลุ่มเชิงดอยสุเทพ ได้กลายเป็นแหล่งอารยธรรมที่มีเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน และงานสงกรานต์ของคนเมือง และงานประเพณีที่ยิ่งอันเป็นสัญลักษณ์แทนความสัมพันธ์ของคนเหนือกาลน้ำปิง	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	กลุ่มเปลี่ยนแปลงระบบ	-
	รอยอดีตริมปิง	เมืองชาตังราวหรือจังหวัดกำแพงเพชรมีร่องรอยของท่อน้ำที่ขุดวางซึ่งสันนิษฐานว่า เป็นต้นคลองชลประทานโบราณสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช เพื่อชักน้ำปิงมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตร	ปัจจุบันกรมชลประทานได้รื้อฟื้นท่อน้ำที่ขุดวางขึ้นมาใหม่ ภายใต้ชื่อ "โครงการคลองท่อนองแดง" ตามแนวพระราชดำริของในหลวงรัชกาลปัจจุบัน	กรมชลประทาน	กลุ่มปฏิรูป	-
	สู่เขลางค์นคร	ในจังหวัดลำปางมีถนนตลาดจีนที่เป็นสถาปัตยกรรมเก่าแก่ผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมแบบพม่าและจีนมีประเพณีสงกรานต์ที่สานความสัมพันธ์ระหว่างวัดกับชุมชน	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	กลุ่มเปลี่ยนแปลงระบบ	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วันที่ไขปัญหา	ผู้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	สืบสานวัฒนธรรมลุ่มน้ำยม	วัฒนธรรมประเพณีลุ่มน้ำยมในจังหวัดสุโขทัย ที่ยังปรากฏให้เห็นชัดในหมู่บ้านชาวโซ่งที่บ้านหาดเสี้ยว ซึ่งมีการทอผ้าขึ้นต้นจกและการบวชนาคที่ข้าง	ไม่ระบุ	ไม่ระบุ	กลุ่มเปลี่ยนระบบ	คุณสาธิตโสวัจประสพสันต์
ทรัพยากรป่าไม้	ชนน้ำอินทนนท์	ป่าดอยอินทนนท์เป็นต้นน้ำที่สำคัญมากสายหนึ่งของแม่น้ำปิง ความอุดมสมบูรณ์เพื่ออำนวยต่อการเติบโตของพรรณไม้เมืองหนาวและเป็นที่พักพิงของนกกว่า 300 ชนิด แต่ป่าดอยอินทนนท์นั้นวันจะถูกทำลายไปอย่างน่าวิตก สาเหตุหนึ่งมาจากถูกบุกรุกโดยชาวเขา เพื่อลักลอบปลูกฝิ่นและไม้ผล	โครงการหลวงอินทนนท์ในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อย และได้ผลผลิตมากและมีราคาสูง เช่น ดอกไม้และผักเมืองหนาวบางชนิด พระพงษ์ศักดิ์ เตชะธัมโมเป็นผู้นับทบทางสำคัญในการนำเอาศีลธรรมทางศาสนา มารณรงค์ให้ชาวบ้านรักษาป่าไม้ ซึ่งพระพงษ์ศักดิ์ใช้คำว่าสอนศีลธรรมเรื่องป่าไม้ให้กับชาวบ้าน	พระพงษ์ศักดิ์ เตชะธัมโม	กลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ	พระพงษ์ศักดิ์ เตชะธัมโม

ศูนย์วิจัยและพัฒนาทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่นำเสนอ	ชื่อคอน	ชื่อเรื่องย่อ	วันที่แก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากรสัตว์ป่า	ม้าเทวดาแห่งลุ่มแม่น้ำปิง	กวางผาเป็นสัตว์สงวนของไทยที่ใกล้สูญพันธุ์ อาศัยอยู่เฉพาะในเขตหน้าผาสูงชัน ค่ายเทือกเขาริมฝั่งแม่น้ำปิงที่ดอยม่อนจอง	ได้มีการแบ่งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าบริเวณเทือกเขาสองฝั่งแม่น้ำปิงให้ชัดเจนขึ้นโดยมีการจัดตั้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าอมก๋อยเพื่อดูแลอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าโดยเฉพาะกวางผาในเขตดอยม่อนจอง	หน่วยนิทักษ์ป่าดอยม่อนจอง	กลุ่มปฏิรูป	อ. คณะวนศาสตร์/ หน. หน่วยนิทักษ์ป่า
ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	ขุนวังแห่งผิบน้ำ	เทือกเขาที่เป็นจุดกำเนิดของแม่น้ำวัง คือ เทือกเขาคอยผิบน้ำ เมื่อเกือบถึงจังหวัดลำปางได้มีการค้นหาพบร่องรอยอารยธรรมเก่าแก่ในรูปของเตาเผาถ้วยชามโบราณ และที่ อ. งาว มีการจัดตั้งศูนย์มัลลข้างเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในกิจกรรมป่าไม้	การทำไม้หนมเวียนทดแทนส่วนที่นำไปใช้ ดั้งนั้นปริมาณไม้จึงมักไม่ลดลง	ไม่ระบุ	กลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ	หน. ศูนย์มัลลข้างบ้านปางหละ
	จากชุมชนสู่วิถีอารยธรรม	แหล่งกำเนิดของต้นน้ำยมอยู่ในจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นสายน้ำที่หล่อเลี้ยงป่าไม้โดยเฉพาะไม้สักในจังหวัดแพร่และไหลผ่านไปจนถึงจังหวัดสุโขทัย ที่เคยเป็นอาณาจักรเก่าแก่อันเต็มไปด้วยอารยธรรมและความเจริญด้านต่าง ๆ แต่เพราะการแผ้วถางป่าอย่างรวดเร็ว ทำ	กรมป่าไม้ได้ดำเนินงานปลูกสร้างสวนป่าสักเพื่อฟื้นฟูสภาพป่าไม้ให้สมบูรณ์ขึ้นโดยกระทำในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ในเขตรับผิดชอบของกรมป่าไม้และพื้นที่กฏแกม่วถ้างซึ่งยึดคืนมาจากราษฎร	กรมป่าไม้	กลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ	

เรื่องที่นำเสนอ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิสัยทัศน์ปัญหา	ผู้ที่เกี่ยวข้อง	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
		ให้การเติบโตตามธรรมชาติ ไม่อาจทดแทนส่วนที่สูญ เสียไปได้อย่างเพียงพอ				

หมายเหตุ เป็นการแสดงถึงการอยู่ร่วมกับธรรมชาติ อันเป็นส่วนหนึ่งของแนวคิดของกลุ่มเปลี่ยนระบบ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการโลกสลับส์

รายการโลกสลับส์เป็นรายการสารคดียาว มีความยาว 30 นาที เริ่มออกอากาศตั้งแต่วันที่ 2532 จนถึงปัจจุบัน ผลการวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 2 ช่วง ดังนี้

1. รายการโลกสลับส์ ที่เสนอในช่วง 1 มิถุนายน - 31 กรกฎาคม 2533 ซึ่งได้แก่ชุดทะเลไทย มีจำนวน 9 ตอน
2. รายการโลกสลับส์ ที่เสนอในช่วง 1 มิถุนายน - 31 กรกฎาคม 2534 ซึ่งได้แก่ชุดแม่น้ำเจ้าพระยา มีจำนวน 8 ตอน

ผลการวิเคราะห์มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

เรื่องที่น่าสนใจ

เรื่องที่รายการโลกสลับส์นำเสนอส่วนใหญ่ มักเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนท่ามกลางธรรมชาติ รายละเอียดในแต่ละปีมีดังนี้

1. เรื่องที่รายการโลกสลับส์เสนอในปี 2533

เรื่องที่รายการโลกสลับส์ ชุดทะเลไทย นำเสนอมากที่สุด คือ เรื่องสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม มีจำนวน 5 ตอน (ดูตารางที่ 36) ตอนข่าวเล 1 - 2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้คนและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับท้องทะเลไทย สำหรับตอนโบราณคดี 1 - 2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับโบราณวัตถุที่จมอยู่ใต้ท้องทะเล ส่วนตอนประมงพื้นบ้านเป็นเรื่องของเครื่องมือจับสัตว์น้ำในอดีตที่เปลี่ยนแปลงเป็นเรือยนต์ในปัจจุบัน

เรื่องที่น่าสนใจมากเป็นลำดับรองลงมา คือ ทรัพยากรประมง มีจำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนปลาทุและตอนสำรวจแหล่งประมงน้ำลึก ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับวงจรชีวิตของปลาทุและปลาทุน้ำ

2. เรื่องที่รายการโลกสลับบีนำเสนอ ในปี 2534

เรื่องที่รายการโลกสลับบี ชุดแม่น้ำเจ้าพระยา นำเสนอมากที่สุด คือ สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม มีจำนวน 4 ตอน (คูตารางที่ 37) ได้แก่ ตอนนพบุรีศรีนครพิงค์ ตอนรอยอดีตริมฝั่ง ตอนสู่เขากลางคันคร และตอนสืบสานวัฒนธรรมลุ่มน้ำยม ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับวัฒนธรรมและประเพณีของชาวบ้าน ที่อาศัยอยู่บริเวณลุ่มแม่น้ำปิง วัง และยม ก่อนที่จะมาบรรจบกันเป็นแม่น้ำเจ้าพระยา

เรื่องที่รายการเสนอมากเป็นลำดับรองลงมา คือ เรื่องทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม มีจำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนขุนวังแห่งผืนน้ำ และตอนจากชุมชนมัสสุโซทียราชธานี ซึ่งเนื้อเรื่อง 2 ตอนนี้จะเห็นเรื่องป่าไม้และวัฒนธรรมพอ ๆ กัน โดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับต้นกำเนิดของสายน้ำและเมื่อสายน้ำไหลผ่านชุมชน ก็ก่อให้เกิดประเพณีและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับสายน้ำนั้น

กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม

เรื่องที่รายการโลกสลับบีเสนอส่วนใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูปมากที่สุด และส่วนมากมักจะไม่ระบุวิธีแก้ไขปัญหา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมที่รายการโลกสลับบีเสนอ ในปี 2533

วิธีแก้ไขปัญหาที่รายการโลกสลับบี ชุดทะเลไทย เสนอขึ้น จัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูปมากที่สุดมีจำนวน 4 ตอน (คูตารางที่ 36) ได้แก่ ตอนโบราณคดี 2 ตอน ประมงพื้นบ้าน ตอนปลาทุ และตอนสำรวจแหล่งประมงน้ำลึก ตัวอย่างวิธีแก้ไขปัญหาในกลุ่มนี้ ดังนี้

กลุ่มปฏิรูป ตอนประมงพื้นบ้าน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเปลี่ยนเครื่องมือจับปลาของพื้นบ้าน มาเป็นเรือล่าเล็กติดเครื่องยนต์ จนทำให้ปริมาณสัตว์น้ำลดลง "หลังจากที่กรมประมงได้สร้างแนวปะการังเทียมตามชายฝั่งของจังหวัดระยองเพียง 9 เดือน ฝูงปลาก็กลับเข้ามาอยู่อาศัยอีกครั้งหนึ่ง..... เจ้าหน้าที่จากกรมประมง ในโครงการพัฒนาประมงฝั่งพื้นบ้าน เข้าไปในหมู่บ้านของชาวประมงเพื่อศึกษาปัญหาของพวกเขา หลังจากนั้นไม่นานสหกรณ์ของชาวบ้านก็เกิดขึ้น...

เด็ก ๆ ลูกหลานชาวประมงเมื่อถึงวัยเล่าเรียน พวกเขาจะได้เรียนในหลักสูตรของกรมสามัญ-
ศึกษา พร้อมไปกับการฝึกอาชีพ และการแปรรูปอาหารทะเลควบคู่กันไป”

กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมที่เสนอมากเป็นลำดับรองลงมา คือ กลุ่มเปลี่ยนระบบ
มีจำนวน 3 ตอน ได้แก่ ตอนชาวเล 1 - 2 และโบราณคดีใต้น้ำ 1 แม้เนื้อเรื่องในตอนดังกล่าว
ทั้งหมดนี้ไม่ได้ระบุถึงวิธีแก้ไขปัญหาเลขก็ตาม ทั้งนี้เพราะตอนชาวเล 1 - 2 มีเนื้อเรื่องที่
แสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน การดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับธรรมชาติ และประเพณีความเชื่อเกี่ยว
ข้องกับท้องน้ำ ส่วนตอนโบราณคดี 1 เนื้อเรื่องแสดงถึงการพึ่งพาธรรมชาติในการเดินทางไปค้า
ขายยังที่ต่าง ๆ ถ้าธรรมชาติไม่เอื้ออำนวยจนทำให้เรือสินค้าต้องอัปปางลง กลายเป็นส่วนหนึ่ง
ของประวัติศาสตร์ชาติไทยที่จมอยู่ใต้ท้องทะเล สำหรับตัวอย่างในเรื่องความเชื่อของชาวเลดังนี้

กลุ่มเปลี่ยนระบบ ตอนชาวเล 2 เป็นเรื่องเกี่ยวกับชาวอุรักลาโว้ยที่ยังสืบทอดพิธี
กรรมของพวกเขาจนถึงปัจจุบัน "มุนงมิไร เป็นสถานที่ที่บรรพบุรุษของชาวเลกลุ่มอุรักลาโว้ย
เคยตั้งถิ่นฐานในอดีต มุนงมิไรจึงกลายเป็นสถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของพวกเขา ที่จะต้องทำพิธีลอย
เรือปลาจึก หรือเรือลาจิงไปเช่นสรวงทุกครั้งก่อนมรสุมพัดเปลี่ยนทิศทาง..... ชาวอุรักลาโว้ย
ยังมีพิธีมะกัน คือการละทิ้งบ้านเรือนชั่วคราวไปใช้ชีวิตเร่ร่อนในทะเล เช่นเดียวกับบรรพบุรุษเพื่อ
หาสินในน้ำตามหมู่เกาะต่าง ๆ”

วิธีแก้ไขปัญห่อีก 1 ตอน จัดอยู่ในกลุ่มผสมระหว่างกลุ่มรณรงค์ทางสิ่งแวดล้อมและ
กลุ่มปฏิรูป และไม่ระบุวิธีแก้ไขปัญห่อีก 1 ตอน ซึ่งไม่สามารถจัดเข้าในกลุ่มใดได้

2. กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมที่ราชการโลกสลับสี่เสนอ ในปี 2534

กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมที่เสนอมากมี 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเปลี่ยนระบบ และ
กลุ่มผสมระหว่างกลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ ซึ่งมีการเสนอกลุ่มละ 3 ตอน (ดูตารางที่ 57)
เรื่องที่จัดอยู่ในกลุ่มเปลี่ยนระบบ ได้แก่ ตอนนพบุรีศรีนครพิงค์ ตอนสู่เขากลางคืนคร และตอนสืบ
สานวัฒนธรรมลุ่มน้ำยม ทั้ง 3 ตอนนี้ไม่ได้ระบุวิธีแก้ไขปัญหา แต่ที่จัดไว้ในกลุ่มเปลี่ยนระบบก็ด้วย
เหตุผลเดียวกันกับปีก่อน คือ เนื้อเรื่องแสดงถึงภูมิปัญญาชาวบ้าน การใช้ชีวิตที่สอดคล้อง
กับธรรมชาติ และประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อของผู้คนที่มต่อสายน้ำ สำหรับวิธีแก้ไขที่จัดอยู่ใน
กลุ่มผสมระหว่างกลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ ได้แก่ ตอนขุนน้ำอินทนนท์ ตอนขุนวังแห่งผืนน้ำ
และตอนจากขุนอมสูลู่โขทัยราชธานี ตัวอย่างกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของทั้ง 2 กลุ่ม มีดังนี้

กลุ่มเปลี่ยนระบบ จากตอนสู่เขากลางคันคร ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับสถาปัตยกรรมอันเก่าแก่ของจังหวัดลำปาง และมีประเพณีสงกรานต์ที่มีลักษณะเฉพาะตัว อันแสดงถึงความเคารพในแม่น้ำวัง "ชาวเขากลางคันมีประเพณีสร้างน้ำพระด้วยน้ำขมิ้น ส้มป่อย น้ำอบ น้ำหอมจากสลุงหรือขัน และยึดถือปฏิบัติเช่นนี้มาช้านาน..... ความสำคัญอยู่ที่สลุงหลวงเงินขนาดใหญ่ ต้องใช้คนหามจำนวนหลายสิบคน ศรีท้าวของประชาชนได้หล่อหลอมรวมกัน และพร้อมจะสร้างน้ำพระแก้วมรกต พระคู่บ้านคู่เมืองของชาวลำปางในวันนั้น ขบวนสลุงหลวงเคลื่อนเข้าฝั่งแม่น้ำวัง จากนั้นจึงไปยังบ่อทรายอันเป็นสะดือใจกลางแม่น้ำ เพื่อตักน้ำจากแควแม่วังมาใส่ไว้ในสลุงเงิน ด้วยถือว่าแม่น้ำวังคือ สายน้ำสำคัญของนครลำปาง"

กลุ่มผสมระหว่างกลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ ตอนขุนน้ำอินทนนท์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของป่าดอยอินทนนท์ ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของลำน้ำปิง แต่ป่าดอยอินทนนท์ก็ได้ถูกบุกรุกทำลาย ดั้งนั้นจึงมี "โครงการหลวงอินทนนท์ ในพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชก่อตั้งขึ้นในปีพุทธศักราช 2512 ด้วยวัตถุประสงค์เด่นชัดในการส่งเสริมให้ชาวเขาปลูกพืชที่ใช้พื้นที่น้อย แต่ได้ผลผลิตมากและมีราคาสูง เช่น ดอกไม้และผักเมืองหนาวบางชนิด ซึ่งสอดคล้องกับสภาพอากาศบนดอยอินทนนท์ ทั้งนี้เพื่อหยุดยั้งการปลูกฝิ่นและการทำไร่เลื่อนลอยของชาวเขา" นอกจากนี้พระพงษ์ศักดิ์ เตชะธัมโมได้ให้สัมภาษณ์ว่า "อาตมาว่าป่าและต้นไม้เป็นชีวิตของผืนแผ่นดินเกิดของเรา ถ้าป่าหมดก็อยู่ไม่ได้ ประชาชนจึงเกิดศีลธรรม เกิดสำนึกรักคุณค่าป่าหวงแหนป่า อันนี้เป็นหน้าที่ของศาสนาที่อาตมาใช้คำว่าสอนศีลธรรมเรื่องป่าไม้ให้แก่ชาวบ้าน เพื่อสืบสันตติวงศ์ก็ เพราะเราต้องใช้หน้าที่ทางกฎหมายและหน้าที่ทางศีลธรรมทั้งสองด้าน จึงจะประสบผล"

ส่วนวิธีกาไขปัญหาที่เหลืออีก 2 ตอน จัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูป ได้แก่ ตอนรอสอดตีตรัมปิงและตอนม้าเทวดาแห่งลุ่มแม่น้ำปิง

สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้อง

เนื้อเรื่องของรายการโลกสลับสี่ทั้ง 2 ชุด ส่วนใหญ่จะไม่เสนอในลักษณะที่เป็นปัญหา ดังนั้นสาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงมักไม่ระบุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ตัวสาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาที่รายการโลกสลับสี เสนอในปี 2533

การระบุสาเหตุของปัญหาที่รายการโลกสลับสี ชุดทะเลไทย กล่าวถึง มีอยู่มากพอสมควร คือ 5 ตอน การกล่าวถึงสาเหตุของปัญหามักไม่เจาะจง แต่จะกล่าวในลักษณะที่เป็นห่วงโซ่กัน เช่น ในตอนปลาทุได้เสนอว่า การเพิ่มขึ้นของประชากรอย่างรวดเร็ว ทำให้ความต้องการอาหารเพิ่มมากขึ้น เรือประมงจำนวนมากจึงออกหาปลาและจับปลาทุกขนาด เป็นเหตุให้ปลาทูมีขนาดเล็กลงและไ้ยอลง.

สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาส่วนใหญ่จะไม่ระบุ คือ มีจำนวน 5 ตอน แต่ถ้ามีการระบุผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาก็จะระบุอย่างชัดเจน และทุกตอนที่ระบุก็จะต้องเป็นหน่วยงานรัฐบาล ยกเว้นตอนเสวนาทะเลไทยที่มีกลุ่มเฒ่ารวมเข้าไปด้วย คือ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวและไกด์

2. สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาที่รายการโลกสลับสี เสนอ ในปี 2534

รายการโลกสลับสี ชุดทะเลไทย ส่วนใหญ่มักไม่กล่าวถึงสาเหตุของปัญหา ซึ่งมีจำนวน 5 ตอน และที่กล่าวถึงสาเหตุของปัญหาอย่างชัดเจนมีอยู่ 2 ตอน ได้แก่ ตอนขุนน้ำอินทนนท์ และตอนน้ำเทวดาแห่งลุ่มแม่น้ำปิง ผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาของทั้ง 2 ตอน คือ ชาวเขา นอกจากนี้ในตอนขุนวังแห่งผืนน้ำมีการกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งมีการระบุสาเหตุของปัญหาอย่างชัดเจน แต่ผู้วิจัยสืบค้นว่าใครคือสาเหตุที่แท้จริงกันแน่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทางรายการได้กล่าวในตอนหนึ่งว่า "กิจกรรมในศูนย์ฝึกลูกช้างบ้านปางหลวง จึงยังคงดำเนินต่อไป เพื่อรองรับอุตสาหกรรมป่าไม้ ที่มีการทำไม้หมุนเวียนทดแทนส่วนที่นำไปใช้ ดังนั้นปริมาณป่าไม้จึงมีไม่ลดจำนวนลง แต่ในขณะที่เดียวกัน ช้างในศูนย์ฝึกกลับต้องเผชิญปัญหาอันเนื่องมาจากการตัดไม้ทำลายป่า เพื่อยึดเป็นที่ทำกินของชาวบ้านในบริเวณใกล้เคียง เป็นผลให้แหล่งอาหารและแหล่งน้ำกินน้ำใช้จากห้วยแม่หละกำลังลดจำนวนลงทุกที" และในช่วงสุดท้ายได้ทิ้งท้ายไว้ว่า "สมมุติทางธรรมชาติกำลังสูญเสียวัวไปด้วยน้ำมือมนุษย์...."

จากข้อความดังกล่าวข้างต้นนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งข้อสังเกตในเรื่องสาเหตุของปัญหาที่ทำให้แหล่งอาหารและแหล่งน้ำจากห้วยแม่หละลดลงไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. เครื่องมือที่ใช้ในการตัดไม้ หากพิจารณาถึงข้อนี้แล้วเราจะเห็นได้ว่า เครื่องมือของอุตสาหกรรมป่าไม้ย่อมทันสมัยกว่า เพราะจะต้องตัดไม้จำนวนมากและมีแหล่งสนับสนุนในเรื่องเงินทุนเพราะฉะนั้นในวันหนึ่ง ๆ ใครจะตัดไม้ได้มากกว่ากัน

2. "การทำไม้หมุนเวียนทดแทนส่วนที่นำไปใช้ ดังนั้นปริมาณไม้จึงมีกไม่ลดจำนวนลง" ข้อความนี้ผู้เขียนบทความมีความมั่นใจว่าจะปลูกทดแทนจริงหรือไม่ เพราะการปลูกไม้สามารถที่จะนำมาใช้ได้เช่นไม้ใช้ปลูกแค่เพียง 2 - 3 ปีเท่านั้น มันจะต้องใช้เวลามากกว่านี้ นอกจากนี้การตัดไม้ในแต่ละวันตัดเพียงต้นหรือสองต้นหรือ ถึงจะสามารถทำไม้หมุนเวียนได้โดยปริมาณไม่ลดลง

สรุปแล้ว สมดุลย์ทางธรรมชาติกำลังสูญเสียไปด้วยน้ำมือมนุษย์พวกไหนกันแน่

สำหรับการระบุถึงผู้ที่แก้ไขปัญหานี้ ราชการโลกสลบสี่ไม่ได้ระบุ 4 ตอน ส่วนที่เหลืออีก 4 ตอน ที่มีการระบุ ก็ระบุว่าผู้ที่แก้ไขปัญหา คือ หน่วยงานของรัฐบาล แต่ในตอนขุนน้ำอินทนนท์ก็ยังมีผู้ที่แก้ไขปัญหาคือคนหนึ่ง คือ พระพงษ์ศักดิ์ เตชะธัมโม

มุมมองของผู้ผลิต

ผู้ที่ให้สัมภาษณ์ในรายการโลกสลบสี่ส่วนใหญ่จะเป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ รายละเอียดในแต่ละปีมีดังนี้

1. มุมมองของผู้ผลิตรายการโลกสลบสี่ ในปี 2533

มุมมองของผู้ผลิตรายการโลกสลบสี่ในปีนี้เป็นมุมมองของรัฐบาล กล่าวคือ ผู้ที่ให้สัมภาษณ์เป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มรัฐบาล มีการให้สัมภาษณ์ 9 ครั้ง ผู้ที่ให้สัมภาษณ์เป็นเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มรัฐบาล มีการให้สัมภาษณ์ 4 ครั้ง จัดอยู่ในกลุ่มพลังประชาชน 2 ครั้ง และไม่มีผู้ให้สัมภาษณ์ 2 คน

2. มุมมองของผู้ผลิตรายการโลกสลบสี่ ในปี 2534

ในปีนี้ทางรายการมีการสัมภาษณ์น้อยลง โดยไม่มีผู้ให้สัมภาษณ์ถึง 4 คน สำหรับ

มุมมองของผู้ผลิตมีความเปลี่ยนแปลงน้อยมาก กล่าวคือ ยังคงเป็นมุมมองของรัฐบาลและกลุ่มนักวิชาการเฉพาะสาขา ซึ่งมีการสัมภาษณ์เท่านั้น กลุ่มละ 2 ครั้ง ส่วนที่เหลืออีก 1 ครั้ง เป็นการสัมภาษณ์พระพงษ์ศักดิ์ เตชะธัมโม ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มพลังประชาชน

โดยสรุปแล้วความเปลี่ยนแปลงของรายการโลกสลับสัมนั้นมีน้อยมาก เรื่องที่น่าสนใจมากคือ เรื่องสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม สำหรับกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมมี 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มปฏิรูป และกลุ่มเปลี่ยนระบบ ในเรื่องของผู้ที่แก้ไขปัญหาั้น ทุกคนที่มีการระบุอย่างชัดเจน ก็จะเป็นหน่วยงานของรัฐบาลเป็นผู้ที่แก้ไขปัญหา โดยอาจมีกลุ่มอื่นเข้ามาร่วมแก้ปัญหาด้วยบ้าง ส่วนมุมมองของผู้ผลิตก็จัดว่าเป็นมุมมองของรัฐบาล

ลำดับต่อไป เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการสารคดีนี้

คุนยวิทยทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 38 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการสารคดีน้ำ ปี พ.ศ. 2534

เรื่องที่น่าเสนอ	ข้อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากรน้ำ	แม่ลมรดก แห่งอีสาน	สายน้ำที่หล่อเลี้ยงชีวิตชาวไทยภาคอีสาน ซึ่งนับว่าเป็น แม่น้ำที่ยังคงมีความอุดมสมบูรณ์อยู่	ชาวบ้านเชื่อว่าแม่น้ำมีชีวิต พิธีกรรมต่ออายุ แม่น้ำถูกจัดขึ้น ตามคติทางพระพุทธศาสนา เพื่อชะโลสิ่งเลวร้ายของแม่น้ำออกไป	ชาวบ้าน	กลุ่ม เปลี่ยนระบบ	ชาวบ้าน ที่อยู่ริมแม่น้ำมูล
	น้ำท่วม กรุงเทพฯ	กรุงเทพฯกำลังประสบปัญหาการทรุดตัวของแผ่นดิน เนื่องจากการเติบโตของเมืองมีมากขึ้น ทำให้ปัญหา น้ำท่วมทวีความรุนแรงขึ้น	ชุดลอกคลองต่าง ๆ ในกรุงเทพฯ ก่อนถึง ฤดูน้ำหลาก ทำคันกันและสูบน้ำออก ในปี พ.ศ. 2523 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริโปรดเกล้าให้มีการปรับ ปรุงบึงมีกกะสัน เพื่อบรรเทาสภาพน้ำท่วมใน กรุงเทพฯ และนำผักตบชวามาใช้ในการบำบัด น้ำเสีย ในปี 2532 คณะรัฐมนตรีมติให้ส่งวน รักษาบึง สระและอ่างน้ำในกรุงเทพฯ เพื่อ รองรับน้ำในฤดูน้ำหลาก	พระบาท สมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว /คณะรัฐมนตรี	กลุ่มปฏิรูป	-

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อบุคคล	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มนวัตกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	อุทกภัย	อุทกภัยเป็นภัยธรรมชาติ หนาวและร่องมรสุมเป็นสาเหตุที่ทำให้ฝนตกติดต่อกันเป็นเวลานาน จนทำให้น้ำมีปริมาณมากขึ้น และไหลท่วมชุมชน สำหรับอุทกภัยภัยที่เกิดขึ้นที่บ้านกระทุง เกิดจากปริมาณน้ำฝนที่มากเกินไปปกคลุม และการตัดไม้ทำลายป่าบนภูเขา	การจำแนกชั้นน้ำและพื้นฟูสภาพป่าเป็นการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องทางเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้สมดุล ถือเป็นมาตรการทางด้านนิเวศวิทยาที่สำคัญ อันจะช่วยลดความรุนแรงของการเกิดอุทกภัย และความเสียหายที่จะตามมา ได้ในระดับหนึ่ง การรับน้ำฝนที่ป่าต้นน้ำให้กลับคืนสู่ความสมดุลของธรรมชาติโดยเร็วที่สุด จึงเป็นเรื่องที่จะต้องกระทำอย่างเร่งด่วน	ไม่ระบุ	กลุ่มปฎิรูป	อธิบดีกรมอุตุนิยมวิทยา/ ชาวบ้าน ต.กระทุง/ หน.ภาควิชาอนุรักษ์ วิทยา คณะวนศาสตร์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องทนายเสนอ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธแก้ไขปัญหา	ผู้ทักไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
	สนามกอล์ฟ	สนามกอล์ฟมีจำนวนมากขึ้นโดยขาดการควบคุม ทำให้เกิดปัญหาขรุขระป่าสงวนสนามกอล์ฟบางแห่งก็มีปัญหาแย่งน้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะ เพื่อนำมาใช้รดหญ้าและต้นไม้ต่าง ๆ ภายในบริเวณให้เขียวตลอดเวลานอกจากสนามกอล์ฟจะใช้น้ำในปริมาณสูงแล้ว การใช้น้ำปุ๋ยและขี้วัวนมลงก็อยู่ในปริมาณที่เข้มข้นเช่นเดียวกัน	เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2533 คณะรัฐมนตรีมีมติไม่ให้ใช้สนามกอล์ฟใช้น้ำของกรมชลประทานอีกต่อไป ผู้ถือสิทธิ์ใช้น้ำของกรมชลประทานจะมีโทษปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ	คณะรัฐมนตรี	กลุ่มปฏิรูป	ประธานหน่วยปฏิบัติการพิเศษป้องกันและปราบปรามการลักลอบทำลายทรัพยากรป่าไม้/ชาวบ้าน/อธิบดีกรมชลประทาน/อ. คณะเกษตร ม.เกษตร/บรรณาธิการหนังสืออัมโป ประเทศญี่ปุ่น/ผจก. บริษัทบางกอกกอล์ฟเชอร์วิส์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.1. เรื่องที่น่าสนใจ	4.2. ข้อตอน	4.3. เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้ที่แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
มลพิษทางน้ำ	<p>เชียงใหม่กับสายน้ำที่กำลังเปลี่ยนไป</p> <p>นาเกลือ</p> <p>น้ำตาหยดใหม่ของชาวอีสาน</p>	<p>แม่น้ำและคลองในเมืองเชียงใหม่กำลังประสบปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพน้ำที่ต่ำลง แม่น้ำปิงและคลองแม่ข่ากลายเป็นแหล่งรองรับน้ำเสียจากชุมชน มลภาวะของจังหวัดเชียงใหม่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยว</p> <p>ลำน้ำเสียวและลำห้วยช่างเกิดมีรสเค็มเพราะผลจากการทำนาเกลือจนกลายเป็นความเค็มร้อนของชีวิต ผู้คนที่อาศัยอยู่ตลอดลำน้ำสาขานี้ กล่าวคือ ทำนาไม่ได้ปลาตายเป็นจำนวนมาก และแผ่นดินทรุด</p>	<p>เทศบาลเมืองกำหนดไม่ให้สร้างตึกสูงริมฝั่งปิง และบริเวณศาสนสถาน ใช้โรงบำบัดน้ำเสียโดยนำจากชุมชนแถวมหาวิทยาลัยเชียงใหม่และโรงพยาบาลสวนดอก</p> <p>โรงงานผลิตเกลือหลายแห่งต้องลงทุนขนาดใหญ่ เพื่อผลิตเกลือด้วยการควบคุมทุกขั้นตอน มีระบบป้องกันมลภาวะที่จะเกิดขึ้นอย่างครบถ้วนและคณะรัฐมนตรีรับมติเห็นชอบที่จะร่างพระราชบัญญัติคุ้มครองการทำนาเกลือ ด้วยวิธีสูบน้ำเกลือจากใต้ดินขึ้นมาและวางมาตรการแก้ไขเฉพาะหน้าอีกทางหนึ่ง</p>	<p>เทศบาลเมือง</p> <p>โรงงานผลิตเกลือ/คณะรัฐมนตรี</p>	<p>กลุ่มปฏิรูป</p> <p>กลุ่มปฏิรูป</p>	<p>ชาวเมืองเชียงใหม่/ผวจ. เชียงใหม่/อาจารย์ชมรมเพื่อเชียงใหม่/ชาวบ้านริมแม่น้ำปิง/อดีตนายกเทศมนตรี</p> <p>ชาวบ้านผู้ได้รับผลกระทบ/รพว. อุตสาหกรรม/ชาวบ้านที่ต้มเกลือ</p>

เรื่องที่น่าเสนอ	ชื่อคน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธีแก้ไขปัญหา	ผู้แก้ไขปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทัศนศากรป่าไม้	คนภูเขา	ชาวเผ่ากะเหรี่ยงและชาวเผ่าอาข่า ต่างมีความเชื่อและพิธีกรรมในการรักษาป่าต้นน้ำ ต่อมาป่าได้ถูกทำลายเพื่อใช้เป็นพื้นที่ทำเกษตรกรรม	ชาวเขารุ่นใหม่พยายามรวมตัวกันเพื่อระดมความคิดแก้ไข เพราะมีฝ่านิกในการพิทักษ์ป่าต้นน้ำของตน โดยการนำเอาความเชื่อ และเกณฑ์ของบรรพบุรุษ กลับคืนมายังลูกหลาน	ชาวเขา	กลุ่มเปลี่ยนระบบ	ชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและเผ่าอาข่า
ปัญหาสารนิษ	สารเคมี	สารเคมีที่เหลือใช้จากการปราบวัชพืชและศัตรูพืช ที่เกษตรกรใช้ มีการปนเปื้อนลงในแหล่งน้ำธรรมชาติ จนทำให้ปลาพากันตายเป็นจำนวนมาก	เจ้าหน้าที่อนามัยท้องถิ่นได้จัดการอบรมชาวบ้านในเรื่องอันตรายจากสารเคมีและการใช้อย่างถูกวิธี	เจ้าหน้าที่อนามัย	กลุ่มปฏิรูป	ชาวประมง/อ. จากศูนย์วิจัยน้ำ มช./ คนขายยาฆ่าแมลง/ เกษตรกร/ผู้เชี่ยวชาญด้านเคมี สวล./ เจ้าหน้าที่อนามัย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่องที่น่าสนใจ	ชื่อตอน	เนื้อเรื่องย่อ	วิธณ์แก้ไขปัญหา	ผู้ค้นคว้าปัญหา	กลุ่มวาทกรรม	ผู้ให้สัมภาษณ์
ทรัพยากรประมง	พันธุ์ปลา	ปัจจุบันพันธุ์ปลาของไทยลดน้อยลงอย่างมาก ปลาน้ำจืดชนิดได้สูญพันธุ์ไปแล้ว ทั้งนี้เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงของสายน้ำ กล่าวคือ การลดลงของปริมาณออกซิเจนในแม่น้ำเจ้าพระยาและการสร้างเขื่อนเพื่อกักเก็บน้ำ ทำให้ไม่มีฤดูน้ำหลาก รวมทั้งขวางกั้นฝูงปลาที่เคยว่ายทวนน้ำขึ้นไปหาแหล่งวางไข่อีกด้วย	สถานที่ประมงน้ำจืด จังหวัดชัยนาท ได้เพาะพันธุ์ปลาน้ำจืด ปลาเทโพ และอีกหลาย ๆ ชนิด ขึ้นมาใหม่ สำหรับเส้นทางสายใหม่ในการแก้ปัญหา คือ การสร้างเขื่อนปลาโจนที่กั้นน้ำที่ออกมายังแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อให้เกิดน้ำขึ้นที่เขื่อนได้ตลอดเวลา จนกระทั่งสามารถขึ้นไปเหนือฝายหรือสิ่งก่อสร้างที่กั้นขวางลำน้ำเพื่อวางไข่	สถานีประมงน้ำจืด จ. ชัยนาท	กลุ่มปฏิรูป	อ. คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาฯ/ ชาวประมง/ แม่ค้าขายปลา/ผอ. ศูนย์พัฒนาประมงน้ำจืด จ. อโยธยา/หน. สถานีประมงน้ำจืด จ. ชัยนาท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการสารคดีน้ำ

รายการสารคดีน้ำเป็นรายการสารคดียาว ซึ่งมีความยาว 30 นาที เริ่มออกอากาศเมื่อเดือนกันยายน 2534 ถึง เดือนธันวาคม 2535 รายการสารคดีน้ำที่นำมาทำการวิเคราะห์ เป็นรายการที่ออกอากาศในช่วงเดือนกันยายน ถึง เดือนธันวาคม 2534 มีจำนวน 9 ตอน ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

เรื่องที่น่าสนใจ

เรื่องที่รายการสารคดีน้ำนำเสนอมากที่สุด คือ เรื่องทรัพยากรน้ำ มีจำนวน 4 ตอน (ดูตารางที่ 38) ได้แก่ ตอน แม่มูลมรดกแห่งอีสาน ตอนสนามกอล์ฟ ตอนน้ำท่วมกรุงเทพ และตอนอกทกภัย ซึ่ง 2 ตอนหลังนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการป้องกันน้ำท่วมในกรุงเทพและสาเหตุที่ทำให้เกิดน้ำท่วมอย่างรุนแรงที่ ต.บ้านกรุกน สำหรับตอนแม่มูลมรดกแห่งอีสาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ของแม่น้ำ ส่วนตอนสนามกอล์ฟเป็นเรื่องการใช้น้ำจำนวนมากของสนาม

เรื่องที่รายการนำเสนอมากเป็นลำดับรองลงมาคือ เรื่องมลพิษทางน้ำ มีจำนวน 2 ตอน ได้แก่ ตอนเขียงใหม่กับสายน้ำที่กำลังเปลี่ยนไป และตอนนาเกลือ น้ำตาหยดใหม่ของชาวอีสาน ส่วนที่เหลือจัดอยู่ในเรื่องทรัพยากรป่าไม้ เรื่องทรัพยากรประมง และเรื่องสารพิษ มีการเสนอเรื่องละ 1 ตอน

กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม

วิธีแก้ไขปัญหาก็รายการสารคดีน้ำเสนอนั้น จัดอยู่ในกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมเพียง 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบ ซึ่งกลุ่มปฏิรูป มีจำนวนถึง 7 ตอน ส่วนกลุ่มเปลี่ยนระบบมีจำนวน 2 ตอน ดังตัวอย่าง

กลุ่มปฏิรูป ตอนนาเกลือ น้ำตาหยดใหม่ของชาวอีสาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับลำน้ำเสียวและลำห้วยช่วงเกิดมีรสเค็ม อันเป็นผลจากการทำนาเกลือ "ในที่สุดวิธีการควบคุมการผลิตเกลือก็ถูกนำมาดกเถียง และในที่สุดคณะรัฐมนตรีรับมติเห็นชอบที่จะร่าง พรบ.แร่ ควบคุมการทำนาเกลือด้วยวิธีสูบน้ำเกลือจากใต้ดินขึ้นมา และวางมาตรการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าอีกทางหนึ่ง"

กลุ่มเปลี่ยนระบบ ตอนคนภูเขา เป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการรักษาป่าต้นน้ำและแหล่งน้ำของชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยงและเผ่าอาข่า "คนกะเหรี่ยง เข้าใจความลับของธรรมชาติที่ว่า ป่าคือ แหล่งกำเนิดของต้นน้ำลำธารได้เป็นอย่างดี พวกเขาจึงต้องดูแลรักษาต้นไม้ทุกต้นในหมู่บ้านเป็นอย่างดีด้วย บรรพบุรุษของพวกเขาได้กำหนดกฎเกณฑ์ที่แฝงเร้นไปด้วยการอนุรักษ์ป่าไว้อย่างแนบชิด เด็กเกิดใหม่ในหมู่บ้าน จะต้องนำสาขาสะเคือของเด็กลูกสะบอกไม้ไผ่ เพื่อนำไปผูกไว้กับต้นไม้ใหญ่ในบริเวณหมู่บ้านโดยห้ามตัดฟันต้นไม้ชิ้นเป็นอันขาด"

สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหา

สาเหตุของปัญหาที่รายการสารคดีนำเสนอขึ้น ในเรื่องหนึ่ง ๆ จะกล่าวถึงสาเหตุทุกด้านที่ก่อให้เกิดปัญหานั้น และถ้าสาเหตุประการใดสำคัญก็นำมาวิเคราะห์อย่างละเอียด สำหรับสาเหตุประการหนึ่งที่มักแทรกอยู่ในเนื้อเรื่อง แต่ไม่ได้วิเคราะห์อย่างละเอียดมากนัก คือ การพัฒนาส่วนต่อแถมเข้ามามรดกแห่งอีสานไม่มีการเสนอสาเหตุ เพราะเป็นหารเสนอถึงความอุดมสมบูรณ์ของแม่น้ำ

ผู้ที่เกี่ยวข้องปัญหาที่รายการสารคดีกล่าวถึงเป็นส่วนใหญ่ คือ หน่วยงานของรัฐบาล ซึ่งมีการกล่าวถึงวิธีแก้ปัญหาของหน่วยงานเหล่านี้ถึง 6 ตอนด้วยกัน นอกจากนี้เป็นการแก้ไขและรักษาทรัพยากรธรรมชาติด้วยตัวชาวบ้านในท้องถิ่นเอง 2 ตอน และไม่ระบุถึงผู้ที่เกี่ยวข้อง 1 ตอน

มุมมองของผู้ผลิต

รายการสารคดีนำเสนอแต่ละตอนจะมีการสัมภาษณ์บุคคลหลายกลุ่มด้วยกัน แต่มุมมองของผู้ผลิตรายการสารคดีนี้เป็นมุมมองของกลุ่มพลังประชาชน กล่าวคือ กลุ่มบุคคลที่รายการจะต้องของสัมภาษณ์ทุกคน คือ ชาวบ้านผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นนั้น ๆ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มพลังประชาชน และมีการสัมภาษณ์ถึง 17 ครั้งด้วยกัน ลำดับรองลงมาเป็นการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐบาลของรัฐ 10 ครั้ง รวมทั้งนักวิชาการเฉพาะสาขาและบุคคลทั่วไป กลุ่มละ 6 ครั้ง สำหรับตอนน้ำท่วมกรุงเทพไม่มีการสัมภาษณ์

นอกจากนี้รายการสารคดีนี้ยังมีลักษณะพิเศษในการเลือกคนสัมภาษณ์ด้วย กล่าวคือ ถ้าปัญหาที่เกิดขึ้นมีคู่กรณี (ผู้ที่ได้รับผลกระทบกับผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหา) อย่างเด่นชัดก็จะนำมาให้สัมภาษณ์

ทั้งสองฝ่าย แต่จะให้น้ำหนักแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบมากกว่าโดยจะสัมภาษณ์หลายคน ส่วนผู้ที่ก่อให้เกิดปัญหาที่มีการสัมภาษณ์เพียงคนเดียว ดังในตอนที่นาเกลื้อ น้ำตาหนืดใหม่ของชาวอีสาน มีการสัมภาษณ์ชาวบ้านที่ทำงานเกลื้อด้วย และตอนสนามกอล์ฟที่มีการสัมภาษณ์ผู้จัดการบริษัทบางกอกกอล์ฟ เซอร์วิสเซ่นกัน

ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นการสรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาการรม ของแต่ละรายการในแต่ละปี ซึ่งต่อไปจะเป็นการเสนอภาพรวมของทุก ๆ รายการ พร้อมทั้งสรุปผลการวิเคราะห์รายการสารคดีสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ดังนี้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 39 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหารายการสารคดีสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ปี 2532-2534

รายการ เรื่องที่น่าสนใจ	รายการสารคดีสั้น							รายการสารคดียาว					รวม
	ฟ้าสีคราม		น้ำใส ใบเขียว	นิกซ์สิ่งแวดล้อม			รวม	สิ่งแวดล้อมไทย	โลกสีเขียว		สารคดี น้ำ	รวม	
	2533	2534		2532	2533	2534			2533	2534			
ทัศนียภาพป่าไม้	6	5	-	5	7	5	28	2	-	1	1	4	32
ทัศนียภาพสัตว์ป่า	2	-	-	-	8	3	7	-	-	1	-	1	8
ทัศนียภาพน้ำ	1	2	2	1	-	-	6	-	-	-	4	4	10
ทัศนียภาพดิน	1	1	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	3
ทัศนียภาพแร่และพลังงาน	-	1	1	-	-	-	2	-	1	-	-	1	3
ทัศนียภาพชายฝั่งทะเล	2	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	1	3
ทัศนียภาพประมง	1	-	-	-	-	-	1	-	2	-	1	3	4
ทัศนียภาพมนุษย์	6	4	1	-	-	3	14	2	-	-	-	2	16
มลพิษทางน้ำ	3	7	4	2	4	1	21	-	-	-	2	2	23
มลพิษทางอากาศ	3	5	-	4	3	4	19	-	-	-	-	-	19
มลพิษทางเสียง	1	2	-	1	-	-	4	-	-	-	-	-	4
ขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล	1	7	-	-	2	3	13	1	-	-	-	1	14
ปัญหาสารพิษ	10	3	-	-	-	2	15	-	-	-	1	1	16
สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม	2	2	-	-	4	2	10	2	5	4	-	11	21
หน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อม	4	-	-	1	-	-	5	-	-	-	-	-	5
สิ่งแวดล้อมกับการพัฒนา	-	4	1	2	2	1	10	1	-	-	-	1	11
ป่าไม้และวัฒนธรรม	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	2
รวม	43	43	10	16	24	24	160	8	9	8	9	34	194

ตารางที่ 40 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการสารคดีสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ปี 2532-2534

รายการ	รายการสารคดีสั้น							รายการสารคดียาว					รวม
	ฟ้าสีคราม		น้ำใส ใบเขียว	พิทักษ์สิ่งแวดล้อม			รวม	สิ่งแวดล้อมไทย	โลกสีเขียว		สารคดี น้ำ	รวม	
	2533	2534		2532	2533	2534			2533	2534			
กลุ่มวาทกรรม	2533	2534	2534	2532	2533	2534		2534	2533	2534	2534		
กลุ่มตรงค้ทางสิ่งแวดล้อม	42	29	2	3	5	4	85	-	-	-	-	-	85
กลุ่มปฏิรูป	-	6	4	7	11	13	41	2	4	2	7	15	56
กลุ่มเปลี่ยนระบบ	-	-	-	1	-	5	6	5	3	3	2	13	19
กลุ่มตรงค้ ฯ และปฏิรูป	1	4	3	1	2	2	13	1	1	-	-	2	15
กลุ่มปฏิรูปและเปลี่ยนระบบ	-	-	-	-	2	-	2	-	-	3	-	3	5
ไม่ระบุวิธีแก้ไขปัญหา	-	4	1	4	4	-	13	-	1	-	-	1	14
รวม	43	43	10	16	24	24	160	8	9	8	9	34	194

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 41 ตารางสรุปผลการวิเคราะห์หม่อมมอของผลิตรายการสารคดีสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ ปี 2532-2534

รายการ หม่อมมอของผู้ผลิต	รายการสารคดีสั้น						รายการสารคดียาว					รวม	
	ฟ้าสีคราม		น้ำใส ใบเขียว	นักษัตรสิ่งแวดล้อม			รวม	สิ่งแวดล้อมไทย	โลกสีเขียว		สารคดี น้ำ		รวม
	2533	2534		2532	2533	2534			2533	2534			
กลุ่มพลังประชาชน ฯ	-	1	-	1	8	7	17	2	2	1	17	22	39
รัฐบาล	-	7	-	7	14	3	31	5	9	2	10	26	57
กลุ่มแนวนิชมธรรมชาติ	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	1	2
กลุ่มกิจกรรมนักศึกษา	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
กลุ่มนักวิชาการ ฯ	-	3	-	-	9	1	13	3	4	2	2	15	28
กลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชน	-	-	-	-	2	5	7	10	-	-	-	12	19
กลุ่มบุคคลทั่วไป	-	6	-	-	-	1	7	2	1	-	-	9	16
รวม	-	17	-	-	33	18	76	23	16	5	41	85	161

ศูนย์วิทยุโทรทัศน์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของรายการสารคดีสิ่งแวดล้อมทาง
โทรทัศน์ 2532 - 2534

จากการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมของทั้ง 6 รายการ ซึ่งมี
จำนวนทั้งสิ้น 194 ตอน สามารถสรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาและกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม
ทั้งหมด ดังนี้

1. เรื่องที่น่าสนใจ

เรื่องที่รายการสารคดีสิ่งแวดล้อมเสนอมากที่สุด คือ ทรัพยากรป่าไม้ โดยมีการ
เสนองถึง 32 ตอน (ดูตารางที่ 39) ลำดับรองลงมา ได้แก่ มลพิษทางน้ำ มีการเสนอ 19 ตอน
และมลพิษทางอากาศ จำนวน 19 ตอน ซึ่งถ้าหากพิจารณาถึงเนื้อเรื่องแล้ว จะเห็นได้ว่าใน
เรื่องของทรัพยากรป่าไม้นั้น รายการสารคดีจะมีการเสนอเรื่องต้นไม้ตามแหล่งต่าง ๆ ด้วย
เช่น สวนสาธารณะ เป็นต้น แต่รายการสารคดียาวจะไม่มีการเสนอในลักษณะนี้เลย ส่วน
เรื่องมลพิษทางน้ำนั้น รายการสารคดียาวเสนอเพียง 2 ตอนเท่านั้น นอกจากนี้ในเรื่องมลพิษ
ทางอากาศ รายการสารคดียาวไม่มีการเสนอเลย

จากการศึกษาพบว่ารายการสารคดีสั้นจะมีเนื้อหาเน้นไปที่ เรื่องเกี่ยวกับปัญหา
มลพิษต่าง ๆ ในขณะที่รายการสารคดียาวเสนอน้อยมาก ซึ่งรายการสารคดียาวมีเนื้อหาเน้นใน
เรื่องสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามแม้รายการสารคดียาวมีการเสนอเรื่องสิ่งแวดล้อม
ทางวัฒนธรรมด้วยนั้น เนื้อหาที่มีความแตกต่างอีกเช่นกัน กล่าวคือ สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของ
รายการ สารคดีสั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยเฉพาะสิ่งก่อสร้าง
ที่อยู่ในเมือง เช่น ถนน ตึกสูง เป็นต้น ในขณะที่สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรมของรายการสารคดียาว
เป็นเรื่องเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและการทำมาหากินท่ามกลางธรรมชาติ รวมทั้งประเพณีความเชื่อ
ที่มีต่อธรรมชาติ

2. กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อม

กลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมที่เสนอมากที่สุด คือ กลุ่มบรรณคดีทางสิ่งแวดล้อม ซึ่ง
มีจำนวนถึง 85 ตอนด้วยกัน (ดูตารางที่ 40) ลำดับรองลงมา ได้แก่ กลุ่มปฏิรูป มีจำนวน

56 ตอน และกลุ่มเปลี่ยนระบบ มีจำนวน 19 ตอน ซึ่งเมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของรายการจะพบว่า รายการสารคดีมีวิธีแก้ไขปัญหาที่จัดอยู่ในกลุ่มมรดกทางสิ่งแวดล้อมมากที่สุด โดยที่รายการสารคดียาวไม่เสนอเลย แม้แต่ตอนเดียว และเสนอวิธีแก้ไขปัญหาที่สามารถจัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูปและกลุ่มเปลี่ยนระบบมากที่สุด ในขณะที่รายการสารคดีสั้นเสนออยู่ในกลุ่มปฏิรูปมากพอสมควร (41 ตอน) และเสนอในกลุ่มเปลี่ยนระบบน้อยมาก

เมื่อนำกลุ่มวาทกรรมทางสิ่งแวดล้อมพิจารณาพร้อมกับเรื่องที่น่าเสนอแล้ว พบว่ามีข้อแตกต่างระหว่างรายการสารคดีสั้นและรายการสารคดียาวอย่างชัดเจน กล่าวคือ ในเรื่องทรัพยากรป่าไม้ที่มีการเสนอมากที่สุดยังมีวิธีแก้ไขปัญหาไม่เหมือนกัน โดยที่รายการสารคดียาวจะไม่เคยเสนอวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่จัดอยู่ในกลุ่มมรดกทางสิ่งแวดล้อมเลย ส่วนที่จัดอยู่ในกลุ่มปฏิรูปก็มีอยู่บ้าง สำหรับรายการสารคดีสั้นจะเสนอวิธีแก้ไขปัญหาซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มมรดกทางสิ่งแวดล้อมและกลุ่มปฏิรูปมากที่สุด ส่วนกลุ่มเปลี่ยนระบบมีน้อยมาก (ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แล้วด้านหน้า)

3. สาเหตุและผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา

รายการสารคดีสิ่งแวดล้อมทั้งหมด ส่วนใหญ่จะไม่กล่าวถึงว่าใครเป็นผู้ก่อให้เกิดปัญหาอย่างเฉพาะเจาะจงนัก ส่วนผู้ที่แก้ไขปัญหานั้นสามารถพบข้อแตกต่างระหว่างรายการสารคดีสั้นและรายการสารคดียาว กล่าวคือ ในการแก้ไขปัญหาของรายการสารคดีสั้นจะมี "เรา" หรือ "ท่าน" เป็นผู้ที่แก้ไขจำนวนมาก (โดยเฉพาะรายการฟ้าสีคราม) ในขณะที่รายการสารคดียาวแทบจะไม่พบคำดังกล่าวเลย แต่จะเป็น "คณะรัฐมนตรี" หรือหน่วยงานของรัฐมากกว่า

4. มุมมองของผู้ผลิต

ในการสัมภาษณ์บุคคลนั้น ส่วนใหญ่เป็นการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานรัฐบาลมากกว่า ซึ่งมีการสัมภาษณ์จำนวน 57 ครั้ง (ดูตารางที่ 41) ลำดับรองลงมา คือ กลุ่มพลังประชาชน จำนวน 39 ครั้ง และกลุ่มนักวิชาการเฉพาะสาขา จำนวน 28 ครั้ง อย่างไรก็ตาม รายการสารคดีสั้นและรายการสารคดียาวก็ยังคงมีข้อแตกต่างในเรื่องนี้อีก กล่าวคือ มุมมองของผู้ผลิตรายการสารคดีสั้นทุกรายการ จัดว่าเป็นมุมมองของรัฐบาล (แม้จะไม่มีสัมภาษณ์ทุกรายการ) ส่วนมุมมองของผู้ผลิตรายการสารคดียาวที่จัดว่าเป็นมุมมองของรัฐบาลมีเพียงรายการเดียว ส่วนอีกสองรายการเป็นมุมมองของกลุ่มพลังประชาชนในท้องถิ่นหนึ่งรายการ และเป็นมุมมองของกลุ่มองค์กรพัฒนาภาคเอกชนอีกหนึ่งตอน

นอกจากนี้ลักษณะในการสัมภาษณ์ก็มีข้อแตกต่างกัน คือ รายการสารคดีสั้นส่วนใหญ่จะมีผู้ให้สัมภาษณ์เพียงคนเดียว ในขณะที่รายการสารคดียาวมีลักษณะดังกล่าวน้อยมาก ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะมีผู้ให้สัมภาษณ์มากกว่า 1 คน โดยเฉพาะรายการสารคดีน้ำในแต่ละตอนมีถึง 3 - 6 คน และค่อนข้างหลากหลาย และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานของรัฐบาลจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งในหลาย ๆ คนเท่านั้น

ที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นภาพรวมของรายการสารคดีสิ่งแวดล้อมทางโทรทัศน์ปี 2532 - 2534 โดยเฉพาะภาพรวมของรายการสารคดีสั้นและรายการสารคดียาว ซึ่งมีข้อแตกต่างกันอยู่หลายประการ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย